

Chulalongkorn University

Chula Digital Collections

Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)

2020

การพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ชนากานต์ ชนนิวัฒน์
คณะครุศาสตร์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd>

Part of the [Educational Assessment, Evaluation, and Research Commons](#)

Recommended Citation

ชนนิวัฒน์, ชนากานต์, "การพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น" (2020). *Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)*. 4154.
<https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/4154>

This Thesis is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD) by an authorized administrator of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE DEVELOPMENT OF FINANCIAL LITERACY SCALE FOR LOWER SECONDARY SCHOOL
STUDENTS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Measurement and Evaluation
Department of Educational Research and Psychology

FACULTY OF EDUCATION

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น
โดย	น.ส.ชนากานต์ ธนนิวัฒน์
สาขาวิชา	การวัดและประเมินผลการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกรรณ์ หลาวทอง)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์)	

ชานากานต์ ธนนิวัฒน์ : การพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. (THE DEVELOPMENT OF FINANCIAL LITERACY SCALE FOR LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS)
 อ.ที่ปรึกษาหลัก : ศ. ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ 1) พัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 2) วิเคราะห์คุณภาพแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 3) เปรียบเทียบความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 940 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 50 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงบรรยาย การวิเคราะห์ ค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน 14 ตัวชี้วัดเครื่องมือประกอบด้วย ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ข้อคำถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับจำนวน 30 ข้อ รวมทั้งหมด 50 ข้อ

2. แบบวัดมีความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 โดยมีความเที่ยงด้านความรู้ทางการเงินเท่ากับ 0.76 ความเที่ยงด้านเจตคติทางการเงินเท่ากับ 0.75 และความเที่ยงด้านพฤติกรรมทางการเงินเท่ากับ 0.88 มีความตรงตามเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และความตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดตรวจสอบด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 42.25, df = 32, p = 0.11, GFI = 0.99, AGFI = 0.98, RMR = 0.01, RMSEA = 0.02)

3. ผลจากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดรู้การเงิน พบว่า นักเรียนของโรงเรียนสาธิตฯ มีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดรู้การเงินสูงกว่ากลุ่มนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสพฐ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t=3.90$, $sig=0.00$)

สาขาวิชา การวัดและประเมินผลการศึกษา
 ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อนิสิต
 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6183318027 : MAJOR EDUCATIONAL MEASUREMENT AND EVALUATION

KEYWORD: financial knowledge, financial literacy, financial literacy scale, lower secondary school students

Chanakan Thananiwat : THE DEVELOPMENT OF FINANCIAL LITERACY SCALE FOR LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS. Advisor: Prof. Dr. SIRICHAJ KANJANAWASEE

The objectives of the research were: 1) to develop the financial literacy scale for lower secondary school students, 2) to analyze the quality of the financial literacy scale and 3) to compare the financial literacy of students attending demonstrative schools with students attending schools under OBEC. The participants were 940 lower secondary school students. The research instrument was the financial literacy scale for lower secondary school students. The test provided 50 items. Data were analyzed using descriptive statistics, internal consistency of reliability, independent T-Test and confirmatory factor analysis.

The results of the research were:

1) The financial literacy of lower secondary school students consisted of three factors: financial knowledge, financial attitude and financial behavior. The financial literacy scale has 14 indicators. The research instrument consisted of 20 multiple-choice items and 30 five-level rating items, totalling 50 items.

2) Internal-consistency reliability was 0.87 where reliability of financial knowledge was 0.76 and reliability of financial attitude was 0.75 and reliability of financial behavior was 0.88 and content validity ranged between 0.67 to 1.00 and second order confirmatory factor analysis suggested that the research instrument had high levels of construct validity (Chi-square = 42.25, df =32, p = 0.11, GFI = 0.99, AGFI = 0.98, RMR = 0.01, RMSEA = 0.02)

3) Students attending demonstrative schools had higher scores than students attending schools that are under OBEC at a statistical significant level of .05 ($t=3.90$, $sig=0.00$)

Field of Study: Educational Measurement and Evaluation Student's Signature

Academic Year: 2020 Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาจากศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งให้ความรู้ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำที่มีคุณค่า คอยชี้แนะแก้ไขให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นไปด้วยความถูกต้องเหมาะสม และคอยติดตามความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้ข้อเสนอแนะ และชี้จุดบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อันเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้ความรู้ และข้อเสนอแนะด้านวิชาการอันเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.โชติกา ภาชีผล รองศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ ตั้งธกานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนชยา อรุณยศ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรุจ กิจนันทวิวัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริฉันท์ สิริกุล เดชะพาหพงษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิณดิษฐ์ ลออปกิจณิณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ น่วมนุ้ม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ยละบิล อาจารย์ ดร. ณภัทร ชัยมงคลที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทุกท่านได้ชี้แนะแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้เครื่องมือในการวิจัยมีคุณภาพ

ขอบพระคุณโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ที่ให้โอกาสแก่ผู้วิจัยเข้ารับการศึกษาค้นคว้าในสถาบันที่ดีและขอขอบคุณโรงเรียนต่างๆ ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ทำให้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาและวิจัยได้เต็มกำลังความสามารถจนแล้วสมบูรณ์

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครอบครัวผู้คอยสนับสนุนและให้กำลังใจผู้วิจัยเป็นอย่างดีเสมอ และขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษาทุกคนที่คอยให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ ผลักดันดูแลผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ชนากานต์ ธนนิวัฒน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญรูปภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ตอนที่ 1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดรู้การเงิน	12
1.1 ความหมายของความฉลาดรู้การเงิน	12
1.2 องค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงิน	15
1.3 ความสำคัญของความฉลาดรู้การเงิน	22
1.4 แนวทางการวัดและประเมินผลความฉลาดรู้การเงิน	24
1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43

ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับการวัดทางจิตวิทยาและการพัฒนาแบบวัด	46
2.1 ธรรมชาติของแบบวัดทางจิตวิทยา.....	46
2.2 คุณสมบัติทางจิตมิติ.....	48
2.3 การพัฒนาแบบวัดทางจิตวิทยา.....	54
2.4 การสร้างเกณฑ์และแปลผล	59
ตอนที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	62
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	63
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	65
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล	73
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติ.....	76
สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร.....	77
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ	77
1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค	77
1.2 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น.....	78
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างและค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร	86
2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง.....	86
2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งหมด	89

2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรของนักเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน..	91
2.4 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรของนักเรียนทั้งหมด.....	98
2.5 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำแนกตามสังกัดโรงเรียน.....	98
2.6 ผลการจำแนกระดับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งหมด	100
2.7 ผลการจำแนกระดับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำแนก ตามสังกัดของโรงเรียน	101
ตอนที่ 3 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับ นักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	102
3.1 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (Independent t-test).....	102
3.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ของความฉลาด รู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา กับ นักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	103
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	113
สรุปผลการวิจัย.....	115
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ	115
1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค	115
1.2 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น.....	115
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	116
2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง.....	116
2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรของนักเรียนทั้งหมด	116

2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรของนักเรียนแยกตามสังกัดของโรงเรียน	116
2.4 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งหมด	117
2.5 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำแนกตามสังกัดโรงเรียน.....	117
2.6 ผลการจำแนกระดับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	118
2.7 ผลการจำแนกระดับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำแนก ตามสังกัดของโรงเรียน	118
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	119
3.1 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (Independent t-test).....	119
3.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ของความฉลาด รู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา กับ นักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	119
3.3 ผลการทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับ นักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตาม ข้อมูลพื้นฐาน	120
อภิปรายผลการวิจัย	120
1. การพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	120
2. การวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	122

3. การเปรียบเทียบความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียน สาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	123
ข้อเสนอแนะ	124
บรรณานุกรม.....	126
ภาคผนวก.....	134
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	135
ภาคผนวก ข เครื่องมือในการวิจัย	138
ภาคผนวก ค ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) และการ ปรับแก้ข้อคำถาม	168
ประวัติผู้เขียน.....	172

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 แนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินในมิติความรู้และทักษะทางการเงิน (Hung et al., 2009).....	26
ตารางที่ 2 ตัวอย่างคำถามจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินด้านเจตคติทางการเงิน (OECD INFE, 2016).....	38
ตารางที่ 3 ตัวอย่างคำถามจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินด้านพฤติกรรมทางการเงิน (OECD INFE, 2016).....	38
ตารางที่ 4 สัดส่วนการวัดความฉลาดรู้การเงิน ด้านความรู้ทางการเงินในโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) (OECD, 2013b).....	39
ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะทางการเงินของคนไทย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561)	42
ตารางที่ 6 จำนวนตัวอย่างที่ผู้วิจัยสุ่มชั้นภูมิ.....	64
ตารางที่ 7 โครงสร้างของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	67
ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน	69
ตารางที่ 9 ค่าความเที่ยง ค่าความยาก อำนาจจำแนก ของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ทดลองใช้	72
ตารางที่ 10 ค่าความเที่ยงของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ	78
ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันขององค์ประกอบผลลัพธ์จากการวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	80
ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	82
ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามสังกัด.....	87
ตารางที่ 14 สถิติพื้นฐานขององค์ประกอบความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตัวแปรสังเกตได้.....	90

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ของคะแนนความฉลาดรู้การเงินนักเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน	96
ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	98
ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของกลุ่มตัวอย่างแยกตามสังกัดโรงเรียน	100
ตารางที่ 18 ระดับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแต่ละองค์ประกอบ	101
ตารางที่ 19 ผลการจำแนกนักเรียนตามค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	101
ตารางที่ 20 ผลการจำแนกนักเรียนตามค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน.....	102
ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินระหว่างนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (Independent t-test).....	103
ตารางที่ 22 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงิน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	105
ตารางที่ 23 ผลการทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน.....	110

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 ตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงินแบบองค์ประกอบเดียว (Walstad & Rebeck, 2017)	16
ภาพที่ 2 ตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงินแบบหลายองค์ประกอบ ของสาขาวิชาการตลาดและ จิตวิทยาสังคม (Potrich & Mendes-Da Silva, 2016).....	17
ภาพที่ 3 ตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงินแบบหลายองค์ประกอบ ของสาขาจิตวิทยาและ เศรษฐศาสตร์ (Meiera & Sprenger, 2013)	18
ภาพที่ 4 การศึกษาโมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงินแบบต่าง ๆ (Potrich & Mendes-Da Silva, 2016).....	19
ภาพที่ 5 องค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงิน (FSA, 2005).....	20
ภาพที่ 6 องค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงิน (Atkinson & Messy, 2012; OECD INFE, 2011)21	
ภาพที่ 7 สรุพอค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงิน (ปริญทร์ ทองเผือก, 2561).....	22
ภาพที่ 8 ตัวอย่างข้อสอบ Financial Literacy PISA 2012 : คำถามที่ 1 – ไปตลาด (สฤณี อา ชวานันทกุล, 2556).....	35
ภาพที่ 9 ตัวอย่างข้อสอบ Financial Literacy PISA 2012 : คำถามที่ 2 – การตัดสินใจใช้จ่าย (สฤณี อาชวานันทกุล, 2556).....	36
ภาพที่ 10 ตัวอย่างข้อสอบ Financial Literacy PISA 2012 : คำถามที่ 3 – ประกันรถมอเตอร์ไซด์ (สฤณี อาชวานันทกุล, 2556).....	37
ภาพที่ 11 ผลการประเมินระดับความรู้ทางการเงินระดับประเทศ (OECD INFE, 2016).....	41
ภาพที่ 12 กรอบแนวคิดของการวัดคุณลักษณะภายในของบุคคล (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544).....	47
ภาพที่ 13 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบทางจิตวิทยา (สมพร สุทัศนีย์, 2545)	58
ภาพที่ 14 กรอบแนวคิดในการพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา	62
ภาพที่ 15 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงินของ นักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น	85

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเศรษฐกิจโลกเต็มไปด้วยความผันผวน ความไม่แน่นอนและความซับซ้อนเพิ่มขึ้นยังมีเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รวมทั้งปัญหาหนี้สินในโลกที่มีปริมาณสูง นับเป็นปัญหาที่สำคัญและน่ากังวลซึ่งอาจเป็นชนวนให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหม่ สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2564) สํารวจสถานการณ์หนี้ครัวเรือนไทยไตรมาสแรกปี 2564 พบว่าหนี้สินครัวเรือนมีมูลค่า 14.02 ล้านล้านบาท สัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP อยู่ในระดับสูง จากภาวะเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัวทำให้ครัวเรือนประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องมากขึ้นโดยเฉพาะครัวเรือนรายได้น้อย ขณะที่ทิศทางเศรษฐกิจมีแนวโน้มชะลอตัวลง การพัฒนาในเชิงสังคมและเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เศรษฐกิจของประเทศเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการชำระเงินส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ มีการทำธุรกรรมทางการเงินในรูปแบบไร้เงินสดมากขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากพฤติกรรมและนวัตกรรมทางการเงินในระยะหลังที่ทำผ่านระบบดิจิทัล ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการใช้จ่าย อย่างไรก็ตามอาจก่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้จ่ายที่ไม่ระมัดระวัง

จากวิถีชีวิตของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้จ่ายใช้สอยที่มากเกินไปกว่ารายได้ของแต่ละครัวเรือน ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนไทยที่ลดลงรัฐบาลจึงจำเป็นต้องออกมาตรการให้ความช่วยเหลือแก่ภาคครัวเรือน เพื่อแก้ไขปัญหาและรักษาเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ โดยสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของการเพิ่มขึ้นของหนี้ครัวเรือนของไทยมาจากการที่ประชาชนไทยส่วนใหญ่ขาดความรู้ทางการเงินที่ดี สำนักงานราชบัณฑิตยสภา สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562) ได้ใช้ “ความรู้ทางการเงิน” เป็นศัพท์บัญญัติของ “Financial Literacy” ทั้งนี้ องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ได้ให้นิยามของความรู้ทางการเงินคือ “ความสามารถในการผสมผสานความตระหนักรู้ทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายการอยู่ดีกินดีทางการเงิน” (OECD INFE, 2011) การสำรวจความรู้ทางการเงินของคนในหลายประเทศทั่วโลกพบว่า ระดับความรู้ทางการเงินอยู่ในเกณฑ์ต่ำเช่นเดียวกันกับ ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย (2561) ได้เสนอผลสำรวจความรู้ทางการเงินของคนไทยโดยการสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ในปี พ.ศ. 2561 พบว่า ประชาชนไทยมีระดับความฉลาดรู้การเงินเฉลี่ยร้อยละ 66.2 พิจารณาจาก องค์ประกอบหลักทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน โดยความรู้ทางการเงินเป็นองค์ประกอบเดียวที่คนไทยมีระดับคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ประเทศที่ร่วมโครงการสำรวจความฉลาดรู้การเงินองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการ พัฒนา (The Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) หาก พิจารณาระดับความแตกต่างของคะแนนสูง-ต่ำของความฉลาดรู้การเงินของประเทศไทยมีความ เหลือมลั้มาก และผลการสำรวจพบว่านักเรียนและนิสิตนักศึกษาเป็นกลุ่มประชากรที่มีความฉลาดรู้ การเงินอยู่ในระดับต่ำที่สุดของไทย โดยเฉพาะนักเรียนมัธยมศึกษามีความฉลาดรู้การเงินอยู่ในระดับ ต่ำ นักเรียนประสบปัญหาการเงินเนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจ และด้วยวัฒนธรรมทางสังคมเน้น การบริโภคนิยม และการเลียนแบบโดยเฉพาะการใช้จ่ายประเภทสินค้าฟุ่มเฟือย แสดงให้เห็นว่า ประชาชนไทยส่วนใหญ่ขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นในการบริหารจัดการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้มีการก่อหนี้ที่เกินกำลังความสามารถของตนเองและนำไปสู่เกิดภาวะหนี้สินครัวเรือนที่เพิ่มสูงขึ้น กว่าปกติ สอดคล้องกับงานวิจัยพบว่า การขาดความฉลาดรู้การเงินส่งผลให้เกิดปัญหาด้านการเงินอื่น ๆ ตามมาเช่น หนี้ครัวเรือน ปัญหาดังกล่าวกระทบต่อความยั่งยืนของการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Gerardi, Goette, & Meier, 2010; OECD, 2009; OECD INFE, 2009)

ความฉลาดรู้การเงินได้รับการยอมรับทั่วโลกว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของความมั่นคง ทางการเงินและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ซึ่งเห็นได้จากการรับรองของ High – Level Principles on National Strategies for Financial Education ในการประชุม G20 ความฉลาดรู้การเงินของ ประชาชนเป็นตัวชี้วัดหนึ่งแสดงถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งยังให้เหตุผลที่แสดง ถึงความจำเป็นในการส่งเสริมความฉลาดรู้การเงิน ได้แก่ การพัฒนาตลาดเงิน การเปลี่ยนแปลง โครงสร้างของประชากร การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางเศรษฐกิจ และการมีผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ ๆ ที่มีความละเอียดซับซ้อนมากยิ่งขึ้น แต่ละประเทศจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมแก่ประชาชนให้ มีระดับความฉลาดรู้การเงินที่สูงขึ้น (G20, 2012; OECD INFE, 2012) ความฉลาดรู้การเงินเริ่มเป็นที่ กล่าวถึง เพราะคนเริ่มตระหนักว่าเพียงแค่การอ่านออกเขียนได้ (Literacy) เช่นในอดีตอาจไม่เพียงพอ บุคคลจะใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขควรมีทักษะชีวิตหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) การรู้เท่าทันด้านสุขภาพ (Health Literacy) การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) การรู้เท่าทัน สื่อ (Media Literacy) รวมทั้งความฉลาดรู้การเงิน (Financial Literacy) ซึ่งเชื่อว่าเป็นทักษะที่ทำให้ คนมีความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน ดังนั้นการส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินแก่ประชาชนจึงมีความสำคัญ อย่างยิ่ง หลายประเทศมีการปรับหลักสูตรการเรียนการสอนโดยส่งเสริมความฉลาดรู้การเงิน ซึ่งเป็น

ทักษะชีวิตที่สำคัญเนื่องจากช่วยเสริมสร้างให้ประชาชน มีความรู้และความเข้าใจในทศวรรษทางการเงิน มีทักษะและความเชี่ยวชาญ รวมถึงความเชื่อมั่นและเจตคติที่ดีทางการเงิน ตลอดจนสามารถบริหารจัดการเงินในแต่ละบริบทได้อย่างเหมาะสม ความฉลาดรู้การเงินจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อความอยู่ดีมีสุขทางการเงินอย่างยั่งยืนของประชาชน และรักษาเสถียรภาพทางการเงินและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ

ทั้งนี้ ความฉลาดรู้การเงินเป็นแนวคิดทางการศึกษาที่เกิดขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยมีการกล่าวถึงอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 1914 ระบุเป็นข้อความตอนหนึ่งในกฎหมายชื่อ Smith – Lever Act ของประเทศสหรัฐอเมริกา แสดงเจตนารมณ์ในการสร้างพลเมืองให้มีประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการจัดการศึกษาทางการเงิน (Cooperative Extension Service, 2000; Tschache, 2009) และในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา ได้มีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านการเงิน หน่วยงานด้านการเงิน ตลอดจนองค์กรด้านการเงินและเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายของความฉลาดรู้การเงินไว้หลากหลาย และครอบคลุมมิติการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป โดยมีพัฒนาการของการศึกษาเกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงิน จากระยะแรกที่นิยามว่าความฉลาดรู้การเงินเป็นเพียงความรู้และความเข้าใจทางการเงิน ต่อมาจึงได้มีการนิยามให้ความฉลาดรู้การเงินมีขอบเขตความหมายที่กว้างขึ้น และครอบคลุมไปยังมิติอื่น ๆ จนปัจจุบันการประเมินความฉลาดรู้การเงินระดับนานาชาติสำหรับเยาวชนอายุ 15 ปี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแบบร่างการประเมินความฉลาดรู้ของโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ ปี 2022 (Program for International Student Assessment: PISA) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการศึกษาในการเตรียมความพร้อมให้ประชาชนมีศักยภาพหรือความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง กรอบแนวคิดความฉลาดรู้การเงินจึงมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินเพื่อประเมินผลความรู้ด้านการเงินของแต่ละประเทศ ความฉลาดรู้การเงินได้ถูกนิยามให้เป็นความสามารถในการประยุกต์ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์พื้นฐานทางการเงิน ประกอบกับทักษะและเจตคติทางการเงินเพื่อตัดสินใจบริหารจัดการเงินในบริบทต่าง ๆ อันแสดงออกในรูปของพฤติกรรมทางการเงิน (OECD INFE, 2019)

แนวทางในการส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินเพื่อพัฒนาระดับความฉลาดรู้การเงินของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถทำได้โดยการจัดการศึกษาทางการเงิน (Financial Education) ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะกระบวนการเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเป็นพลเมืองที่มีความสามารถในการบริหารจัดการเงินและมีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไป อันเป็นแนวโน้มในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนา

ที่ยั่งยืนตามแนวทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ได้ยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) โดยเป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจน ได้มีการบูรณาการไว้ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) พลยุทธ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2555) กล่าวว่า ทัวโลกได้ตระหนักร่วมกันว่าการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน การปลูกฝังให้ทุกคนได้เรียนรู้อย่างยั่งยืนเป็นสิ่งสำคัญ อย่างไรก็ตามแม้ระบบการศึกษาของไทยจะมีการส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินไว้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนกระทั่งถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของความฉลาดรู้การเงิน และไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาทางการเงินที่กำหนดไว้ได้ เนื้อหาความรู้ทางการเงินควรมุ่งเน้นเนื้อหาในการเพิ่มความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการการเงิน เช่น พื้นฐานในการคำนวณ และการบริหารเงินส่วนบุคคล แต่อย่างไรก็ตามการให้ความรู้ทางการเงินเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ จึงควรส่งเสริมให้ฝึกฝนการนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตจริงควบคู่ไปพร้อมกัน เพื่อเพิ่มพูนทักษะในการบริหารจัดการการเงิน และพัฒนากลายเป็นทักษะของชีวิตตามรูปแบบการใช้ชีวิตและบริบทของแต่ละบุคคลได้อย่างเหมาะสม การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจ รวมถึงวัดระดับความฉลาดรู้การเงินจึงทำให้ได้แนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้การเงินแก่เยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพนำไปสู่การสร้างพลเมืองทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งของประเทศ

งานวิจัยหลายฉบับบ่งชี้ว่า บุคคลจะมีพัฒนาการความฉลาดรู้การเงินในระดับที่แตกต่างกัน เกิดจากประสบการณ์เกี่ยวกับการเงินที่ได้เผชิญในช่วงเป็นเยาวชนแตกต่างกัน ประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งในระดับตนเอง ครอบครัว และสังคมในตอนวัยรุ่นมีอิทธิพลต่อความฉลาดรู้การเงินเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ (Lusardi, 2018) รวมทั้งข้อมูลจาก OECD และงานวิจัยข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าการศึกษาความฉลาดรู้การเงินกับเยาวชนเป็นเรื่องสำคัญเพื่อทราบถึงระดับความฉลาดรู้การเงินและนำข้อมูลนี้ไปใช้ปรับปรุงการจัดการศึกษาด้านการเงินสำหรับเยาวชนที่เติบโตไปเป็นพลเมืองโลกให้มีศักยภาพในการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง

จากความสำคัญของปัญหาพบว่าความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสำคัญ แต่ยังไม่มีเครื่องมือวัดที่นิยมหรือแพร่หลาย อีกทั้งแบบวัดต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องมือของงานวิจัยที่ผ่านมา ยังไม่เหมาะกับวัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และยังไม่กระจ่างชัดในเรื่องการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นมา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่เหมาะสมกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการพัฒนาจะมีวิธีการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดให้มีคุณภาพ สามารถอ้างอิงถึงกลุ่มประชากรสามารถนำไปใช้วัดผลความฉลาดรู้

การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยโครงการประเมินความฉลาดรู้ระดับนานาชาติ OECD (2016) ได้เสนอองค์ประกอบที่มีปัจจัยต่อความฉลาดรู้การเงิน ได้แก่ เศรษฐฐานะของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง เกรดเฉลี่ย และเพศ

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเปรียบเทียบกับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเนื่องจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนที่ต่างสังกัดกันย่อมมีข้อมูลพื้นฐานที่แตกต่างกัน เมื่อทราบผลการวิจัยแล้วจะสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ตรงตามความต้องการของโรงเรียนในแต่ละสังกัด

คำถามของการวิจัย

- 1.แบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นควรมีลักษณะอย่างไร
- 2.แบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพในด้านความตรงและความเที่ยงในระดับใด
- 3.ความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.เพื่อพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
- 2.เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
- 3.เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมมติฐานของการวิจัย

จากงานวิจัยโครงการประเมินความฉลาดรู้ระดับนานาชาติ OECD (2016) ได้เสนอองค์ประกอบที่มีปัจจัยต่อความฉลาดรู้การเงิน ได้แก่ เศรษฐฐานะของผู้ปกครอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยดังนี้ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดรู้การเงินน่าจะสูงกว่านักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตการวิจัย

1) การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งวัดจากกรอบแนวคิดการวัดความฉลาดรู้การเงินของเครือข่ายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการศึกษาทางการเงินองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ OECD INFE (2011), Atkinson and Messy (2012) เสนอว่า ความฉลาดรู้การเงินแบ่งได้ 3 องค์ประกอบคือ ความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน

2) แบบวัดความฉลาดรู้การเงินเป็นข้อคำถามที่ได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทในประเทศไทย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้นำเครื่องมือวิจัยที่พัฒนาไปใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีวัยใกล้เคียงกับนักเรียนที่ PISA จะเลือกวัดนักเรียนในระดับอายุ 15 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนั้น น่าจะเหมาะสมสำหรับการนำสารสนเทศผลการวิจัยไปพัฒนานักเรียนในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีความพร้อมสำหรับพลเมืองที่มีความฉลาดรู้การเงินต่อไป

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำจำกัดความของคำสำคัญต่าง ๆ ในการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับตรงกันในการสื่อสารและการนำไปใช้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความฉลาดรู้การเงิน (Financial Literacy) หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์ความรู้และความเข้าใจทางการเงินเพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการเงินในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงเจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน ภายใต้บริบททางการเงินระดับบุคคลที่เหมาะสมกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งสามารถวัดได้จากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 50 ข้อ ตามองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงิน 3 องค์ประกอบดังนี้

1) ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) หมายถึง ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์พื้นฐานทางการเงิน การทำธุรกรรม การวางแผนและการจัดการทางการเงิน ความเสี่ยงและผลตอบแทน ตลอดจนภูมิทัศน์ทางการเงิน ไปใช้บริหารจัดการเงินระดับส่วนบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ วัดโดยข้อคำถามแบบเลือกตอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 20 ข้อ นักเรียนคนใดที่ได้คะแนนมาก ก็มี ความรู้ทางการเงินดีกว่าคนที่ได้คะแนนน้อย ประกอบด้วย 4 ด้านย่อย ดังนี้

1.1) การเงินและธุรกรรมทางการเงิน (Money and Transaction) หมายถึง ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบ วัตถุประสงค์ความแตกต่างของเงิน การจัดการธุรกรรมทางการเงินขั้นพื้นฐาน เช่น การชำระเงินในชีวิตประจำวัน วิธีการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า การคำนวณมูลค่าของเงิน รายละเอียดของธุรกรรมในบัตรเครดิต เช็ค บัญชีธนาคาร และสกุลเงินต่าง ๆ

1.2) การวางแผนและการจัดการทางการเงิน (Planning and Managing finances) หมายถึง ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนและการจัดการรายได้ในระยะสั้นและระยะยาวเสริมสร้างความมั่งคั่ง ความเป็นอยู่ทางการเงิน เช่น ประเภทย่อยเงินฝาก การกำหนดงบประมาณในการใช้จ่าย การออม

1.3) ความเสี่ยงและผลตอบแทน (Risk and Reward) หมายถึง ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมปัญหาทางการเงินไม่ให้เกิดขึ้น และเข้าใจถึงรูปแบบผลตอบแทนและการสูญเสียทางการเงินที่ตนได้รับ เช่น ความเสี่ยงและผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์ทางการเงิน การจัดการความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

1.4) ภูมิทัศน์ทางการเงิน (Financial landscape) หมายถึง ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและความรับผิดชอบในฐานะผู้บริโภคในตลาดการเงิน ตระหนักถึงความหมายของสัญญาทางการเงิน การทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมเศรษฐกิจที่ผันผวน เช่น อัตราดอกเบี้ย ภาวะเงินเฟ้อ ภาษีอากร และสวัสดิการต่าง ๆ

2) เจตคติทางการเงิน (Financial Attitude) หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่กำหนดทางเลือกทางการเงินของตนในสถานการณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต และเจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ วัดโดยข้อคำถามมาตรฐานค่า 5 ระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 12 ข้อ นักเรียนคนใดที่ได้คะแนนมากก็มีเจตคติทางการเงินดีกว่าคนที่ได้คะแนนน้อย ประกอบด้วย 3 ด้านย่อย ดังนี้

2.1) เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อการตัดสินใจเลือกใช้และควบคุมการใช้เงินที่ตนมีอยู่ให้สอดคล้องกับรายได้และสถานการณ์ในชีวิต

2.2) เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อการตัดสินใจเลือกใช้และควบคุมการใช้เงินที่ตนมีอยู่เป็นไปตามเป้าหมายทางการเงินที่กำหนดไว้

2.3) เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อการตัดสินใจเลือกใช้เงินที่ตนมีอยู่เพื่อตอบสนองความต้องการ

3) พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) หมายถึง แนวโน้มของการแสดงออกหรือการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินในสถานการณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย การ

ไตร่ตรองก่อนซื้อ การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม การศึกษาข้อมูลก่อนตัดสินใจและการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ วัดโดยข้อคำถามมาตรฐานประมาณค่าที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 18 ข้อ นักเรียนคนใดที่ได้คะแนนมาก ก็มีพฤติกรรมทางการเงินดีกว่าคนที่ได้คะแนนน้อย ประกอบด้วย 7 ด้านย่อย ดังนี้

3.1) การไตร่ตรองก่อนซื้อ หมายถึง การกระทำของบุคคลในการคิดอย่างมีเหตุผลในการใช้จ่าย

3.2) การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ หมายถึง การกระทำของบุคคลในการควบคุมกำกับรายรับรายจ่ายของตนให้รอบคอบ

3.3) การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย หมายถึง การกระทำของบุคคลในการเตรียมความพร้อมทางการเงินให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3.4) การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ หมายถึง การกระทำของบุคคลในการตัดสินใจเรื่องการใช้เงินในครัวเรือนและจัดสรรเงินส่วนใช้จ่าย

3.5) การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม หมายถึง การกระทำของบุคคลในการเลือกวิธีการเก็บออมให้เหมาะสม

3.6) การศึกษาข้อมูลก่อนตัดสินใจ หมายถึง การกระทำของบุคคลในการศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ

3.7) การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ หมายถึง การกระทำของบุคคลในการเปรียบเทียบข้อมูลผลิตภัณฑ์จากผู้ให้บริการหลายแห่ง

คุณภาพของแบบวัด หมายถึง ความเที่ยงและความตรงของแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ความเที่ยง หมายถึง คุณสมบัติของความคงเส้นคงวาของคะแนนที่ได้จากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการตรวจสอบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method)

ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) หมายถึง คุณลักษณะของแบบวัดที่สามารถวัดได้ครอบคลุมตรงตามลักษณะหรือตามทฤษฎีของความฉลาดรู้การเงิน ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis) ตามวิธีการของ Hair et al. (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010) โดยใช้โปรแกรม LISREL (Brown, 2015)

ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หมายถึง คุณลักษณะของแบบวัดที่สามารถวัดได้ครอบคลุมและเป็นตัวแทนของเนื้อหาความฉลาดรู้การเงิน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของนิยามและขอบเขตของความฉลาดรู้การเงิน จากดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับองค์ประกอบ และนิยามที่ต้องการมุ่งวัด (Item-Objective Congruency Index : IOC)

ค่าอำนาจจำแนก หมายถึง ความสามารถของข้อคำถามในแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในการจำแนกหรือแยกให้เห็นความแตกต่างระหว่างผู้สอบที่มีความฉลาดรู้การเงินต่างกัน

ค่าความยาก หมายถึง สัดส่วนของจำนวนผู้ที่ตอบแบบวัดได้ถูกต้องต่อจำนวนผู้ที่ตอบแบบวัดทั้งหมด หรือหมายถึงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบวัดนั้น ๆ ถูกต้อง ถ้าข้อใดคนส่วนใหญ่ตอบถูก แบบวัดจะง่าย ถ้าคนส่วนใหญ่ตอบไม่ถูกต้อง แบบวัดจะยาก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์สองด้าน ได้แก่ ประโยชน์เชิงวิชาการ และประโยชน์เชิงปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประโยชน์เชิงวิชาการ

1. ได้โมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และวิธีการพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
2. ได้แบบวัดที่มีคุณภาพในการวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย
3. ได้ทราบถึงความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

ประโยชน์เชิงปฏิบัติ

1. โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่พัฒนาขึ้นไปใช้วัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน ทำให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนถึงระดับความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นว่าอยู่ในระดับใด ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาความฉลาดรู้การเงินและแนวทางที่ส่งเสริมความฉลาดรู้การเงิน

2. ได้แบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับโรงเรียนได้นำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินไปใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนานักเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยศึกษาความหมาย องค์ประกอบและการวัดความฉลาดรู้การเงิน รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงินเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการพัฒนาแบบวัด ในบทนี้ผู้วิจัยจึงนำผลการศึกษามาสรุปและนำเสนอเป็นลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดรู้การเงิน

- 1.1 ความหมายของความฉลาดรู้การเงิน (Financial Literacy)
- 1.2 องค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงิน
- 1.3 ความสำคัญของความฉลาดรู้การเงิน
- 1.4 แนวทางการวัดและประเมินผลความฉลาดรู้การเงิน
- 1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดรู้การเงิน

ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับการวัดทางจิตวิทยาและการพัฒนาแบบวัด

- 2.1 ธรรมชาติของการวัดทางจิตวิทยา
- 2.2 คุณสมบัติทางจิตมิติ (psychometric properties)
- 2.3 การพัฒนาแบบวัดทางจิตวิทยา
- 2.4 การสร้างเกณฑ์ปกติและการแปลผล

ตอนที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดรู้การเงิน

1.1 ความหมายของความฉลาดรู้การเงิน

ปัจจุบันคำว่า Financial Literacy ถูกนำมาใช้ในสังคมไทยจนหลายคนเริ่มคุ้นชิน แต่เนื่องจากคำดังกล่าวยังไม่มีการบัญญัติคำแปลไว้อย่างชัดเจน ทำให้คำว่า Financial Literacy ที่ใช้อยู่แทนด้วยคำที่มากมาย เช่น ทักษะทางการเงิน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561; วิศกรณ์ ศิริวรรณ, 2558) หรือความรู้เรื่องทางการเงิน (สฤณี อาชวานันทกุล, 2556) ส่วนงานวิจัยฉบับนี้จะใช้ความฉลาดรู้การเงิน แทนคำว่า Financial Literacy สอดคล้องกับสำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562) ได้ใช้ “ความฉลาดรู้การเงิน” เป็นศัพท์บัญญัติของ Financial Literacy ซึ่งแม้แต่ในต่างประเทศเองยังคงมีการใช้คำว่า Financial Literacy สืบสานกับคำว่า ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) การเงินส่วนบุคคล (Personal Finance) และ การจัดการการเงิน (Financial Management) จึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจที่งานวิจัยในอดีตจะมีการใช้คำว่า Financial Knowledge, Financial Capacity แทนคำว่า Financial Literacy

ความฉลาดรู้การเงิน (Financial Literacy หรือ Financial Capability) เป็นแนวคิดทางการศึกษาที่เกิดขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยมีการกล่าวถึงอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 1914 ระบุเป็นข้อความตอนหนึ่งในกฎหมายชื่อ Smith – Lever Act ของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งแสดงเจตนารมณ์ในการสร้างพลเมืองให้มีประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการจัดการศึกษาทางการเงิน (Cooperative Extension Service, 2000; Tschache, 2009)

ในช่วงตั้งแต่ ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา ได้มีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านการเงิน หน่วยงานด้านการเงิน ตลอดจนองค์กรด้านการเงินและเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง ได้ให้ความหมายของความฉลาดรู้การเงิน ไว้หลากหลายและครอบคลุมมิติการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป ดังนี้

Garman and Fogue (2000) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงินหมายถึงการที่บุคคลมีความรู้ทางการเงิน เข้าใจหลักการสำหรับการบริหารจัดการเงิน จนสามารถแก้ปัญหาทางการเงินของบุคคลให้ประสบความสำเร็จ

FINRA (2003) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงินหมายถึง ความเข้าใจของผู้ลงทุนโดยทั่วไปเกี่ยวกับหลักการตลาด เครื่องมือ องค์กร และกฎเกณฑ์ในการลงทุน

Hilgert, Hogarth, and Beverley (2003) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงินหมายถึงความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge)

NCEE (2005) ระบุว่า ความฉลาดรู้การเงินมีความใกล้เคียงกับหลักพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ และความเข้าใจคำศัพท์สำคัญทางเศรษฐศาสตร์

Criddle (2006) กล่าวว่า ความฉลาดรู้การเงินประกอบด้วยการเรียนรู้เกี่ยวกับทางเลือกที่หลากหลายในการกำหนดเป้าหมายทางการเงิน

A. Lusardi and Mitchell (2007) ระบุว่า ความฉลาดรู้การเงินมีความใกล้เคียงกับมโนทัศน์พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ที่จำเป็นในการตัดสินใจออมและลงทุนอย่างมีเหตุผล

ANZ Bank (2008) ได้นิยามว่าความฉลาดรู้การเงิน หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจอย่างชาญฉลาดและตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการใช้และการจัดการเงิน

A. Lusardi and Tufano (2008) ได้เน้นไปที่เรื่องหนี้สินและระบุว่าความรู้เรื่องหนี้สินเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความฉลาดรู้การเงิน ดังนั้น ความฉลาดรู้การเงินจึงเป็นความสามารถในการตัดสินใจ โดยทั่วไปเกี่ยวกับสัญญาหนี้สิน โดยเฉพาะการใช้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับดอกเบี้ยทบต้น ซึ่งวัดได้จากบริบทของการตัดสินใจทางการเงินประจำวัน

ในเวลาต่อมา A. Lusardi (2008) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงินหมายถึงความรู้เกี่ยวกับมโนทัศน์ทางการเงินขั้นพื้นฐาน เช่น การคิดดอกเบี้ยทบต้น ความแตกต่างระหว่างค่าเงินที่เป็นตัวเลขกับค่าเงินที่แท้จริงและการกระจายความเสี่ยงขั้นพื้นฐาน

Mandell (2008) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงินหมายถึงความสามารถในการประเมินเครื่องมือทางการเงิน (Financial Instrument) ที่ใหม่และซับซ้อน รวมถึงตัดสินใจอย่างรอบรู้ทั้งในการเลือกและขอบเขตการใช้เครื่องมือทางการเงิน ซึ่งจะเป็นผลประโยชน์ในระยะยาวของบุคคล

PACFL (2008) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงิน หมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้และทักษะการจัดการทรัพยากรทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความอยู่ดีมีสุขทางการเงินตลอดชีวิต

Hung, Parker, and Yoong (2009) ได้ว่า ความฉลาดรู้การเงิน หมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้เกี่ยวกับมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์และการเงินขั้นพื้นฐาน รวมถึงทักษะทางการเงินในการจัดการทรัพยากรทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความอยู่ดีมีสุขทางการเงินตลอดชีวิต

Huston Huston (2010) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงิน หมายถึง ความรู้ทางการเงินและการประยุกต์ใช้ความรู้นั้นประกอบการตัดสินใจทางการเงินด้วยความเชื่อมั่นของตนเอง

Norvilitis and MacLean (2010) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงินเป็นมากกว่าความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาทางการเงิน ซึ่งเกิดจากอิทธิพลของความรู้ทางการเงินที่มีต่อพฤติกรรมที่เป็นผลจากเจตคติทางการเงิน

Remund (2010) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงิน หมายถึง การตัดสินใจทางการเงินอย่างชาญฉลาด

OECD INFE (2011) เสนอนิยามว่า ความฉลาดรู้การเงิน หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานความตระหนักรู้ทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน เจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายการอยู่ดีกินดีทางการเงิน

Llewellyn (2012) ได้กล่าวว่า ความฉลาดรู้การเงินเกี่ยวข้องกับความสามารถของบุคคลในการตีความและเข้าใจโน้ตทัศน์ทางการเงินขั้นพื้นฐาน และประยุกต์ใช้ความรู้นั้นในการตัดสินใจอย่างชาญฉลาด

Robb, Babiarz, and Woodyard (2012) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงินหมายถึงความสามารถในการเข้าใจข้อมูลทางการเงินและตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพจากการใช้ข้อมูลเหล่านั้น

OECD (2013b) ได้นิยามความฉลาดรู้การเงินในการดำเนินโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) เป็นครั้งแรกปี ค.ศ. 2012 โดยระบุว่า ความฉลาดรู้การเงินหมายถึงความรู้และความเข้าใจโน้ตทัศน์และความเสี่ยงทางการเงิน รวมถึงทักษะ แรงจูงใจ และความเชื่อมั่นในการประยุกต์ใช้ความรู้และความเข้าใจในการตัดสินใจทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพในขอบเขตของบริบททางการเงิน เพื่อเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของตนเองและสังคม ตลอดจนทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในชีวิตทางเศรษฐกิจ

ในเวลาต่อมา OECD (2019) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงินในการดำเนินโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ในปี ค.ศ. 2021 โดยระบุว่า ความฉลาดรู้การเงินหมายถึงความรู้และความเข้าใจโน้ตทัศน์และความเสี่ยงทางการเงินรวมถึงทักษะ เจตคติทางการเงินในการประยุกต์ใช้ความรู้และความเข้าใจในการตัดสินใจทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพในขอบเขตของบริบททางการเงิน เพื่อเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของตนเองและสังคม ตลอดจนทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในชีวิตทางเศรษฐกิจ

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ความฉลาดรู้การเงินมีความหมายที่ค่อนข้างกว้างและหลากหลาย โดยมีพัฒนาการของการศึกษาเกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงิน จากระยะแรกทีนิยามว่าความฉลาดรู้การเงินเป็นเพียงความรู้และความเข้าใจทางการเงินต่อมาจึงได้มีการนิยามให้ความฉลาดรู้การเงินมีขอบเขตความหมายที่กว้างขึ้น และครอบคลุมไปยังมิติอื่น ๆ ซึ่งสามารถสรุปขอบเขตความหมายของความฉลาดรู้การเงินในมิติต่าง ๆ ได้ ดังนี้

1) ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) ซึ่งประกอบด้วยมโนทัศน์พื้นฐานทางการเงิน เช่น ดอกเบี้ยทบต้น ค่าของเงิน เป็นต้น

- 2) ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน (Understanding of Financial Knowledge)
- 3) การประยุกต์ใช้ความรู้ทางการเงิน (Application of Financial Knowledge)
- 4) ทักษะทางการเงิน (Financial Skills) เช่น ทักษะด้านตัวเลขและการคำนวณ ทักษะการอ่านออกเขียนได้ ทักษะการตัดสินใจ เป็นต้น

5) เจตคติทางการเงิน (Financial Attitude) ความรู้สึกที่มีต่อการเงินและการบริหารจัดการการเงิน เช่น ความตระหนักถึงคุณค่าของเงิน ความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการการเงิน เป็นต้น

6) พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) หมายถึง การแสดงออกหรือการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการเงิน เช่น การใช้จ่ายใช้สอย การจัดทำบัญชีงบประมาณ เป็นต้น

จากข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของความฉลาดรู้การเงิน สรุปได้ว่า ความฉลาดรู้การเงิน หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์ความรู้และความเข้าใจทางการเงิน ประกอบกับทักษะและเจตคติทางการเงินเพื่อตัดสินใจในการบริหารจัดการการเงินในสถานการณ์ต่าง ๆ อันแสดงออกในรูปของพฤติกรรมทางการเงิน

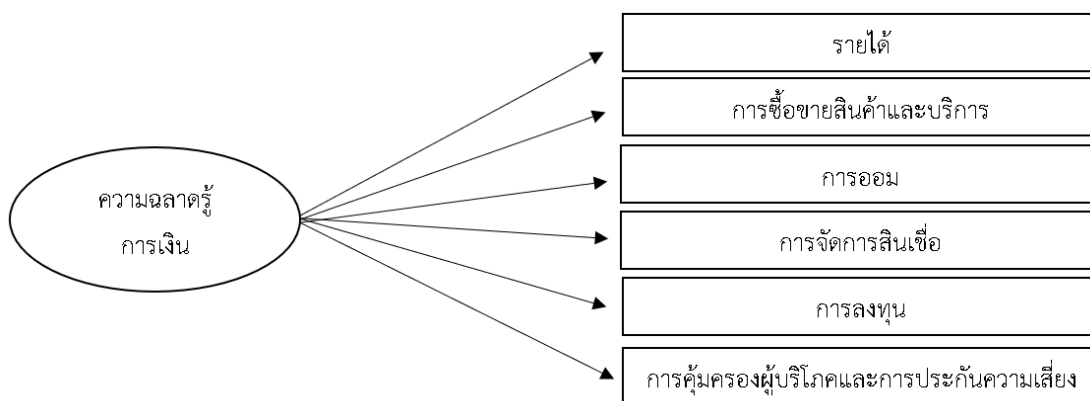
1.2 องค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงิน

แนวคิดตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินสามารถแบ่งออกเป็น 2 แนวคิดใหญ่ๆ คือ กลุ่มที่ 1 เป็นตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินด้วยองค์ประกอบเดียว และกลุ่มที่ 2 เป็นตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินแบบหลายองค์ประกอบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 ตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินแบบองค์ประกอบเดียว

การวัดความฉลาดรู้การเงินในกลุ่มนี้เป็นการทดสอบคะแนนความฉลาดรู้การเงินเป็นการวัดตามเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นหลักและแบบทดสอบทั้งสองแบบจะแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษาของนักเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้การวัดความฉลาดรู้การเงินในกลุ่มนี้เป็นการวัดตามเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นหลัก โดยเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางการเงินเป็นส่วนใหญ่ (A. Lusardi & Mitchell, 2011, 2014) การวัดความฉลาดรู้การเงินในกลุ่มนี้จะเป็นการทดสอบคะแนนความฉลาดรู้การเงินระดับนานาชาติ การทดสอบคะแนนความฉลาดรู้การเงินระดับชาติของ Walstad and Rebeck Walstad and Rebeck (2017) ทั้ง 3 แบบ คือ แบบทดสอบ test of financial literacy (TFL) แบบทดสอบ test of financial knowledge (TFK) และ แบบทดสอบ basic finance test (BFT) ที่แบ่งตามระดับศึกษาของนักเรียนตามมาตรฐานความฉลาดรู้การเงินแห่งชาติที่กำหนดตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินตามเนื้อหาการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ 6 ตัวบ่งชี้คือ รายได้ การซื้อขายสินค้าและบริการ การออม การจัดการสินเชื่อ การลงทุน การคุ้มครองผู้บริโภคและ

การประกันความเสี่ยง ซึ่งตัวบ่งชี้ในแบบทดสอบตามแนวคิดนี้จะลดทอนน้ำหนักเนื้อหาวิชา เศรษฐศาสตร์ลงตามระดับการศึกษาของนักเรียนดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ตัวบ่งชี้ของความรู้ทางการเงินแบบองค์ประกอบเดียว (Walstad & Rebeck, 2017)

กลุ่มที่ 2 ตัวบ่งชี้ความรู้ทางการเงินแบบหลายองค์ประกอบ

กลุ่มที่ 2 ตัวบ่งชี้ความรู้ทางการเงินแบบหลายองค์ประกอบตัวบ่งชี้ความรู้ทางการเงินแบบหลายองค์ประกอบมี 2 แนวคิด คือ สาขาวิชาการตลาดและจิตวิทยาสังคม และสาขาวิชาจิตวิทยาเศรษฐศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

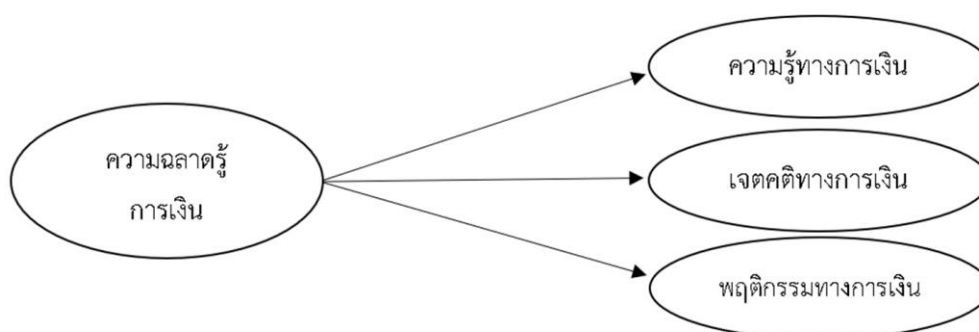
เริ่มจากแนวคิดแรกของนักวิจัยสาขาวิชาการตลาดและจิตวิทยาสังคมที่ต้องการศึกษาถึงเหตุในการตัดสินใจกระทำการที่เกี่ยวข้องกับทางการเงิน จึงจำแนกตัวบ่งชี้ความรู้ทางการเงินออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้ทางการเงิน เจตคติการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน โดยมีฐานความเชื่อว่า ความรู้ทางการเงินเป็นความสามารถทางการเงินที่ประกอบด้วย ความสามารถและโอกาสในการแสดงพฤติกรรมทางการเงินที่มีพื้นฐานจากความรู้ทางการเงินของบุคคล โดยความรู้ทางการเงินเป็นความสามารถทางพุทธิปัญญาในการคำนวณตัวเลข และความสามารถรูปแบบนี้มีความสัมพันธ์กับการออมเพื่อสั่งสมความมั่งคั่ง ดังนั้น บุคคลจึงใช้ความสามารถรูปแบบนี้ไปวางแผนทางการเงินของตน (Banks & Oldfield, 2007; Johnson & Sherraden, 2007) เช่น งานวิจัยของ Falahati and Paim (Falahati & Paim, 2011), Gudmunson and Danes (Gudmunson & Danes, 2011), Jorgensen and Savla (Jorgensen & Savla, 2010), Lührmann, Serra-Garcia, and Winter (Lührmann, Serra-Garcia, & Winter, 2015), Potrich, Vieira, and Silva (Potrich & Mendes-Da Silva, 2016), Shim, Barber, and Lyons (Shim, Barber, & Lyons, 2009), Shim et al.

(Shim, Barber, Card, Xiao, & Serido, 2010) และ Tang and Baker (Tang & Baker, 2016) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ความรู้ทางการเงิน (financial knowledge) เป็นความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเงินที่ทำให้บุคคลสามารถจัดการทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเรียนรู้ต้นทุนที่ตนมีอยู่และสามารถตอบสนองต่อความต้องการทั้งส่วนบุคคล ครอบครัว และชุมชน เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิต (Potrich & Mendes-Da Silva, 2016) นอกจากนี้ บางงานวิจัยถือว่าสามารถใช้ความรู้ทางการเงินเป็นตัวแทน (proxy) ของความฉลาดรู้การเงินอีกด้วย (Robb & Woodyard, 2011)

2) เจตคติทางการเงิน (financial attitude) เป็นแรงจูงใจที่กำหนดพฤติกรรมและเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อทางเลือกทางการเงินของบุคคล (Shim et al., 2010; Shim et al., 2009)

3) พฤติกรรมทางการเงิน (financial behavior) เป็นความเชื่อมั่นของบุคคลในการควบคุมและมีความสามารถในการจัดการทางการเงินของตน จนสามารถสร้างเป็นภาพรวมทางการเงินและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางการเงินได้ พฤติกรรมทางการเงินในความหมายนี้เป็นไปตามทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล (rational choice theory) (Xiao, 2008) ดังภาพที่ 2

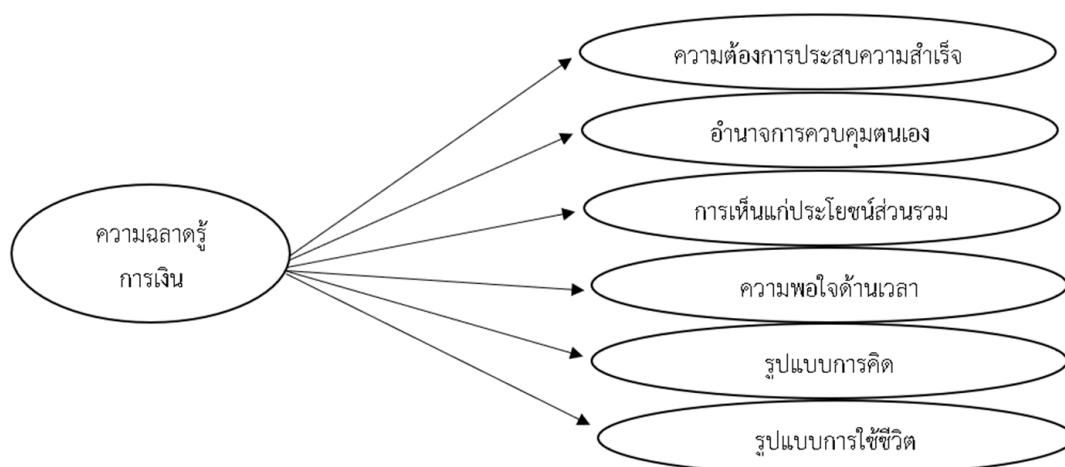

ภาพที่ 2 ตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงินแบบหลายองค์ประกอบ

ของสาขาวิชาการตลาดและจิตวิทยาสังคม (Potrich & Mendes-Da Silva, 2016)

แนวคิดที่สองเป็นสาขาวิชาจิตวิทยาเศรษฐศาสตร์ที่เน้นแรงจูงใจและบุคลิกภาพของบุคคล การรับรู้ทั้งราคาและความเสี่ยง การเรียนรู้ทางสังคมที่เกิดจากความเชื่อและบรรทัดฐานทางสังคม และการเรียนรู้ที่เกิดจากสิ่งเร้าที่ทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรมทางการเงินที่มีความขัดแย้งกัน เจตคติต่อวัตถุที่เป็นสิ่งเร้าให้บุคคลเกิดความปรารถนา ความคาดหวังที่ส่งผลต่อกระบวนการประมวลผลข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมทางการเงิน งานวิจัยสาขาจิตวิทยาเศรษฐศาสตร์จึงมักจะใช้แรงจูงใจและบุคลิกภาพของบุคคลมาอธิบายความฉลาดรู้การเงิน ทั้งด้านความต้องการประสบ

ความสำเร็จ (need for achievement) อำนาจการควบคุมตนเอง (locus of control) การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม (altruism) ความพอใจด้านเวลา (time preference) รูปแบบการคิด (cognitive style) รูปแบบการใช้ชีวิต (life style) (Kesavayuth, Ko, & Zikos, 2018; Meiera & Sprenger, 2013; Mudzingiri, Mwamba, & Keyser, 2018) ดังภาพที่ 3

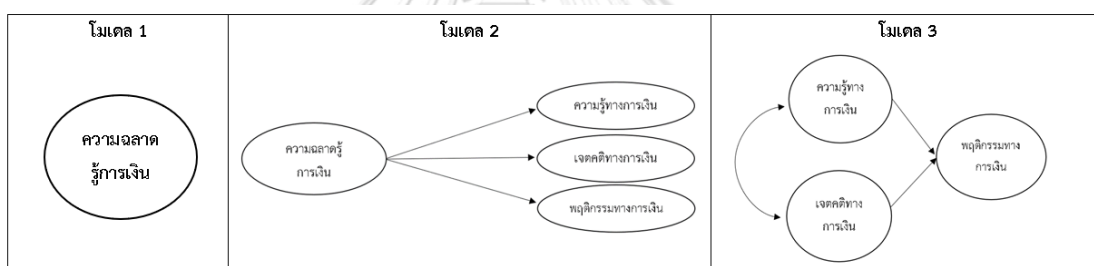

ภาพที่ 3 ตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงินแบบหลายองค์ประกอบ
ของสาขาจิตวิทยาและเศรษฐศาสตร์ (Meiera & Sprenger, 2013)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินมีประเด็นดังนี้ การวัดความฉลาดรู้การเงินมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามสาขาวิชาที่นักวิจัยต้องการทำการศึกษา เช่น สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมมักจะวัดความฉลาดรู้การเงินแบบองค์ประกอบเดียว ใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบความฉลาดรู้การเงินในแต่ละประเทศหรือการศึกษาเปรียบเทียบความฉลาดรู้การเงินระหว่างคนในชนบทและในเขตเมือง (Agawalla, Barua, Jacob, & Varma, 2015; Lounkaew, 2013) ส่วนสาขาวิชาการตลาดและจิตวิทยาสังคมต้องการวัดความฉลาดรู้การเงินแบบหลายองค์ประกอบเพื่อต้องการทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลให้บุคคลตัดสินใจทางการเงินในเรื่องต่าง ๆ (Hayhoe, Leach, Allen, & Edwards, 2005; Jorgensen & Savla, 2010; Shim et al., 2010; Shim et al., 2009; Tang & Baker, 2016) ส่วนการวัดตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินตามแนวคิดสาขาจิตวิทยาเศรษฐศาสตร์เน้นแรงจูงใจและบุคลิกภาพในระดับบุคคล (Kesavayuth et al., 2018; Meiera & Sprenger, 2013; Mudzingiri et al., 2018) เนื่องจากการวัดความฉลาดรู้การเงินมีอย่างหลากหลายและมีข้อโต้แย้งเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเงินกับเจตคติทางการเงินที่ต่างก็ส่งผลต่อพฤติกรรมทาง

การเงินกล่าวคือ ความรู้ทางการเงินส่งผลต่อเจตคติทางการเงิน หรือเจตคติทางการเงินส่งผลต่อความรู้ทางการเงิน เช่น งานวิจัยของ Hayhoe et al. (2005), Jorgensen and Savla (2010), Shim et al. (2009), Shim et al. (2010) และ Tang and Baker (2016) ทำให้มีงานวิจัยที่ตรวจสอบความฉลาดรู้การเงิน อำนาจการควบคุมตนเอง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ความต้องการประสบความสำเร็จ รูปแบบการใช้ชีวิต รูปแบบการคิด และความพอใจด้านเวลา

โมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงิน 3 โมเดล ทั้งแบบองค์ประกอบเกี่ยวกับแบบหลายองค์ประกอบทั้งแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบลำดับที่สองและแบบที่ยังมีข้อโต้แย้งเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเงินกับเจตคติทางการเงิน ซึ่งได้ผลว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเงินและเจตคติทางการเงินที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงินนั้นมีลักษณะเป็นโมเดลเท่าเทียม (equivalent model) และความฉลาดรู้การเงินจะถูกบ่งชี้ด้วยจำนวนข้อคำตอบที่ถูกในด้านความรู้ทางการเงิน (Potrich & Mendes-Da Silva, 2016) ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การศึกษาโมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงินแบบต่าง ๆ

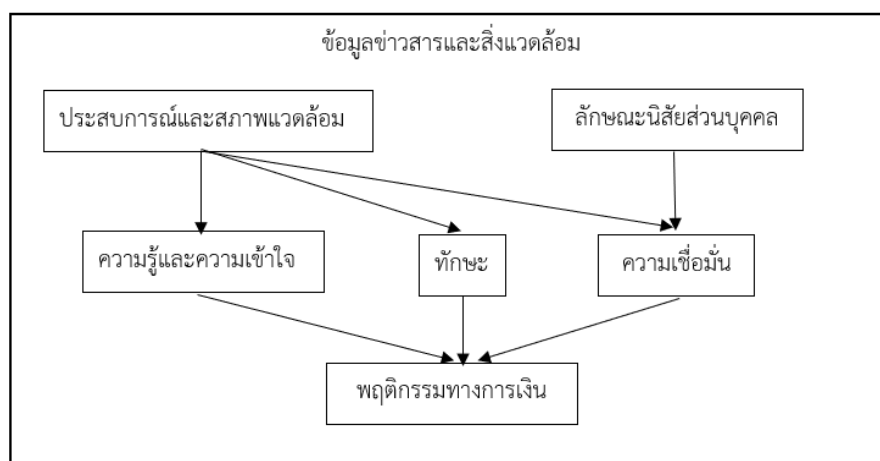
(Potrich & Mendes-Da Silva, 2016)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ความฉลาดรู้การเงิน เป็นแนวคิดที่มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องจากอดีตสู่ปัจจุบัน เห็นได้จากการเสนอนิยามของความฉลาดรู้การเงินที่เปลี่ยนแปลงไปตามลำดับเวลา ทำให้ความฉลาดรู้การเงินมีความหมายที่หลากหลาย อีกทั้งยังครอบคลุมมิติการเรียนรู้และมีองค์ประกอบที่แตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลา โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการเงิน และองค์กรด้านการเงินและเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง ได้เสนอกรอบแนวคิดในการจำแนกองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินไว้ ดังนี้

Financial Services Authority: FSA FSA (2005) ได้ทำการศึกษาและสำรวจระดับความฉลาดรู้การเงินของประชาชนในประเทศสหราชอาณาจักร และเสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงิน ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญของความฉลาดรู้การเงิน 3 องค์ประกอบ ดังภาพที่ 5 ได้แก่

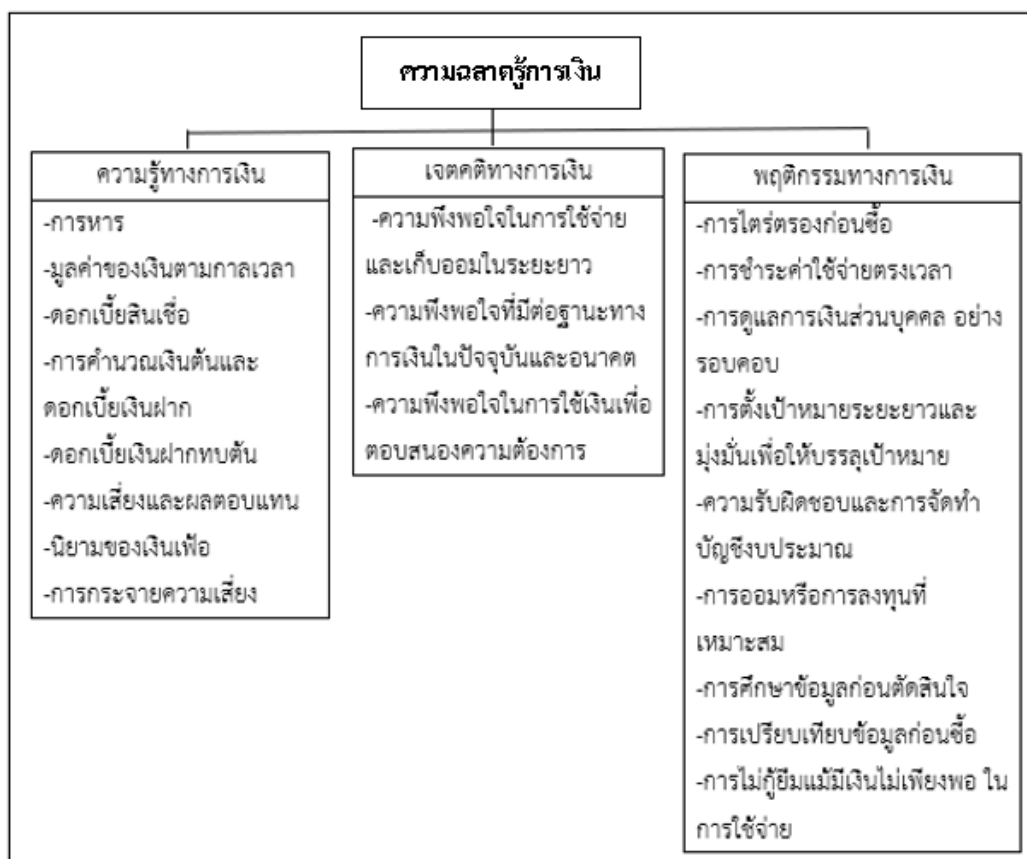
- 1) ความรู้และความเข้าใจ (Knowledge and Understanding)
- 2) ทักษะ (Skills)
- 3) ความเชื่อมั่นและเจตคติ (Confidence and Attitudes)

ภาพที่ 5 องค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงิน (FSA, 2005)

จากภาพข้างต้น แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินที่เกิดจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อม กับลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคล ซึ่งล้วนได้รับอิทธิพลจากข้อมูลข่าวสาร ด้านการเงินและสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้อง โดยประสบการณ์และสภาพแวดล้อมจะมีผลต่อการมีความรู้และความเข้าใจ ทักษะ รวมถึงความเชื่อมั่นและเจตคติทางการเงิน ส่วนลักษณะนิสัยส่วนบุคคลจะมีผลต่อความเชื่อมั่นและเจตคติทางการเงินเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบหลักทั้ง 3 ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ซึ่งจะส่งผลต่อแสดงออกหรือการกระทำในรูปของพฤติกรรมทางการเงินต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล

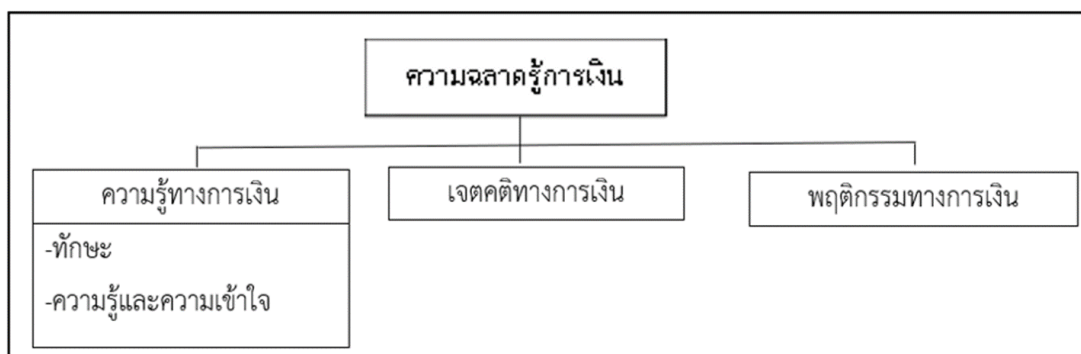
ในเวลาต่อมา OECD INFE (2011), Atkinson and Messy (2012) ได้เสนอแนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินในการดำเนินโครงการสำรวจความฉลาดรู้การเงินในระดับนานาชาติ และได้จำแนกองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินตามโครงสร้างการวัดของ OECD INFE โดยแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) 2) เจตคติทางการเงิน (Financial Attitudes) และ 3) พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) กล่าวคือ บุคคลจะมีทักษะทางการเงินที่ดีได้นั้นต้องเริ่มจากการที่บุคคลมีความรู้ทางการเงินดี อันจะก่อให้เกิดการมีทัศนคติที่ดีทางการเงิน และท้ายที่สุดย่อมส่งผลถึงพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของบุคคลนั่นเอง (Remund, 2010) ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 องค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงิน

(Atkinson & Messy, 2012; OECD INFE, 2011)

จากข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินข้างต้น แสดงให้เห็นถึงกรอบแนวคิดของความฉลาดรู้การเงินที่เปลี่ยนแปลงไปตามลำดับเวลา โดยเริ่มจากที่ FSA (2005) ได้ระบุองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินไว้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้และความเข้าใจ 2) ทักษะ 3) ความเชื่อมั่นและเจตคติ แต่ต่อมา OECD INFE (2011) และ Atkinson and Messy (2012) ได้ระบุให้ทักษะเป็นเพียงองค์ประกอบย่อยของความรู้ทางการเงิน ซึ่งเห็นได้จากการระบุให้การหารและการคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝากเป็นส่วนหนึ่งของความรู้ทางการเงิน กล่าวคือ กำหนดให้การประยุกต์ใช้ความรู้และความเข้าใจร่วมกับทักษะทางการเงินรวมอยู่ในองค์ประกอบหลักด้านความรู้ทางการเงิน อีกทั้งยังมีการกำหนดองค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางการเงินเข้ามาเพิ่มเติม เมื่อรวมกับองค์ประกอบด้านความเชื่อมั่นและเจตคติที่มีอยู่เดิม ดังแสดงในภาพที่ 7

ภาพที่ 7 สรุปลองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงิน (ปริญทร์ ทองเผือก, 2561)

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย ความรู้ทางการเงิน หมายถึง ชุดทักษะและความรู้ที่ช่วยให้ปัจเจกสามารถจัดการทรัพยากรทางการเงินของตนเองทั้งหมดได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีข้อมูลครบถ้วนตั้งแต่เรื่องการหารายได้การออม การลงทุน การจัดทำงบประมาณรายรับรายจ่าย การจัดการหนี้และการวางแผนทางการเงิน (สฤณี อาชวานันทกุล, 2556) หรือความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์และทางการเงิน ประกอบด้วยความรู้ด้านดอกเบี้ย เงินเฟ้อ และความรู้ความเสี่ยง ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงิน (อรุณี นุสสีทธิ, ปาริชาติ ราชประดิษฐ์, เกตุจันทร์ จำปาไชยศรี, & อติเรกสมบัติ, 2557)

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงสรุปนิยามและองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินได้ว่า ความฉลาดรู้การเงิน หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทางการเงินเพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการเงินในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงการมีเจตคติทางการเงินและปรากฏแนวโน้มการแสดงออกของพฤติกรรมทางการเงิน ซึ่งแสดงให้เห็นองค์ประกอบของการรู้เรื่องทางการเงินทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ทางการเงิน 2) เจตคติทางการเงิน 3) พฤติกรรมทางการเงิน

1.3 ความสำคัญของความฉลาดรู้การเงิน

ความฉลาดรู้การเงิน ถือเป็นแนวคิดทางการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองให้มีความสามารถในการบริหารจัดการเงินและทรัพยากรทางเศรษฐกิจอันเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชาติ ความฉลาดรู้การเงินของประชาชนจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ประเทศต่าง ๆ กำลังให้ความสนใจเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาและนโยบายทางเศรษฐกิจ โดยมีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านการเงิน หน่วยงานด้านการเงิน ตลอดจนองค์กรด้านการเงินและเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง ได้ระบุถึงความสำคัญของความฉลาดรู้การเงินไว้หลากหลายประเด็น ดังต่อไปนี้

OECD (2009) ได้เสนอว่า ประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา เริ่มตระหนักเกี่ยวกับระดับความฉลาดรู้การเงินของประชาชนมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการหดตัวของระบบสนับสนุนของภาครัฐและเอกชน การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากร รวมไปถึงการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และการพัฒนาขอบเขตของตลาดทางการเงินสู่เศรษฐกิจยุคดิจิทัล นอกจากนี้ความตระหนักถึงความสำคัญของความฉลาดรู้การเงินยังเพิ่มสูงขึ้นจากบริบททางการเงินและเศรษฐกิจแบบใหม่ที่ทำให้ท้าทาย โดยถือว่าหากขาดความฉลาดรู้การเงิน จะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาดทางการเงินอันนำไปสู่ผลเสียทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล

ในเวลาต่อมา OECD (2013a) ได้ระบุว่า ในปัจจุบันความฉลาดรู้การเงินเป็นที่ในระดับสากล ในฐานะองค์ประกอบสำคัญของความมั่นคงทางการเงินและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ซึ่งเห็นได้จากการรับรองของ High – Level Principles on National Strategies for Financial Education ในการประชุม G20 ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและผู้บริหารธนาคารกลางจากประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจขนาดใหญ่ ร่วมกับสหภาพยุโรปกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ และกลุ่มประเทศระบบเศรษฐกิจเกิดใหม่ อีกทั้งยังให้เหตุผลที่แสดงถึงความจำเป็นในการส่งเสริมความฉลาดรู้การเงิน ได้แก่ การพัฒนาตลาดเงิน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากร การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางเศรษฐกิจ และการมีผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ๆ ที่มีความละเอียดซับซ้อนมากยิ่งขึ้น แต่ประเทศจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมแก่ประชาชนให้มีระดับความฉลาดรู้การเงินที่สูงขึ้น

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2556) ได้เสนอว่า ความฉลาดรู้การเงินเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืน เนื่องจากการมีความรู้และความเข้าใจถึงลักษณะพื้นฐานและความเสี่ยงของบริการทางการเงินจะทำให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในทางปฏิบัติ เพื่อให้ตัดสินใจเลือกใช้อย่างเหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของตนเอง มีวินัยทางการเงิน รู้จักวางแผนทางการเงินและสามารถบริหารจัดการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สถาบันคีนันแห่งเอเชีย (2556) ได้ระบุว่า จากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความฉลาดรู้การเงินถือเป็นสิ่งสำคัญต่อประชาชนทุกคนในทุกช่วงวัยและทุกชนชั้นที่มีรายได้แตกต่างกัน อีกทั้งยังถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อประเทศไทยในปัจจุบันเนื่องจากภาวะหนี้สินส่วนบุคคลที่เพิ่มสูงขึ้น และการขาดความรู้และความเข้าใจทางการเงินซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมของรายได้และความยากจนในหลายพื้นที่ของประเทศ ดังนั้น ความฉลาดรู้การเงินจึงถือเป็นรากฐานสำคัญของความอยู่ดีมีสุขของประชาชน

อย่างไรก็ตาม Atkinson and Messy (2012) ได้กล่าวว่า แม้ความฉลาดรู้การเงินจะได้รับการยอมรับว่าเป็นความสามารถสำคัญของบุคคลที่จำเป็นต้องมีใช้ในสถานการณ์ทางการเงินที่ซับซ้อน

มากขึ้นในปัจจุบัน แต่ผลการศึกษาจากทั่วโลกพบว่า ประชากรจำนวนมากในโลกยังคงขาดความฉลาดรู้การเงิน ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน นอกจากนี้ Grifoni and Messy (2012) ได้กล่าวว่า สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบัน ทั้งวิกฤตการณ์ทางการเงิน การปฏิรูปนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงความฉลาดรู้การเงินที่อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ ล้วนแสดงถึงความจำเป็นในการส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของประชาชนให้มากขึ้น

FLEC (Financial Literacy and Education Commission) (2016) กล่าวว่า การประเมินความรู้ทางการเงินของ PISA เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ระดับชาติสำหรับการศึกษาด้านการเงิน เช่น ประเทศออสเตรเลีย บราซิล อิตาลี สหรัฐอเมริกา รวมทั้งวาระนโยบายการเงินที่ยั่งยืนของสหภาพยุโรป

OECD (2017) ได้กล่าวว่า ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องให้การศึกษาด้านการเงินแก่ประชากรอย่างเท่าเทียมและลดช่องว่างความรู้ทางการเงิน ซึ่งการรู้หนังสือทางการเงินมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการปฏิบัติงานในวิชาคณิตศาสตร์และการอ่าน ซึ่งให้เห็นว่าการศึกษาระดับพื้นฐานที่ดีในวิชาหลักทำให้นักเรียนใช้ความรู้จัดการปัญหาเรื่องการเงินได้ดีด้วย

Lusardi (2018) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีและความสะดวกในการชำระเงินในยุคปัจจุบันอาจดึงดูดผู้ที่มีความรู้ทางการเงินต่ำและจัดการการเงินไม่ดี เยาวชนอาจไม่ได้ตระหนักถึงการใช้จ่ายเงินจริง เช่น การซื้อของในเกมที่อาจเชื่อมโยงกับการถอนเงินอัตโนมัติผ่านทางโทรศัพท์หรือการใช้บัตรเครดิต ซึ่งหลายประเทศประสบปัญหาการเงินเกี่ยวกับพฤติกรรมออนไลน์ของเยาวชน

จากข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของความฉลาดรู้การเงินข้างต้น สรุปได้ว่า ความฉลาดรู้การเงินเป็นสมรรถนะสำคัญของพลเมืองที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงทางการเงินและการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น นานาประเทศจึงควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของประชาชน เพื่อเตรียมความพร้อมแก่พลเมืองให้มีความสามารถในการบริหารจัดการเงินและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน

1.4 แนวทางการวัดและประเมินผลความฉลาดรู้การเงิน

ความฉลาดรู้การเงินมีพัฒนาการของการศึกษาอย่างต่อเนื่องจากอดีตสู่ปัจจุบัน ทำให้มีการให้ความหมายและกำหนดนิยาม รวมถึงจำแนกองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินไว้อย่างหลากหลาย จึงนำไปสู่การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและแนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินที่แตกต่างกันไป โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการเงิน ตลอดจนองค์กรด้านการเงินและเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง ได้เสนอแนวทางในการวัดและประเมินผลความรู้ทางการเงินไว้ ดังนี้

1.4.1 แนวทางการวัดและประเมินผลความฉลาดรู้การเงินในระยะแรก

ในระยะแรกของการศึกษาเกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงิน ตั้งแต่ ค.ศ. 2000 – 2010 มีผู้เสนอแนวทางการวัดและประเมินผลความฉลาดรู้การเงินที่ครอบคลุมเฉพาะมิติความรู้และทักษะทางการเงิน ดังต่อไปนี้

การสำรวจทักษะความรู้ทางการเงินมีขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 2004 ที่ประเทศอังกฤษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและสำรวจระดับทักษะทางการเงินของประชาชนในกลุ่มประเทศสหราชอาณาจักร ซึ่งมีการศึกษาว่าปัจจัย 3 ด้าน อันประกอบไปด้วย ความรู้ ทักษะความชำนาญ และทัศนคติความเชื่อมั่นส่งผลต่อทักษะความรู้ทางการเงินของบุคคลอย่างไร ต่อมาในปี ค.ศ. 2005 องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development หรือ OECD) ได้รายงานผลการสำรวจระดับทักษะทางการเงินของคนในประเทศต่าง ๆ ทั้งในยุโรป ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น ว่าอยู่ในระดับต่ำนี้เองที่นับเป็นจุดเริ่มต้นการสำรวจระดับทักษะทางการเงินของหลายประเทศต่อมา

Moore (2003) กล่าวว่า บุคคลที่ถือว่ามีความฉลาดรู้การเงินจะต้องรอบรู้และสามารถแสดงถึงการใช้ความรู้ที่นั้น ซึ่งไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่ต้องใช้การวัดโดยอ้อมจากประสบการณ์จริง และการบูรณาการความรู้

Robb and Sharpe (2009) กล่าวว่า ความฉลาดรู้การเงินเป็นต้นทุนเฉพาะด้านของมนุษย์ ซึ่งวัดได้จากประเด็นความฉลาดรู้การเงิน

Hung et al. (2009) ได้เสนอว่า ความฉลาดรู้การเงินวัดได้จากความสามารถในการใช้ความรู้ทางการเงินและทักษะทางการเงิน อีกทั้งยังได้สรุปแนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินในช่วง ค.ศ. 1996 – 2008 พบว่า ส่วนใหญ่จะมีวิธีการวัดความฉลาดรู้การเงิน 2 แบบ ได้แก่ 1) การทดสอบ (Performance Test) เพื่อวัดความรู้ทางการเงินและทักษะทางการเงิน 2) การสอบถามจากการประเมินตนเอง (Self-Assessment) เพื่อวัดความเชื่อมั่นในความรู้ที่มีตามการรับรู้ของตนเอง โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวัดความฉลาดรู้การเงิน ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสอบถาม หรืออาจเป็นแบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่ประกอบด้วยแบบทดสอบและแบบสอบถาม ซึ่งขอบเขต การวัดครอบคลุมความรู้ทางการเงินเพียง 3 เรื่อง ได้แก่ การออม การลงทุน และหนี้สินดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินในมิติความรู้และทักษะทางการเงิน
(Hung et al., 2009)

ผู้เสนอ	เครื่องมือที่ใช้	การวัด		เนื้อหา		
		การสอบถาม	การทดสอบ	การถาม	การลงพื้นที่	หนังสือ
R. P. Volpe, Chen, and J. (1996)	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ		✓		✓	
Ronald P. Volpe and Chen (1998)	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 36 ข้อ		✓	✓	✓	✓
Ronald P. Volpe and Chen (2002)	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ		✓		✓	
Hilgert, Hogarth, and Beverley (2003)	แบบทดสอบเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน		✓	✓	✓	✓
FINRA (2003)	ข้อคำถามแบบ ถูก/ผิด จำนวน 10 ข้อ	✓	✓			
Moore (2003)	- ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก เกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน จำนวน 12 ข้อ - แบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์ทางการเงิน จำนวน 14 ข้อ - แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเงินทางบวก และทางลบ จำนวน 15 ข้อ - แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความเชื่อมั่นเกี่ยวกับหนังสือ	✓	✓	✓	✓	✓
Mandell (2008)	แบบทดสอบเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน จำนวน 24 ข้อ		✓	✓	✓	✓
Agnew and Szykman (2005)	- ข้อคำถามแบบเลือกตอบและถูก/ผิด จำนวน 10 ข้อ - ข้อคำถามมาตราประมาณค่า 10 ระดับเกี่ยวกับความรู้ด้านการลงทุน	✓	✓		✓	
NCEE (2005)	แบบทดสอบเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน จำนวน 24 ข้อ		✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 1 แนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินในมิติความรู้และทักษะทางการเงิน
(Hung, et al., 2009) (ต่อ)

ผู้เสนอ	เครื่องมือที่ใช้	การวัด		เนื้อหา		
		การสอบถาม	การทดสอบ	การถาม	การลงทุน	หนี้สิน
A. Lusardi and Mitchell	ข้อคำถามแบบเลือกตอบหลายคำตอบและ ถูก/ผิด จำนวน 3 ข้อ		✓	✓	✓	
A. Lusardi and Mitchell (2007)	แบบทดสอบเกี่ยวกับการคำนวณ จำนวน 3 ข้อ		✓		✓	
A. Lusardi and Mitchell (2007)	- แบบวัดความฉลาดรู้การเงินขั้นพื้นฐาน ข้อคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 5 ข้อ - แบบวัดความฉลาดรู้การเงินขั้นสูง ข้อคำถามแบบเลือกตอบจำนวน 8 ข้อ	✓	✓	✓	✓	
van Rooij, Lusardi, and Alessie (2007)	- แบบทดสอบเกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงินขั้นพื้นฐาน ข้อคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 5 ข้อ - แบบทดสอบเกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงินขั้นสูง ข้อคำถามแบบเลือกตอบจำนวน 8 ข้อ		✓	✓	✓	
Mandell (2008)	- แบบทดสอบเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน		✓	✓	✓	
Lusardi and Tufano (2008)	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 3 ข้อ	✓	✓			✓
ANZ Bank (2008)	แบบวัดการรู้เรื่องการเงิน จำนวน 26 ข้อ	✓	✓	✓	✓	✓

1.4.2 แนวทางการวัดและประเมินผลความฉลาดรู้การเงินของ OECD INFE

ในระยะต่อมา มีการเสนอแนวทางการวัดและประเมินผลความฉลาดรู้การเงินที่แตกต่างไปจากในระยะแรก โดย OECD INFE (2011) และ Atkinson and Messy (2012) ได้เสนอแนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินในการดำเนินโครงการสำรวจความฉลาดรู้การเงินของประชาชนทั่วไปที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 80 ปีขึ้นไปในระดับนานาชาติ โดยมีวิธีการวัดความฉลาดรู้การเงินโดยการสัมภาษณ์ทั้งแบบตัวต่อตัวและการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ซึ่งมีเครื่องมือที่ใช้วัด คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทั้งนี้มีการวางโครงสร้างการวัดตามองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินที่จำแนกออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ความรู้ทางการเงิน หมายถึง ความรู้และความเข้าใจในทศน์พื้นฐานทางการเงิน และความสามารถประยุกต์ความรู้และความเข้าใจทางการเงินไปใช้บริหารจัดการเงินในสถานการณ์ต่าง ๆ

2) เจตคติทางการเงิน หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อการเงินและการบริหารจัดการเงิน ความตระหนักถึงคุณค่าของเงิน และความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการเงินในสถานการณ์ต่าง ๆ

3) พฤติกรรมทางการเงิน หมายถึง การแสดงออกหรือการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเงินในสถานการณ์ต่าง ๆ

ทั้งนี้ มีการกำหนดสัดส่วนคะแนนความฉลาดรู้การเงิน โดยแบ่งออกเป็นคะแนนความรู้ทางการเงิน 8 คะแนน เจตคติทางการเงิน 5 คะแนน และพฤติกรรมทางการเงิน 9 คะแนน รวมคะแนนทั้งสิ้น 22 คะแนน โดยในแต่ละด้านจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบย่อยในประเด็นต่าง ๆ แตกต่างกันไป

1.4.3 แนวทางการวัดและประเมินผลความฉลาดรู้การเงินของโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA)

OECD (2013b) ได้เสนอแนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินในโครงการประเมินผล นักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) โดยมีวิธีการวัดความฉลาดรู้การเงินโดยการทดสอบและการสอบถาม ซึ่งมีเครื่องมือที่ใช้วัด คือ แบบวัดความฉลาดรู้การเงิน ที่ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) แบบทดสอบทั้งแบบเลือกตอบหลายตัวเลือกและแบบเขียนตอบสั้น 2) แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง

ทั้งนี้ มีการวางโครงสร้างการวัดความฉลาดรู้การเงินแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ทางการเงิน (Cognitive Domain) 2) พฤติกรรมและเจตคติทางการเงิน (Non – Cognitive Domain) ซึ่งมีรายละเอียดของการวัดในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1) ความรู้ทางการเงิน การบูรณาการเนื้อหา (Content) กระบวนการ (Processes) และบริบท (Contexts) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1) เนื้อหา (Content) ด้านเนื้อหาเกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงิน ประกอบด้วยความรู้ และความเข้าใจที่จำเป็นเกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงิน และเป็นมโนทัศน์ทางการเงินที่ต้องสร้างขึ้นเพื่อจัดการกับสถานการณ์ทางการเงินโดยเฉพาะ โดยประกอบด้วยมโนทัศน์และเนื้อหาในการวัดการรู้เรื่องการเงิน 4 ด้าน คือ

1.1.1) การเงินและธุรกรรมทางการเงิน (Money and Transactions) เป็นเนื้อหาหลักลำดับแรกของความฉลาดรู้การเงิน ประกอบด้วย ความตระหนักเกี่ยวกับรูปแบบและหน้าที่ต่าง ๆ ของเงิน การจัดการและทำธุรกรรมทางการเงินพื้นฐาน เช่น การชำระเงินในชีวิตประจำวัน การใช้จ่ายเงิน ค่าของเงิน บัตรของธนาคาร เช็ค บัญชีธนาคาร และสกุลเงินต่าง ๆ โดยจะต้องแสดงให้เห็นถึงความสามารถของนักเรียน ดังต่อไปนี้

1.1.1.1) ตระหนักรู้เกี่ยวกับรูปแบบและหน้าที่ต่าง ๆ ของเงิน

- รู้จักรธนบัตรและเหรียญแบบต่าง ๆ
- เข้าใจว่าเงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ
- สามารถระบุวิธีการต่าง ๆ ในการจ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า โดยผ่านบุคคล หรือผ่าน

อินเทอร์เน็ต

- รู้จักวิธีการที่หลากหลายในการได้รับเงินจากบุคคลอื่น และการโอนเงินระหว่างบุคคลหรือ

องค์กร

- เข้าใจว่าเงินสามารถขอยืมหรือให้กู้ยืม และเหตุผลในการจ่ายหรือได้รับดอกเบี้ย

1.1.1.2) สามารถจัดการและดูแลการทำธุรกรรมได้อย่างมั่นใจ

- สามารถใช้เงินสด บัตร และการจ่ายด้วยวิธีการอื่น ๆ เพื่อซื้อสินค้าได้
- สามารถใช้เครื่องกดเงินสดในการถอนเงินสดหรือดูยอดเงินในบัญชี
- สามารถคำนวณเงินทอนอย่างถูกต้อง
- สามารถพิจารณาว่าสินค้า 2 รายการที่มีขนาดแตกต่างกัน รายการจะมีความคุ้มค่ามากกว่า

กันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการส่วนบุคคลและสถานการณ์

- สามารถตรวจสอบการทำธุรกรรม รายการเคลื่อนไหวทางบัญชีของธนาคารและระบุความ

ผิดปกติต่าง ๆ

1.1.2) การวางแผนและการจัดการทางการเงิน (Planning and Managing Finances)

เนื้อหาส่วนนี้ครอบคลุมถึงทักษะที่จำเป็นเกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงิน รวมไปถึงการวางแผน และการบริหารจัดการรายรับและความมั่งคั่งทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ และความสามารถในการดูแลรายรับและรายจ่าย เช่นเดียวกันกับการใช้รายรับและทรัพยากรที่มีอื่น ๆ ในการสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงินซึ่งประกอบด้วยความรู้และความสามารถ ดังต่อไปนี้

1.1.2.1) ความรู้และความสามารถในการดูแลรายรับและรายจ่าย

- ระบุประเภทของรายรับ เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง เงินเดือน ค่านายหน้า กำไร ค่าจ้างรายชั่วโมง และรายรับรวมและรายรับสุทธิ และการประมาณการรายรับได้
- เขียนงบประมาณเพื่อวางแผนการใช้จ่ายและการออม

1.1.2.2) ความรู้และความสามารถในการใช้รายรับและทรัพยากรที่มีอื่น ๆ ในการสร้างความอยู่ดี

มีสุขทางการเงินในระยะสั้นและระยะยาว

- เข้าใจการจัดการองค์ประกอบต่าง ๆ ของงบประมาณ เช่น การจัดลำดับความสำคัญเมื่อรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่ตั้งไว้ หรือการหาทางเลือกเพื่อลดรายจ่าย หรือการเพิ่มรายรับเพื่อเพิ่มระดับของการออม

- ประเมินผลกระทบของการวางแผนการใช้จ่ายที่แตกต่างกัน และสามารถจัดลำดับความสำคัญในการใช้จ่ายในระยะสั้นและระยะยาว

- วางแผนการใช้จ่ายสำหรับรายจ่ายในอนาคต เช่น พิจารณาว่าจะจำเป็นต้องเก็บออมเท่าใดในแต่ละเดือนเพื่อซื้อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ

- เข้าใจจุดมุ่งหมายในการขอสินเชื่อ และวิธีการที่สามารถใช้จ่ายได้อย่าง คล่องตัวผ่านการกู้ยืมหรือการออม

- เข้าใจหลักการสร้างความมั่งคั่ง ผลของดอกเบี้ยทบต้นจากการออม และข้อดี – ข้อเสียของผลิตภัณฑ์การลงทุน

- เข้าใจประโยชน์ของการออมเพื่อเป้าหมายในระยะยาว หรือความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่คาดการณ์ไว้ (เช่น การอยู่ตัวคนเดียว)

- เข้าใจว่าภาษีโดยรัฐและผลประโยชน์อื่น ๆ มีผลต่อการวางแผนและ การจัดการทางการเงินอย่างไร

1.1.3) ความเสี่ยงและผลตอบแทน (Risk and Reward) เนื้อหาด้านนี้จะรวมกันเป็นความสามารถในการระบุวิธีการในการจัดการ สร้างสมดุล และป้องกันความเสี่ยงจากทั้งการประกันภัยและผลิตภัณฑ์การออมรวมถึงความเข้าใจในผลประโยชน์ทางการเงินจะได้รับหรือเสียไปในแต่ละบริบทของผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่าง ๆ เช่น ข้อตกลงในการให้สินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยที่แปรผัน ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวกับการลงทุน เป็นต้น ดังต่อไปนี้

1.1.3.1) รู้ว่าผลิตภัณฑ์ทางการเงินรวมถึงการประกันภัยและกระบวนการ เช่นการออมสามารถใช้เพื่อจัดการและชดเชยความเสี่ยงได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการ และสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

- รู้ว่าจะประเมินผลประโยชน์ของการประกันภัยได้อย่างไร

1.1.3.2) ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการในการจัดการความเสี่ยง รวมถึงผลประโยชน์จากความเปลี่ยนแปลง และอันตรายจากการผิมนัดชำระในการจ่ายบิลและ ข้อตกลงทางสินเชื่อเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นดังต่อไปนี้

- จำกัดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นต่อทุนส่วนบุคคล

- ประเมินของเครื่องมือในการลงทุนและการออมที่หลากหลาย รวมถึงผลิตภัณฑ์ทางการเงินและการประกันภัยที่เป็นทางเลือกที่เกี่ยวข้อง

- รูปแบบของสินเชื่อกับหลากหลาย ทั้งสินเชื่อในระบบและนอกระบบ สินเชื่อที่มีหลักประกัน และไม่มีหลักประกัน สินเชื่อหมุนเวียนและไม่หมุนเวียน สินเชื่ออัตราดอกเบี้ยคงที่และดอกเบี้ยผันแปร

1.1.3.3) รู้และจัดการความเสี่ยงและผลตอบแทนที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในชีวิต เศรษฐกิจ และปัจจัยภายนอกอื่น ๆ เช่น ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากสิ่งต่อไปนี้

- การโจรกรรมหรือการสูญหายของสิ่งของ การว่างงาน การเกิดหรือการรับเลี้ยงดูเด็ก การเสื่อมถอยของสุขภาพร่างกาย

- ความผันผวนของอัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยน

- ความเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ของตลาด

1.1.3.4) รู้เกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทนที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้แทนผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่าง ๆ เช่น

- การออมด้วยเงินสด หรือการซื้อสินทรัพย์ ปศุสัตว์ หรือทองคำ

- การกู้ยืมจากผู้ให้กู้นอกระบบ

1.1.4) ภูมิทัศน์ทางการเงิน (Financial Landscape) เนื้อหาด้านนี้เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติ และลักษณะของการเงินของโลก ครอบคลุมไปถึงการรู้เกี่ยวกับสิทธิและความรับผิดชอบ ของผู้บริโภคในตลาดการเงินภายในบริบทแวดล้อมทางการเงินโดยทั่วไป การรู้ความหมายโดยนัยของสัญญาทางการเงินต่าง ๆ อีกทั้งยังรวมถึงความเข้าใจผลของความเปลี่ยนแปลงในแนวโน้มทางเศรษฐกิจและนโยบายสาธารณะ เช่น การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย ภาวะเงินเฟ้อ การเสียภาษี และผลประโยชน์จากสวัสดิการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1.4.1) ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและความรับผิดชอบ และความสามารถในการประยุกต์ใช้

- เข้าใจว่าผู้ซื้อและผู้ขายมีสิทธิ เช่น สามารถได้รับการชดเชย ความเสียหาย

- เข้าใจว่าผู้ซื้อและผู้ขายต้องมีความรับผิดชอบ เช่น ผู้บริโภคหรือผู้ลงทุนต้องให้ข้อมูลที่ถูกต้องเมื่อใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ผู้ให้บริการต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงทั้งหมด ให้ลูกค้าทราบ ผู้บริโภคหรือผู้ลงทุนต้องตระหนักถึงผลกระทบของแต่ละฝ่าย

- รู้ถึงความสำคัญของเอกสารทางกฎหมายที่ใช้ในการซื้อผลิตภัณฑ์หรือการบริการทางการเงิน และรู้ถึงความสำคัญของความเข้าใจเนื้อหาเหล่านี้

1.1.4.2) ความรู้และความเข้าใจสภาพแวดล้อมทางการเงิน ซึ่งประกอบด้วย

- การระบุได้ว่าผู้ให้บริการน่าเชื่อถือ ผลิตภัณฑ์หรือการบริการได้รับ การคุ้มครองจากระเบียบและกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

- การระบุได้ว่าต้องขอคำแนะนำจากใครเพื่อตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน และจะขอความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเงินได้จากที่ใด

- ความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาชญากรรมทางการเงิน เช่น ตัวตนของโจร และกลโกง และมีความรู้ในการระมัดระวังอย่างเหมาะสม

1.1.4.3) ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของการตัดสินใจทางการเงิน รวมถึงประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- เข้าใจว่าบุคคลมีทางเลือกในการใช้จ่ายและเก็บออม ซึ่งในแต่ละการกระทำย่อมมีผลกระทบต่อตัวบุคคลและสังคม

- รู้ถึงผลกระทบของลักษณะนิสัยส่วนตัว การกระทำและการตัดสินใจทางการเงินที่มีต่อตัวบุคคล ชุมชน ประเทศชาติ และระดับนานาชาติ

1.1.4.4) ความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยภายนอก

- ตระหนักรู้ถึงสภาพเศรษฐกิจและเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงนโยบาย เช่น การปฏิรูปที่เกี่ยวข้องกับกองทุนการฝึกอบรมหลังจบการศึกษา

- เข้าใจถึงความสามารถในการสร้างความมั่งคั่ง หรือขอสินเชื่อที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น อัตราดอกเบี้ย เงินเฟ้อ และคะแนนสินเชื่อ

- เข้าใจถึงปัจจัยภายนอก เช่น การโฆษณา และอิทธิพลจากคนรอบข้างที่มีผลต่อการตัดสินใจทางการเงินของบุคคล

1.2) กระบวนการ (Processes) ด้านกระบวนการในความฉลาดรู้การเงินจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดที่อธิบายถึงความสามารถของนักเรียนในการรู้และประยุกต์ใช้โน้ตทัศน์ที่เกี่ยวข้องในขอบเขตที่กำหนด เพื่อให้เกิดความเข้าใจ วิเคราะห์ และให้เหตุผลประกอบ ประเมินและเสนอแนะแนวทางแก้ไข โดยประกอบด้วยกระบวนการในการวัดความฉลาดรู้การเงิน 4 ด้าน คือ

1.2.1) การระบุข้อมูลทางการเงิน (Identify Financial Information) กระบวนการนี้จะสามารถเกิดขึ้นได้เมื่อมีการค้นหา และเข้าถึงแหล่งข้อมูลทางการเงินด้วยตนเอง และระบุหรือรู้ถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลเหล่านั้น โดยข้อมูลอาจอยู่ในรูปของข้อความ เช่น หนังสือสัญญา การโฆษณา แผนภูมิ ตาราง แบบฟอร์มและคำแนะนำเพื่อให้นักเรียนระบุลักษณะของใบกำกับ การซื้อขายหรือใบแจ้งหนี้ หรือรู้ยอดเงินรวมจากรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีของธนาคาร รวมถึงการค้นหาจากสัญญาที่ใช้ภาษาทางกฎหมายที่ซับซ้อนในการระบุข้อมูลที่อธิบายผลกระทบของการผิณฑชำระคืนเงินกู้ อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับการรู้ถึงศัพท์บัญญัติทางการเงิน เช่น การนิยาม “เงินเฟ้อ” ว่าเป็นภาวะที่ราคาสินค้าโดยเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าปกติ

1.2.2) การวิเคราะห์ข้อมูลตามบริบททางการเงิน (Analyze Information in A Financial Context) กระบวนการนี้ครอบคลุมไปถึงกระบวนการคิดต่าง ๆ ที่ดำเนินไปในบริบททางการเงิน รวมถึงการตีความ การเปรียบเทียบความแตกต่าง การสังเคราะห์ และการคาดการณ์จากข้อมูลที่กำหนดให้ อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับการรู้ถึงบางสิ่งที่ไม่ชัดเจน การระบุข้อสันนิษฐานโดยทั่วไป หรือความหมายโดยนัยของประเด็นตามบริบททางการเงิน ตัวอย่างเช่น การเปรียบเทียบสถานการณ์ที่กำหนดให้เกี่ยวกับสัญญาของโทรศัพท์มือถือ หรือการพิจารณาโฆษณาเกี่ยวกับการให้กู้ยืมที่อาจไม่ได้ระบุเงื่อนไขที่ชัดเจน

1.2.3) การประเมินประเด็นทางการเงิน (Evaluate Financial Issues) กระบวนการนี้จะเน้นไปที่การรู้หรือการให้เหตุผลและคำอธิบายทางการเงินที่สร้างขึ้นจากความรู้และความเข้าใจทางการเงินที่นำไปใช้ในบริบทเฉพาะ อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดต่าง ๆ เช่น การอธิบาย รวมถึงการประเมิน และการสร้างข้อสรุปโดยทั่วไป รวมถึงการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ต้องนำมาใช้ในกระบวนการนี้ เมื่อนักเรียนต้องใช้ความรู้ ตรรกะ และการให้เหตุผลที่น่าเชื่อถือในการทำความเข้าใจและสร้างภาพเกี่ยวกับปัญหาที่เกี่ยวข้องทางการเงิน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจะถูกกระตุ้นให้เกิดขึ้นจากข้อคำถาม แต่นักเรียนยังจำเป็นต้องเชื่อมโยงข้อมูลไปสู่ความรู้และความเข้าใจทาง การเงินเดิมของตนเอง ข้อมูลที่จำเป็นในการเข้าใจปัญหาก็ต้องสัมพันธ์กับประสบการณ์ตามช่วงวัยของนักเรียน ทั้งประสบการณ์โดยตรงหรือสิ่งที่สามารถจินตนาการหรือเข้าใจได้ เช่น ในกรณีของนักเรียนอายุ 15 ปี น่าจะสามารถระบุประสบการณ์เกี่ยวกับความต้องการที่ไม่จำเป็น เช่น เครื่องเสียงตัวใหม่ ข้อคำถามจึงอาจเป็นสถานการณ์ที่ถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ต้องพิจารณาในการตัดสินใจจากความเหมาะสมทางการเงินในการซื้อหรือไม่ซื้อสิ่งนั้น ตามสถานการณ์ทางการเงินที่กำหนดให้

1.2.4) การนำความรู้และความเข้าใจทางการเงินไปใช้ (Apply Financial Knowledge and Understanding) กระบวนการนี้จะเน้นไปที่การปฏิบัติในการจัดการทางการเงิน โดยการใช้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงิน บริบททางการเงิน และความเข้าใจเกี่ยวกับบมโนทัศน์ทางการเงิน กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับการคำนวณและการแก้ไขปัญหา มักต้องคำนึงถึงเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น การคำนวณดอกเบี้ยการกู้ยืมในเวลา 2 ปี อีกทั้งกระบวนการนี้ยังจำเป็นต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของความรู้เดิมในบริบทเฉพาะ เช่น การพิจารณาว่าอำนาจซื้อจะลดลงหรือเพิ่มขึ้นเมื่อราคามีการเปลี่ยนแปลงในอัตราที่กำหนดให้ โดยต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับเงินเพื่อ

1.3) บริบท (Contexts) ด้านบริบทแวดล้อมของความฉลาดรู้การเงิน จะอ้างอิงสถานการณ์ที่ต้องใช้ความรู้ทางการเงิน ทักษะ และความเข้าใจ ตั้งแต่ระดับบุคคลไปจนถึงระดับโลก โดยสร้างกรอบการประเมินเป็นสถานการณ์ในชีวิตโดยทั่วไป ซึ่งอาจเน้นไปที่ตัวบุคคล ครอบครัวหรือกลุ่ม

เพื่อน ชุมชนที่อยู่อาศัย หรือแม้แต่ในระดับโลกก็ได้ โดยประกอบด้วยบริบทแวดล้อมในการวัดความฉลาดรู้การเงิน 4 ด้าน คือ

1.3.1) การศึกษาและการทำงาน (Education and Work) บริบทด้านนี้จะมีความสำคัญกับนักเรียนในช่วงอายุ 15 ปี เพราะแม้ว่านักเรียนส่วนใหญ่จะกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา หรือฝึกอบรมหลังจากจบการศึกษาภาคบังคับ แต่ก็ยังมีนักเรียนบางส่วนที่จะมุ่งเข้าสู่ตลาดแรงงาน หรืออาจเข้าทำงานรับจ้างชั่วคราวนอกเหนือจากเวลาเรียน

1.3.2) บ้านและครอบครัว (Home and Family) บริบทด้านนี้ประกอบด้วย ประเด็นทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เป็นไปได้อย่างมากกว่านักเรียนในช่วงอายุ 15 ปี จะอาศัยอยู่กับครอบครัว แต่บริบทด้านนี้ยังรวมไปถึงครัวเรือนซึ่งไม่ได้มีความสัมพันธ์ทางครอบครัว เช่น ที่พักอาศัยร่วมกับผู้อื่นที่กลุ่มวัยรุ่นมักใช้อยู่ในช่วงสั้น ๆ หลังแยกออกมาจากครอบครัว

1.3.3) ส่วนบุคคล (Individual) บริบทด้านนี้มีความสำคัญกับการเงินส่วนบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อนักเรียนในช่วงอายุดังกล่าว ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางการเงิน รวมถึงการใช้สินค้าต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่หรือคอมพิวเตอร์พกพา ซึ่งแม้จะเกี่ยวข้องและทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้แต่ก็มักมีความเสี่ยงและจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบส่วนบุคคล นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการเลือกใช้สินค้าและบริการของบุคคลและประเด็นการทำสัญญาทางการเงิน เช่น การกู้ยืมเงิน เป็นต้น

1.3.4) สังคม (Societal) สาระสำคัญของความฉลาดรู้การเงินจะเน้นไปที่การเงินส่วนบุคคล แต่ในบริบทนี้ต้องการให้รับรู้ถึงการตัดสินใจและพฤติกรรมทางการเงินของบุคคลที่สามารถมีอิทธิพลและได้รับอิทธิพลจากภาคส่วนในสังคม ประกอบด้วยประเด็นเกี่ยวกับการการได้รับข้อมูลและความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและความรับผิดชอบทางการเงินของผู้บริโภคและความเข้าใจ วัตถุประสงค์ในการเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมในท้องถิ่น

2) พฤติกรรมและเจตคติทางการเงิน แบ่งออกเป็น 4 ด้านย่อย ได้แก่

2.1) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการศึกษา (Access to Information and Education) เป็นการวัดการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเงินของผู้เรียน ทั้งจากเพื่อน ผู้ปกครอง หรือ บุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ความถี่ในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น อันนำมาซึ่งการเข้าถึงประเด็นทางการเงิน ส่วนการวัดการเข้าถึงการศึกษาของผู้เรียนจะเชื่อมโยงให้เห็นความสอดคล้องของระดับการรู้เรื่องทางการเงินกับการจัดการศึกษาทางการเงินทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน

2.2) การเข้าถึงเงินและผลิตภัณฑ์ทางการเงิน (Access to Money and Financial Product) เป็นการวัดประสบการณ์ของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องทางการเงินนอกเหนือไปจากการวัดด้านความรู้และทักษะทางการเงินโดยผู้เรียนจะต้องตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการเงินของตนเองอย่างรอบรู้

ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้มาจากการหารายได้ของตนเอง การใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน เช่น บัตรเครดิต และบัตรเครดิต การติดต่อกับระบบธนาคาร เป็นต้น

2.3) เจตคติและความเชื่อมั่นต่อเงิน (Attitudes towards and Confidence about Financial Matters) เป็นการวัดเจตคติทางการเงินที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเงินและการแสดงออก

2.4) พฤติกรรมการใช้จ่ายและการออม (Spending and Saving Behavior) เป็นการวัดพฤติกรรมตามการรับรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับการใช้จ่ายและการออม

จากแนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินในโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ข้างต้น จะเห็นได้ว่าจะเน้นไปที่การวัดทักษะและความรู้ทางการเงินเป็นหลักโดยใช้แบบทดสอบ แล้วจึงวัดพฤติกรรมทางการเงินตามการรับรู้ของผู้เรียน และวัดเจตคติทางการเงินโดยใช้แบบสอบถามเพื่อให้ครอบคลุมของความฉลาดรู้การเงิน ทั้ง 3 ด้าน ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างของคำถามจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน ด้านความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และเจตคติทางการเงินเพื่อให้เห็นแนวทางในการวัดความฉลาดรู้การเงินที่ชัดเจนยิ่งขึ้น (OECD, 2013b) ดังต่อไปนี้

แม่ค้าขายมะเขือเทศแบบทีละกิโลและทีละกล่อง

2.75 บาทต่อกิโลกรัม 22 บาทต่อกล่อง (กล่องละ 10 กิโลกรัม)

คำถาม 1: ไปตลาด

ซื้อมะเขือเทศเป็นกล่องคุ้มค่าเงินมากกว่าซื้อแบบชั่งกิโลขาย

จงให้เหตุผลสนับสนุนประโยคดังกล่าว

ภาพที่ 8 ตัวอย่างข้อสอบ Financial Literacy PISA 2012 :

คำถามที่ 1 – ไปตลาด (สฤณี อาชวานันทกุล, 2556)

จากคำถามที่ 1 แสดงให้เห็นว่า คำถามข้อนี้มีจุดมุ่งหมายในการวัด

- 1) กระบวนการ : ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลตามบริบททางการเงิน
- 2) เนื้อหา : เรื่องการเงินและธุรกรรมทางการเงิน เพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่าทางการเงิน ก่อนซื้อหรือใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน
- 3) บริบท : ส่วนบุคคล

แคลร์กับเพื่อนๆ ของเธอเช่าบ้านอยู่ด้วยกัน
ทุกคนทำงานมาแล้วสองเดือน ไม่มีใครมีเงินออมเลย
ทุกคนมีค่าจ้างเป็นรายเดือน เพิ่งได้รับค่าจ้าง
พวกเธอเขียนรายการ “สิ่งที่ต้องทำ” นี้ขึ้นมา

สิ่งที่ต้องทำ

- สมัครเคเบิลทีวี
- จ่ายค่าเช่าบ้าน
- ซื้อโต๊ะเก้าอี้มาตั้งที่ระเบียง

คำถาม 2: การตัดสินใจใช้จ่าย
รายการใดบ้างที่แคลร์กับเพื่อนๆ น่าจะต้องให้ความสำคัญก่อน?
จงวงคำว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” สำหรับแต่ละรายการ

สิ่งที่ต้องทำ	รายการนี้น่าจะต้องให้ความสำคัญก่อนหรือไม่?
สมัครเคเบิลทีวี	ใช่ / ไม่ใช่
จ่ายค่าเช่าบ้าน	ใช่ / ไม่ใช่
ซื้อโต๊ะเก้าอี้มาตั้งที่ระเบียง	ใช่ / ไม่ใช่

ภาพที่ 9 ตัวอย่างข้อสอบ Financial Literacy PISA 2012 :

คำถามที่ 2 – การตัดสินใจใช้จ่าย (สฤณี อาชวานันทกุล, 2556)

จากคำถามที่ 2 แสดงให้เห็นว่า คำถามข้อนี้มีจุดมุ่งหมายในการวัด

- 1) กระบวนการ : ด้านการประเมินประเด็นทางการเงิน เพื่อแยกแยะระหว่างสิ่งที่จำเป็นกับสิ่งที่อยากได้แต่ไม่จำเป็น
- 2) เนื้อหา : การวางแผนและการจัดการทางการเงิน โดยต้องลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายในภาวะที่มีเงินจำกัด เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่าย
- 3) บริบท : บ้านและครอบครัว

คำถาม 3: ประกันรถยนต์ไฮบริด
 สตีฟวางแผนที่จะต่อประกันรถยนต์ไฮบริดของเขาให้กับบริษัทประกัน PINSURA ในปีนี้ แต่มีหลายเหตุการณ์ในชีวิตของเขาที่แตกต่างจากปีก่อน แต่ละเหตุการณ์น่าจะส่งผลต่อค่าใช้จ่ายประกันที่สตีฟต้องจ่ายอย่างไร? จงวงคำว่า “เพิ่มค่าใช้จ่าย”, “ลดค่าใช้จ่าย” หรือ “ไม่มีผลใดๆ ต่อค่าใช้จ่าย” สำหรับแต่ละเหตุการณ์

เหตุการณ์	เหตุการณ์ดังกล่าวจะส่งผลต่อค่าใช้จ่ายประกันของสตีฟอย่างไร?
สตีฟเปลี่ยนมอเตอร์ไซค์คันเก่าเป็นคันใหม่ที่เครื่องแรงกว่าเดิม	เพิ่มค่าใช้จ่าย / ลดค่าใช้จ่าย / ไม่มีผลใดๆ ต่อค่าใช้จ่าย
สตีฟหาซื้อมอเตอร์ไซค์ของเขาใหม่	เพิ่มค่าใช้จ่าย / ลดค่าใช้จ่าย / ไม่มีผลใดๆ ต่อค่าใช้จ่าย
ปีที่แล้วสตีฟเป็นฝ่ายผิดในกรณีเกิดอุบัติเหตุทางถนนสองครั้ง	เพิ่มค่าใช้จ่าย / ลดค่าใช้จ่าย / ไม่มีผลใดๆ ต่อค่าใช้จ่าย

ภาพที่ 10 ตัวอย่างข้อสอบ Financial Literacy PISA 2012 :

คำถามที่ 3 – ประกันรถยนต์ไฮบริด (สฤณี อาชวานันทกุล, 2556)

จากคำถามที่ 3 แสดงให้เห็นว่า คำถามข้อนี้มีจุดมุ่งหมายในการวัด

- 1) กระบวนการ : ด้านการประเมินประเด็นทางการเงิน
- 2) เนื้อหา : ความเสี่ยงและผลตอบแทนทางการเงิน เพื่อแยกแยะว่าเหตุการณ์ใดถือเป็นการเพิ่มความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการจ่ายเบี้ยประกันเพิ่มขึ้น ซึ่งถือเป็นการตัดสินใจทางการเงินในแต่ละสถานการณ์
- 3) บริบท : ส่วนบุคคล เนื่องจากเป็นการใช้จ่ายเพื่อป้องกันความเสี่ยงทางการเงินของตนเอง

จากตัวอย่างคำถามจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าในแต่ละคำถามจะมุ่งวัดความรู้ทางการเงินในทั้ง 3 ด้านย่อย กล่าวคือ ในคำถาม 1 ข้อจะวัดทั้งด้านเนื้อหา กระบวนการ และบริบท

ตัวอย่างของคำถามจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน ด้านเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน (OECD INFE, 2016) ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตัวอย่างคำถามจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินด้านเจตคติทางการเงิน
(OECD INFE, 2016)

หัวข้อ	คำถาม	ประเภทคำตอบ
ความพึงพอใจในการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว	คุณไม่สนใจค่าใช้จ่ายในอนาคต	ระดับความเห็นด้วยทั้ง 5 ระดับ (5=ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง, 4=ไม่เห็นด้วย, 3=เห็นด้วย, 2=เห็นด้วย, 1=เห็นด้วยอย่างยิ่ง)
ความพึงพอใจในการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว	คุณมีความสุขกับการใช้จ่ายมากกว่าการประหยัดในระยะยาว	
ความพึงพอใจในการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว	คุณคิดว่าเงินมีไว้ใช้	

ตารางที่ 3 ตัวอย่างคำถามจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินด้านพฤติกรรมทางการเงิน
(OECD INFE, 2016)

หัวข้อ	คำถาม	ประเภทคำตอบ
ความรับผิดชอบและการจัดทำบัญชีงบประมาณ	คุณมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	1=ใช่ 0=ไม่ใช่
ความรับผิดชอบและการจัดทำบัญชีงบประมาณ	คุณทำบัญชีรับ – จ่ายในครัวเรือน	1=ใช่ 0=ไม่ใช่
การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม	คุณออมทรัพย์เป็นประจำในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา	1=ใช่ 0=ไม่ใช่
การไตร่ตรองก่อนซื้อ	คุณพิจารณาความสามารถในการชำระเงินก่อนซื้อ	1=ใช่ 0=ไม่ใช่
การชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา	คุณชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา	1=ใช่ 0=ไม่ใช่
การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ	คุณดูแลการเงินส่วนบุคคล อย่างรอบคอบ	1=ใช่ 0=ไม่ใช่
มุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย	คุณตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย	1=ใช่ 0=ไม่ใช่
การไม่กู้ยืมแม้มีเงินไม่เพียงพอในการใช้จ่าย	คุณยืมเงินเพื่อจัดการหนี้ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา	1=ไม่ใช่ 0=ใช่

นอกจากนี้ยังได้กำหนดสัดส่วนของการวัดในแต่ละด้านย่อย เพื่อใช้สร้างแบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่เหมาะสมกับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนอายุ 15 ปี ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สัดส่วนการวัดความฉลาดรู้การเงิน ด้านความรู้ทางการเงินในโครงการประเมินผล
นักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) (OECD, 2013b)

หัวข้อ		การประเมินปี 2012 2015 2018	(ร่าง)การประเมินปี 2021
เนื้อหา	การเงินและธุรกรรมทางการเงิน	30 – 40 %	<u>25 – 35 %</u>
	การวางแผนและการจัดการทางการเงิน	25 – 35 %	<u>20 – 30 %</u>
	ความเสี่ยงและ ผลตอบแทน	15 – 25 %	<u>20 – 30 %</u>
	ภูมิทัศน์ทางการเงิน	10 – 20 %	<u>15 – 25 %</u>
กระบวนการ	การระบุข้อมูลทางการเงิน	15 – 25 %	15 – 25 %
	การวิเคราะห์ข้อมูลตามบริบททางการเงิน	15 – 25 %	<u>25 – 35 %</u>
	การประเมินประเด็นทางการเงิน	25 – 35 %	25 – 35 %
	การนำความรู้และความเข้าใจทางการเงินไปใช้	25 – 35 %	<u>15 – 25 %</u>
บริบท	การศึกษาและการทำงาน	10 – 20 %	10 – 20 %
	บ้านและครอบครัว	30 – 40 %	30 – 40 %
	ส่วนบุคคล	35 – 45 %	35 – 45 %
	สังคม	5 – 15 %	5 – 15 %

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนอายุ 15 ปี ในโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ได้รับการพัฒนาเป็นครั้งแรกในการประเมิน PISA 2012 และผ่านการแก้ไข PISA 2015 และ PISA 2018 รวมทั้งการแก้ไขสำหรับเตรียมประเมิน PISA 2021 พิจารณาว่าเนื้อหาและมิติของเรื่องการเงินและธุรกรรมทางการเงินมีความสำคัญต่อผู้เรียนวัยนี้มากที่สุด อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการประเมินประเด็นทางการเงิน และการนำความรู้และความเข้าใจทางการเงินไปใช้ โดยเน้นไปที่บริบทส่วนบุคคล บ้าน และครอบครัว มากกว่าบริบทด้านการศึกษา การทำงาน และสังคม โดยภาพรวมสัดส่วนคะแนนแบบสอบความฉลาดรู้การเงินแบบร่างการประเมินผล PISA ปี 2021 ลดทักษะคำนวณ เพื่อลดการส่งผลทักษะคณิตศาสตร์ที่ส่งผลความฉลาดรู้การเงิน

จากข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการวัดและประเมินผลความฉลาดรู้การเงินข้างต้น สรุปได้ว่าการวัดความฉลาดรู้การเงินสามารถทำได้หลากหลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และจำแนกองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงิน อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีแนวทางในการวัดความฉลาดรู้การเงินที่มีมาตรฐานและได้รับการยอมรับในระดับสากล ได้แก่ แนวทางการวัดความฉลาดรู้

การเงินในโครงการสำรวจความฉลาดรู้การเงินในระดับนานาชาติของ OECD INFE (2011), Atkinson and Messy (2012) ด้วยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และแนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินในโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของ OECD (2013b) ด้วยการทดสอบและการสอบถามโดยใช้แบบวัดความฉลาดรู้การเงิน

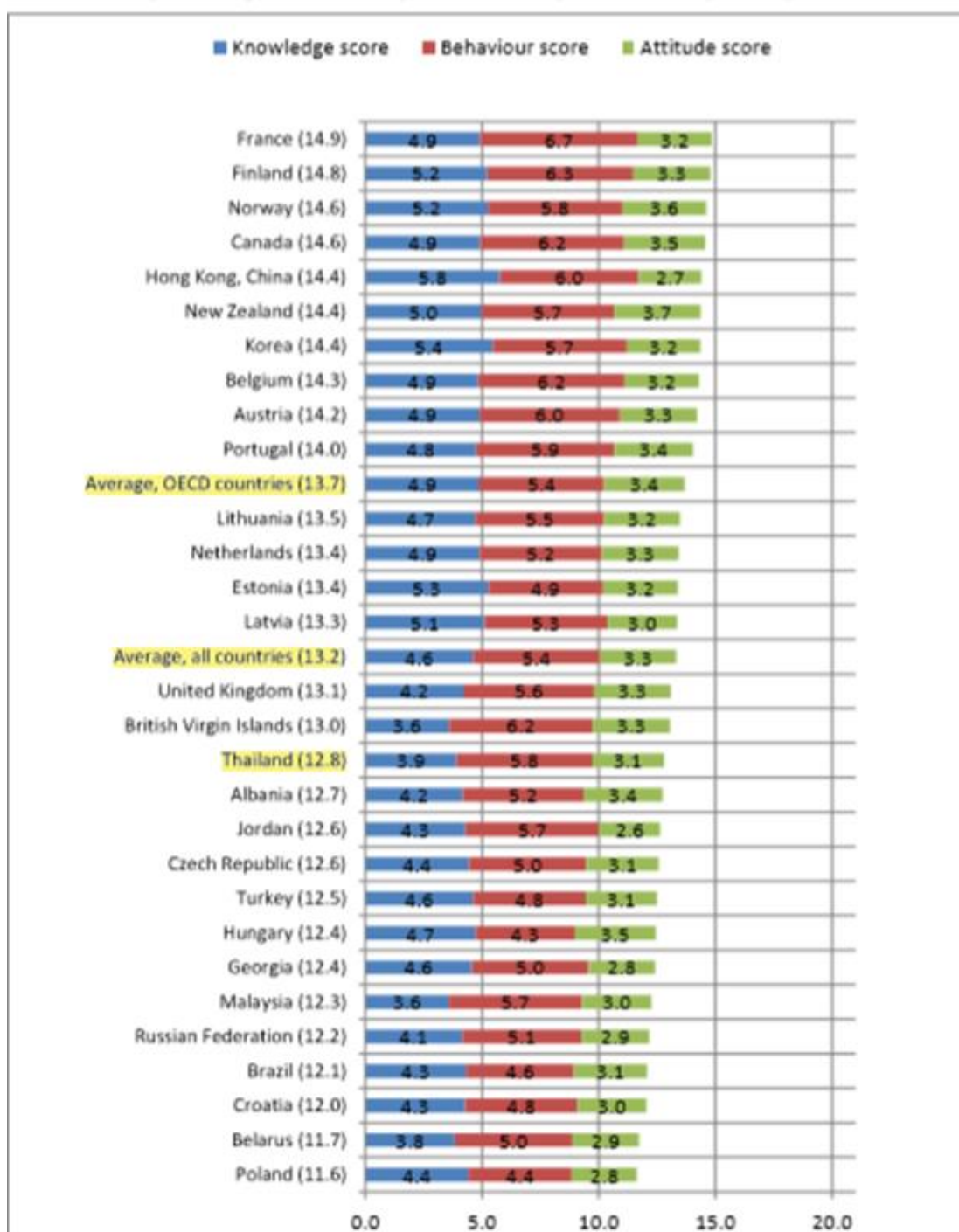
1.4.4 แนวทางการวัดและประเมินผลความฉลาดรู้การเงินในประเทศไทย

ประเทศไทยเริ่มดำเนินการสำรวจระดับทักษะทางการเงินของคนในประเทศมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 โดยมี วัดถูประสงค์เพื่อใช้จัดทำแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 1 ต่อมาในปี พ.ศ. 2549 ธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมมือกับสำนักงานสถิติแห่งชาติในการเก็บสำรวจระดับทักษะทางการเงินของคนไทย เพื่อให้การสำรวจครอบคลุมและกระจายในทุกภูมิภาคของประเทศ พร้อมกำหนดนโยบายให้มีการสำรวจทุก ๆ 3 ปี การสำรวจครั้งล่าสุดในปี พ.ศ. 2559 กำหนดให้มีการสำรวจพร้อมกับการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พร้อมกับปรับข้อคำถามให้สอดคล้องกับแนวทางการสำรวจของ OECD เพื่อความเป็นสากลมากขึ้น ผลการสำรวจใช้อ้างอิงและกล่าวถึงในงานวิจัยเล่มนี้ผลการสำรวจในปี พ.ศ. 2556 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556) เป็นหลัก และใช้การสำรวจล่าสุดในปี พ.ศ. 2559 ประกอบกันเนื่องจากข้อคำถามที่ใช้ในการสำรวจของปี พ.ศ. 2556 และ พ.ศ. 2559 มีความแตกต่างกันอยู่ ทำให้ผลการศึกษาที่ได้ไม่อาจเปรียบเทียบกันได้โดยตรง

จากผลการสำรวจปี พ.ศ. 2556 และ พ.ศ. 2559 ภาคตะวันออกเฉิยเหนือ มีคะแนนทักษะทางการเงินรวมต่ำที่สุด โดยการสำรวจในปี พ.ศ. 2559 พบว่าภาคใต้และกรุงเทพมหานครมีระดับคะแนนทักษะทางการเงินเท่ากัน ซึ่งสูงกว่าภาคอื่น ๆ ของประเทศ ในขณะที่การสำรวจในปี พ.ศ. 2556 หากไม่นับกรุงเทพมหานคร (13.54) ภาคเหนือถือเป็นภาคที่มีคะแนนทักษะทางการเงินรวมสูงที่สุดอยู่ที่ 13.31 โดยมีภาคกลาง (12.71) และภาคอีสาน (12.31) มีคะแนนทักษะทางการเงิน รวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งประเทศซึ่งอยู่ที่ 12.90 ผลสรุปที่ได้จากการสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทย มีประเด็นที่น่าสนใจ ประการหนึ่งคือจังหวัดที่มีทักษะทางการเงินต่ำ มักเป็นจังหวัดที่อยู่ชายขอบของภาค หรืออยู่ห่างไกลจากจังหวัดศูนย์กลางธุรกิจของแต่ละภาค ได้แก่ เชียงใหม่ (ภาคเหนือ) นครราชสีมาและขอนแก่น (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) กรุงเทพฯ (ภาคกลาง) และสงขลา (ภาคใต้) รวมถึงมักเป็นจังหวัดที่มีระดับธุรกรรมทางเศรษฐกิจไม่สูงมากเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคเดียวกัน

ซึ่งผลสำรวจจาก OECD ของกลุ่มประเทศทั้งที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนารวมทั้งสิ้น 32 ประเทศเมื่อปี พ.ศ. 2559 พบว่าประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 28 โดยมีระดับความรู้ทางด้าน

การเงินอยู่ที่ 41% ซึ่งเป็นระดับที่ยังอยู่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลกซึ่งก็คือ 56% ส่วนประเทศที่มีระดับความรู้ทางการเงินสูงสุด ได้แก่ ฮังการีและประเทศเกาหลี ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 1 และ 2 ตามลำดับ (OECD INFE, 2016) ดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 ผลการประเมินระดับความรู้ทางการเงินระดับประเทศ (OECD INFE, 2016)

ผลการสำรวจ พบว่าคะแนนเฉลี่ยของทุกประเทศที่เข้าร่วม 13.2 กลุ่มตัวอย่างประเทศไทยมีระดับคะแนนทักษะทางการเงินเฉลี่ย 13.9 คิดเป็นร้อยละ 66.2 ซึ่งประกอบด้วย คะแนนความรู้ทางการเงิน คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ทางการเงิน 3.9 คะแนน จากคะแนนเต็ม 7 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 55.7 โดยหัวข้อที่คนไทยเข้าใจถูกต้องมากที่สุด คือ การคำนวณดอกเบี้ยเงินเชื่อ ในขณะที่หัวข้อที่ไม่เข้าใจมากที่สุดยังคงเป็นการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น เช่นเดียวกับปี 2556 คะแนนพฤติกรรมทางการเงิน คะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรม 6.1 คะแนน จากคะแนนเต็ม 9 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 67.8 โดยพฤติกรรมที่คนไทยทำคะแนนได้ดีที่สุด คือการไตร่ตรองก่อนการเลือกซื้อ ในขณะที่พฤติกรรมในด้านการจัดสรรเงินก่อนใช้ยังต้องปรับปรุง ส่วนคะแนนทัศนคติทางการเงิน คะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติ 3.9 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.0 โดยทัศนคติที่ดีที่สุดของคนไทย ได้แก่ ไม่เห็นด้วยกับการรีบใช้เงินเมื่อมีเงิน ทั้งนี้ทัศนคติที่คนไทยได้คะแนนน้อยสุด คือ ทัศนคติเกี่ยวกับการออม กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “มีความสุขในการใช้เงินมากกว่าเก็บออมเพื่ออนาคต” มากที่สุดจากคำถามด้านทัศนคติทั้ง 3 ข้อ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะทางการเงินของคนไทย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561)

องค์ประกอบ	คะแนนเฉลี่ย ปี 2561	ร้อยละคะแนน เฉลี่ยปี 2561	ค่าเฉลี่ย OECD	ร้อยละคะแนน เฉลี่ยปี 2559	ร้อยละคะแนน เฉลี่ยปี 2558	ร้อยละคะแนน เฉลี่ยปี 2556
ทักษะทางการเงิน (21 คะแนน)	13.9	66.2	62.9	61.0	61.0	58.5
ความรู้ทางการเงิน (7 คะแนน)	3.9	55.7	65.7	48.6	55.7	46.8
พฤติกรรมทาง การเงิน (9 คะแนน)	6.1	67.8	60.0	62.2	64.4	65.6
ทัศนคติทางการเงิน (5 คะแนน)	3.9	78.0	66.0	76.0	62.0	64.5

กระทรวงการคลัง (2559) ได้ทำการสำรวจความฉลาดรู้การเงิน พบว่า นักเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา รวมถึงนิสิตนักศึกษา ระดับมหาวิทยาลัยมีระดับความฉลาดรู้การเงินต่ำที่สุด อาจเนื่องมาจากการที่นักเรียนนักศึกษายังไม่สามารถพึ่งพาตนเองด้านการเงินอย่างแท้จริง และนักเรียนนักศึกษาโดยทั่วไปยังไม่ต้องรับผิดชอบในการบริหารจัดการเงินของตนเองและครอบครัว

จากงานวิจัยในประเทศไทยข้างต้น สรุปได้ว่าความฉลาดรู้การเงินโดยภาพรวมของไทยอยู่ในระดับต่ำโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของนักเรียนและนิสิตนักศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยควรมี

ส่งเสริมการจัดการศึกษาทางการเงินให้มีประสิทธิภาพให้มากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาระดับความฉลาดรู้ทางการเงินของเยาวชน ซึ่งจะเติบโตเป็นสมาชิกของสังคมและมีส่วนในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของชาติ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้จึงเลือกใช้แนวทางการวัดและประเมินผลความฉลาดรู้ทางการเงินของ OECD INFE (2011) ร่วมกับแนวทางการวัดความฉลาดรู้ทางการเงินของ OECD (2013b) ที่ใช้ในโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) โดยมีโครงสร้างการวัดความฉลาดรู้ทางการเงินทั้งหมด 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ทางการเงิน 2) เจตคติทางการเงิน และ 3) พฤติกรรมทางการเงิน ทั้งนี้ความฉลาดรู้ทางการเงินประกอบด้วยด้านความรู้ทางการเงิน ด้านเจตคติทางการเงิน และด้านพฤติกรรมทางการเงิน ซึ่งมีวิธีการวัดความฉลาดรู้ทางการเงินโดยมีเครื่องมือที่ใช้วัด คือ แบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2556) ได้ทำการสำรวจระดับความฉลาดรู้ทางการเงินของคนไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความฉลาดรู้ทางการเงินของคนไทย และปัจจัยด้านสถานการณ์ที่มีผลต่อความฉลาดรู้ทางการเงิน รวมถึงใช้เป็นผลการศึกษาพื้นฐานเพื่อเปรียบเทียบระดับของพัฒนาการของความฉลาดรู้ทางการเงินต่อไป ซึ่งใช้แนวทางการสำรวจของ OECD ซึ่งครอบคลุมการวัด 3 ด้านหลัก ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และเจตคติทางการเงิน เพื่อนำผลการสำรวจดังกล่าวมาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาทางการเงินที่เหมาะสม และสอดคล้องกับพลวัตของบริการทางการเงินที่ปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ อีกทั้งยังใช้เป็นแนวทางเพื่อพัฒนาระดับความฉลาดรู้ทางการเงินของคนไทยให้เพิ่มขึ้น ตลอดจนนำข้อมูลมาใช้ในการประกอบการกำหนดนโยบายอื่น ๆ ของธนาคารแห่งประเทศไทย

Lee (n.d.) ได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายความหมายของความฉลาดรู้ทางการเงินและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงิน โดยมุ่งสร้างความเข้าใจในทัศนคติและขอบเขตของความฉลาดรู้ทางการเงินจากมุมมองของสถาบันทางการเงินที่เป็นธนาคาร หน่วยงานและแหล่งเงินทุนของรัฐบาล โดยใช้การสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์และการใช้นวัตกรรมการสังเคราะห์หลักสูตรที่เรียกว่า Competency based Action Learning (CoBAL) โดยผลการศึกษาพบว่า ความฉลาดรู้ทางการเงินเป็นมากกว่าข้อมูลข่าวสาร ความรู้ หรือความสามารถ อาจเรียกว่าเป็นกลุ่มของสมรรถภาพในการดำเนินการเกี่ยวกับเงินในระบบการเงินโลกอย่างไรก็ตาม ความเข้าใจเกี่ยวกับความฉลาดรู้ทางการเงินขึ้นอยู่กับจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางการเงินโดยนักการศึกษาในแต่ละแห่ง แต่มัก

พบว่ายังมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงิน และมีการจัดการศึกษาทางการเงินที่ขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากการมีหลักสูตรความฉลาดรู้การเงินที่ง่ายเกินไป การศึกษาในครั้งนี้จึงได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้การเงินด้วยเช่นกัน

Hilgert et al. (2003) ได้ศึกษาข้อมูลความรู้ทางการเงิน (financial knowledge/financial literacy) พบว่า ความรู้ทางการเงินมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการทางการเงิน ได้แก่ การจัดการกระแสเงินสด การจัดการสินเชื่อ การออมและการลงทุน

Atkinson, McKay, E., and Collard (2006) ผู้ที่มีความรู้ทางการเงินจะสามารถจัดการทางการเงินและมีการตัดสินใจที่เหมาะสมในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน

Mandell (2008) ได้ทำการสำรวจในระดับชาติปีละ 2 ครั้ง เพื่อวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เป็นประชากรของสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997 – 2006 โดยผลการสำรวจพบว่า การตัดสินใจทางการเงินส่วนบุคคลที่เหมาะสมกับช่วงวัยอยู่ในระดับต่ำจากระดับพื้นฐานที่วัดได้ในปี ค.ศ. 1997 กลับถดถอยลงอย่างเห็นได้ชัดจากในปี ค.ศ. 2006 มีคะแนนจากแบบสอบถามแบบเลือกตอบจำนวน 31 ข้อเพียงประมาณร้อยละ 50 เท่านั้น นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีทรัพยากรทางการเงินที่ดีมีแนวโน้มที่จะมีความฉลาดรู้การเงินที่มากขึ้นกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีทรัพยากรทางการเงินต่ำอันเนื่องมาจากความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจและสวัสดิการที่ได้รับในแต่ละครอบครัว นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเงินส่วนบุคคลและการจัดการทางการเงินในโรงเรียนมัธยมศึกษายังไม่ได้รับการยอมรับว่าช่วยพัฒนาระดับความฉลาดรู้การเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

The World Bank (2011) ได้ทำการสำรวจความฉลาดรู้การเงินและความตระหนักรู้ของผู้บริโภคในเขต West Bank และ Gaza ในภูมิภาคเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับระดับความฉลาดรู้การเงินและความตระหนักรู้ของผู้บริโภคที่เป็นชาวปาเลสไตน์ในเขต West Bank และ Gaza ซึ่งมีระเบียบวิธีวิจัยที่ประกอบด้วยการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึงใช้การสำรวจเชิงปริมาณเป็นหลัก โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นและสุ่มแบบยกลกลุ่ม 3 ขั้นตอนจากประชาชนใน 2,022 ครัวเรือน ซึ่งมีค่าความคลาดเคลื่อนประมาณร้อยละ 2.5 โดยมุ่งสำรวจประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในเขต West Bank และ Ramallah รวมถึง Gaza ผลการวิจัยพบว่า จากประเมินระดับความฉลาดรู้การเงินด้วยตนเอง มีประชาชนเพียงร้อยละ 5.3 เท่านั้นที่ระบุว่าตนเองมีความฉลาดรู้การเงินอยู่ในระดับดีเยี่ยมร้อยละ 38 มีความฉลาดรู้การเงินในระดับที่น่าพึงพอใจ ร้อยละ 27.6 มีความฉลาดรู้การเงินอยู่ในระดับดี และ

ร้อยละ 15.4 มีความฉลาดรู้การเงินอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ อย่างไรก็ตามยังมีประชาชน ร้อยละ 11.9 ที่ระบุว่าตนเองไม่มีความฉลาดรู้การเงินเลย

Wagner (2015) ได้ศึกษาผลของการจัดการศึกษาทางการเงินต่อความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน พบว่า การจัดการศึกษาทางการเงินส่งผลกระทบต่อคะแนนความรู้ทางการเงินของบุคคล และพฤติกรรมทางการเงินระยะสั้นและพฤติกรรมทางการเงินระยะยาว

ปรินทร์ ทองเผือก (2561) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์โดยใช้เกมจำลองสถานการณ์ที่มีต่อการรู้เรื่องการเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์โดยใช้เกมจำลองสถานการณ์มีผลการเปลี่ยนแปลงของความฉลาดรู้การเงินเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ความรู้ทางการเงิน 2) พฤติกรรมทางการเงิน และ 3) เจตคติทางการเงิน โดยมีผลการเปลี่ยนแปลงความฉลาดรู้การเงินในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ 1. ความรู้ทางการเงิน มีผลการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนในด้าน 1) ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลตามบริบททางการเงิน และ 2) ความสามารถในการประเมินประเด็นทางการเงิน 2. เจตคติทางการเงิน มีผลการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนในด้าน 1) ความพึงพอใจในการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว และ 2) ความพึงพอใจที่มีต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต 3. พฤติกรรมทางการเงิน มีผลการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนในด้าน 1) การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ 2) การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 3) ความรับผิดชอบและการจัดทำบัญชีงบประมาณ และ 4) การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม

กมลชนก สกลธวัฒน์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉันทกันเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินจะพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านความรู้และทักษะทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านเจตคติทางการเงินตามลำดับ

จากงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่าความฉลาดรู้การเงินและการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้การเงินมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากระดับความฉลาดรู้การเงินของประชาชนเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่แสดงถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจ รวมถึงสำรวจและวัดระดับความฉลาดรู้การเงินจึงทำให้ได้แนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้การเงินแก่เยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การสร้างพลเมืองทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งของประเทศ

ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับการวัดทางจิตวิทยาและการพัฒนาแบบวัด

2.1 ธรรมชาติของแบบวัดทางจิตวิทยา

ศิริชัย กาญจนวาสี (2544) กล่าวถึงการวัดทางจิตวิทยาว่ามีธรรมชาติที่สำคัญดังนี้

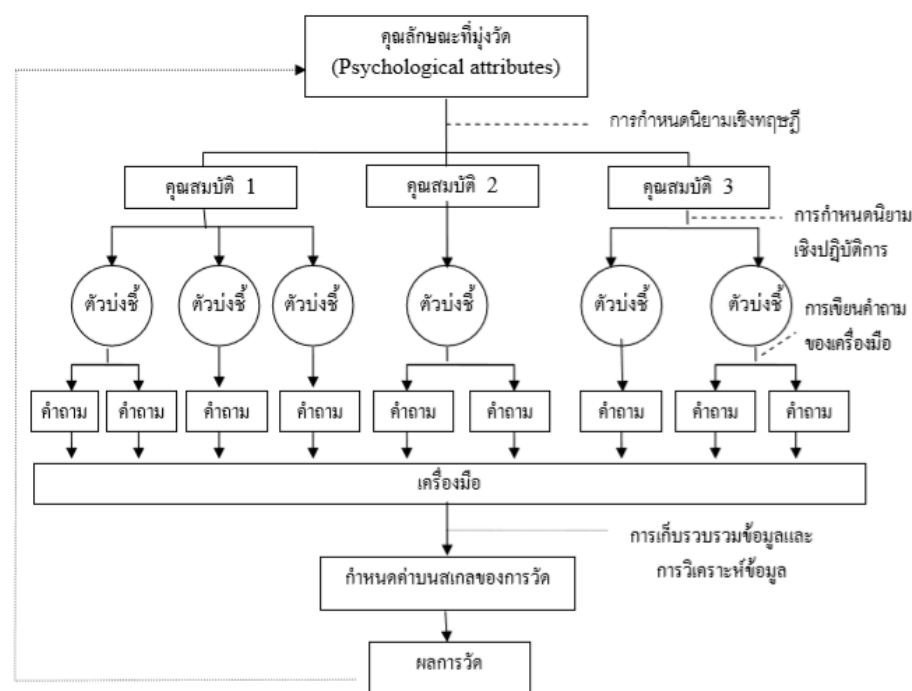
- 1) การวัดหรือสังเกตทางอ้อม ต้องอาศัยสิ่งเร้าหรือตัวกระตุ้นโดยใช้ข้อสอบหรือข้อคำถาม เพื่อให้บุคคลตอบสนองออกมาเป็นข้อเขียน คำพูด หรือพฤติกรรมที่สังเกตได้ ดังนั้นผู้วัดใช้ข้อคำถามเป็นสิ่งเร้ากระตุ้นให้ผู้ตอบทำการตอบสนองสำหรับนำไปแปลความหมายถึงสิ่งที่มุ่งวัดนั้น
- 2) การวัดหรือสังเกตแต่ละครั้ง ถือเป็นการรวบรวมข้อมูลเพียงบางส่วนของพฤติกรรมหรือกลุ่มตัวอย่าง ของพฤติกรรมซึ่งไม่สามารถวัดพฤติกรรมได้ทั้งหมด ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลพฤติกรรมตัวอย่างเป็นตัวแทนของสิ่งที่ต้องการวัดทั้งหมด
- 3) ผลที่ได้จากการวัดเป็นคุณลักษณะในเชิงสัมพัทธ์ หรือเปรียบเทียบค่าตัวเลขที่ได้ยังมีใช้เป็นค่าสัมบูรณ์ในตัวเอง ดังนั้นต้องนำไปเปรียบเทียบหรือตีความกับผลการวัดของบุคคลอื่นหรือเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้
- 4) การวัดมีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นเสมอ เพื่อลดความคลาดเคลื่อนของการวัดให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด ดังนั้นต้องใช้ทฤษฎีการวัดที่ดี พัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพ

แนวคิดของการวัดคุณลักษณะภายในของบุคคล

จากธรรมชาติของแบบวัดดังกล่าว การวัดค่าของคุณลักษณะภายในบุคคล ผู้วัดต้องมีความเข้าใจดังนี้

- 1) สิ่งที่มีวัดคืออะไร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะของสิ่งที่มีวัด เชื่อมโยงมโนทัศน์ของสิ่งนั้นสู่รูปธรรมของข้อมูลหลักฐานที่ต้องการเก็บรวบรวมสำหรับบ่งชี้คุณลักษณะที่มีวัดนั้น
- 2) ควรวัดสิ่งนั้นอย่างไร เครื่องมือรูปแบบคำถามที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่มีวัดและเหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลหลักฐานที่น่าเชื่อถือ

ตัวอย่างเช่น ผู้วัดต้องการวัด ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้วัดต้องกำหนดนิยามเชิงทฤษฎี (Theoretical definition) ว่าความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นความคิดใหม่แปลกที่เข้าทำ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ลักษณะได้แก่ ความคล่องแคล่วทางความคิด ความหลากหลายทางความคิด และความใหม่ทางความคิด จากนั้นผู้วัดจึงกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ (Operational definition) ของแต่ละคุณลักษณะในรูปของพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้และร่างคำถามตามพฤติกรรมที่เป็นตัวบ่งชี้ของแต่ละคุณลักษณะที่มีวัดเพื่อสร้างเป็นเครื่องมือไปใช้ สังเกตพฤติกรรมในสถานการณ์เพื่อนำข้อมูลเชิงพฤติกรรมที่สังเกตได้ไปทำการวิเคราะห์และสรุปผลถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่มีวัดนั้นดังกรอบแนวคิดของการวัดคุณลักษณะภายในของบุคคลที่แสดงในภาพที่ 12

ภาพที่ 12 กรอบแนวคิดของการวัดคุณลักษณะภายในของบุคคล (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544)

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดทางการศึกษาและจิตวิทยา เป็นชุดคำถามใช้กระตุ้นให้ผู้ตอบทำการตอบสนองสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างพฤติกรรมซึ่งเป็นตัวแทนมวลคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ของสิ่งที่มุ่งวัด ข้อมูลจากการตอบสนองจะถูกนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด ผลจากการวัดจึงทำให้ได้ค่าเชิงปริมาณของคุณลักษณะที่ต้องการวัดนั้น เครื่องมือที่นิยมนำมาใช้ได้แก่ แบบสอบ (Test) และแบบวัด (scale)

การวัดคุณลักษณะภายในของบุคคลอย่างมีคุณภาพ ผู้วัดจำเป็นต้องมีความรู้แนวคิดจิตวิทยาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ต้องการวัดและมีกรอบแนวคิดหรือทฤษฎีการทดสอบเพื่อทำการวัดคุณลักษณะนั้น ผู้วัดจึงสามารถสร้างเครื่องมือ รวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปอ้างอิงถึงค่าของคุณลักษณะนั้น

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า ธรรมชาติของการวัดทางจิตวิทยาเป็นการวัดโดยอ้อมต้องอาศัยสิ่งเร้าที่อาจเป็น ข้อคำถามหรือข้อสอบเพื่อให้บุคคลตอบสนองเป็นข้อเขียนหรือคำพูดซึ่งในการวัดมีความเข้าใจที่ชัดเจนสิ่งที่มุ่งวัด คืออะไร และควรวัดสิ่งนั้นอย่างไร สิ่งที่ยุ่งวัดคืออะไร จำเป็นต้องอาศัยแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะของสิ่งที่มุ่งวัดเพื่อเชื่อมโยงมโนทัศน์ของสิ่งนั้นสู่รูปธรรมของข้อมูลหลักฐานที่ต้องการเก็บรวบรวม สำหรับบ่งชี้ คุณลักษณะที่มุ่งวัดนั้น

2.2 คุณสมบัติทางจิตมิติ

การวัดทางจิตวิทยา

การวัดทางจิตวิทยาคุณลักษณะภายใน (talent traits) เป็นลักษณะภายในที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ ค่านิยม บุคลิกภาพ การวัดทางจิตวิทยาจึงต้องอาศัยการวัดทางอ้อม ดังนั้น ผู้วัดออกแบบเครื่องมือตามทฤษฎีการวัดซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภายในที่ต้องการวัดกับพฤติกรรมที่แสดงออก แล้วทำการสังเกตรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างพฤติกรรมนำไปสรุปอ้างอิงเป็นค่าคุณลักษณะภายในที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง (สุชีรา ภัทรายุควรรณ, 2545; อุทุมพร จามรมาน, 2537)

คุณสมบัติของเครื่องมือวัดทางจิตวิทยาที่ดีถูกกำหนดคุณภาพด้วยหลักมาตรฐานสากล มีดังนี้

1. ความเที่ยง (reliability)

ศิริชัย กาญจนวาสี (2544) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับความเที่ยงไว้ว่า ความเที่ยงเป็นอัตราส่วนระหว่างความแปรปรวนของคะแนนจริงกับความแปรปรวนของคะแนนที่สังเกตได้ ความเที่ยงหมายถึง ความคงที่ของผลการวัดระหว่างช่วงเวลาที่ต่างกัน หรือระหว่างแบบวัดที่สมมูลกัน หรือความสอดคล้องภายในของการวัดลักษณะเดียวกัน ซึ่งความเที่ยงก็คือคุณสมบัติของแบบวัดที่สามารถให้คะแนนแก่ผู้ทำแบบวัดได้อย่างคงที่ ไม่ว่าจะวัดกี่ครั้งผลที่ได้จะเหมือนเดิม ความเที่ยงแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1.1 ความเที่ยงแบบการสอบซ้ำ (test-retest reliability) ใช้เครื่องมือที่เหมือนกันเพื่อวัดสิ่งเดียวกันหรือสิ่งที่คล้ายกัน 2 ครั้ง เป็นการวัดซ้ำโดยนำแบบวัดชุดเดิมไปวัด 2 ครั้งกับกลุ่มเดียวกัน อาจใช้ในเวลาเดียวกันหรือทิ้งระยะห่างของช่วงเวลา แล้วนำคะแนนที่ได้จากการวัดทั้ง 2 ครั้งมาหาความสัมพันธ์กัน วิธีการสอบซ้ำเหมาะกับการประมาณค่าความเที่ยงของแบบวัดที่มีวัตถุประสงค์ที่จะวัดบางสิ่งที่มีความคงที่ตลอดเวลา (Cohen & Swerdlik)

1.2 ความเที่ยงแบบใช้แบบทดสอบสมมูล (equivalent-forms reliability) ใช้แบบวัด 2 ฉบับที่สมมูลกันหรือคู่ขนานกันไปใช้กับกลุ่มหนึ่งในเวลาเดียวกัน แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาความสัมพันธ์กัน วิธีการใช้แบบทดสอบสมมูลนิยมหาค่าความเที่ยงของแบบวัดมาตรฐาน เนื่องจากแบบวัดมาตรฐานนิยมพัฒนาให้มีตั้งแต่ 2 ฟอรม์ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544)

1.3 ความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency) ใช้แบบวัดฉบับเดียววัดเพียงครั้งเดียวกับกลุ่มผู้ทำแบบวัดกลุ่มเดียว เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าข้อคำถามในแบบวัดนั้นมีความเป็นเอกพันธ์ (homogeneity) และวัดในเนื้อเรื่องเดียวกันหรือไม่ การตรวจสอบความเที่ยง แบบความสอดคล้องภายในสามารถหาได้ด้วยวิธีแบ่งครึ่งแบบวัด วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

(Cronbach's alpha coefficient) วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน และวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนของฮอยท์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามที่อยู่ภายในแบบวัดชุดเดียวกัน

2. ความตรง (validity)

ความตรงของเครื่องมือ หมายถึง ความสามารถของเครื่องมือที่ใช้วัดในสิ่งที่เครื่องมือนั้นต้องการวัดได้อย่างถูกต้องแม่นยำ หรือเครื่องมือนั้นสามารถวัดได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการวัดหรือจุดประสงค์ของการวัด ความตรงแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

2.1 ความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) หมายถึง ความสามารถในการวัดกลุ่มตัวอย่างเนื้อเรื่อง โดยวัดได้ครอบคลุมและเป็นตัวแทนของสิ่งที่มุ่งวัดหรือสิ่งที่ต้องการศึกษา การตรวจสอบทำได้โดยใช้การตัดสินของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอิสระจากกัน ซึ่งจะพิจารณาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of item Objective Congruence: IOC) หรือดัชนีความเหมาะสมที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนทำการประเมินเนื้อหาของข้อคำถามเป็นรายชื่อ

2.2 ความตรงตามเกณฑ์สัมพันธ์ (criterion-related validity) หมายถึง ความสามารถของแบบวัดที่สามารถวัดคุณลักษณะของสิ่งนั้นได้ตรงตามสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน หรือวัดคุณลักษณะสิ่งนั้นที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ความตรงประเภทนี้เป็นการตรวจสอบความสอดคล้องกันระหว่างคะแนนจากแบบวัดที่พัฒนาขึ้นกับเกณฑ์ภายนอก (criterion) ที่ใช้วัดลักษณะของสิ่งที่ต้องการวัดได้ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคะแนนจากแบบวัดทั้งสอง นิยมวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient) และค่า t-test เป็นต้น เกณฑ์ที่นำมาใช้อาจเป็นสมรรถนะ ผลการปฏิบัติหรือพฤติกรรมก็ได้ การเทียบกับเกณฑ์ คะแนนเกณฑ์ควรได้จากเครื่องมือวัดที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับและได้รับการทดสอบความตรงมาเป็นอย่างดี (well-validated) ความตรงตามเกณฑ์สัมพันธ์ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.2.1 ความตรงเชิงทำนาย (predictive validity) หมายถึง การตรวจสอบความตรงโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบวัดที่ต้องการตรวจสอบความตรงเชิงทำนายกับคะแนนจากแบบวัดในอนาคต (เอมอร์ จังศิริพรปกรณ์, 2550)

2.2.2 ความตรงตามสภาพ (concurrent validity) หมายถึง การตรวจสอบความตรงโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบวัดที่ต้องการตรวจสอบความตรงตามสภาพกับคะแนนจากแบบวัดที่เป็นเกณฑ์ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สามารถบ่งบอกลักษณะที่มุ่งวัดนั้นในปัจจุบัน หรือในเวลาใกล้เคียงกัน (เอมอร์ จังศิริพรปกรณ์, 2550)

2.3 ความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) หมายถึง ความสามารถของแบบวัดที่วัดได้ตรงตามคุณลักษณะที่มุ่งวัด โดยผลการวัดมีความสอดคล้องกับโครงสร้างและความหมายทาง

ทฤษฎีของลักษณะที่มุ่งวัด ซึ่งเป็นแบบวัดทางจิตวิทยา ความตรงเชิงโครงสร้างสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.3.1 ความตรงลู่เข้า (convergent validity) หรือความตรงทางด้านความเหมือน หมายถึง ความตรงของแบบทดสอบที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับคุณสมบัติที่ต้องการวัด ความตรงลู่เข้าจะเปรียบเทียบกับเครื่องมืออื่นที่มีโครงสร้างหรือทฤษฎีที่คล้ายกัน

2.3.2 ความตรงลู่ออก (discriminant validity) หรือความตรงทางด้านความแตกต่าง หมายถึง ความตรงของแบบทดสอบที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวกับคุณสมบัติที่ต้องการวัด เป็นความสามารถของเครื่องมือที่จะแยกแยะกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกัน

ความตรงเชิงโครงสร้าง สามารถตรวจสอบด้วยวิธีการหลายวิธี วิธีที่นิยมมีดังนี้

(1) วิธีตัดสินโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบถึงความเหมาะสมของทฤษฎีที่นำมาใช้ผั่งข้อคำถาม และคุณภาพของข้อคำถาม

(2) วิธีการตรวจสอบความสอดคล้องภายใน โดยการคำนวณหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อคำถามกับคะแนนรวมของแบบวัดทั้งฉบับ ข้อคำถามใดมีค่าความสัมพันธ์สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติถือว่ามีความตรงตามทฤษฎี

(3) วิธีการกลุ่มรู้ชัดเป็นการเปรียบเทียบจากกลุ่มผู้ทำแบบวัด 2 กลุ่มที่ต่างกัน โดยความสามารถของแบบวัดที่จำแนกคนออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีคุณลักษณะที่ต้องการวัดสูงและต่ำ ถ้าเครื่องมือสามารถวัดลักษณะที่ต้องการวัดได้ ผลการวัดจะต้องมีความแตกต่างระหว่างกลุ่ม

(4) วิธีวิเคราะห์เมทริกซ์พหุลักษณะ-พหุวิธี เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างการวัดลักษณะหลายลักษณะ (multitrait) โดยใช้วิธีการวัดหลายวิธี (multimethod) โดยมุ่งการตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือหลายประเภทสำหรับวัดลักษณะหนึ่งที่ต้องการวัด

(5) วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) เนื่องจากการวัดทางจิตวิทยาเป็นการศึกษาคุณลักษณะภายในของบุคคลซึ่งเป็นตัวแปรแฝงที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรงจึงต้องวัดหรือสังเกตผ่านพฤติกรรมที่สังเกตได้ แล้วรวบรวมข้อมูลเพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของคุณลักษณะนั้น ๆ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis)

การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ใช้สร้างองค์ประกอบจากตัวแปรที่สังเกตได้หลายๆ ตัวแปรที่สัมพันธ์กันสูงหรือวัดลักษณะ (trait) เดียวกัน โดยรวมกลุ่มเป็นองค์ประกอบเดียวกัน และแต่ละองค์ประกอบที่ได้นั้นเป็นสิ่งที่ใช้อธิบายคุณลักษณะภายในที่เราต้องการศึกษาหรือตัวแปรแฝง การวิเคราะห์องค์ประกอบมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อลด

จำนวนตัวแปร (data reduction) และสร้างองค์ประกอบ (factor) จากตัวแปร 2) เพื่อศึกษาแบบแผน (pattern) และโครงสร้าง (structure) ความสัมพันธ์ของตัวแปร และ 3) เพื่อพัฒนา (develop) และตรวจสอบความตรงโมเดลการวัด (measurement model validation) (ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, 2541; นางลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

จากวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบดังกล่าวสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการจำแนกประเภทของการวิเคราะห์องค์ประกอบได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis)

เพื่อสำรวจค้นหาและระบุองค์ประกอบร่วมที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงที่ซ่อนอยู่ภายใต้ตัวแปรที่สังเกตหรือวัดได้ ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบช่วยให้นักวิจัยลดจำนวนตัวแปรลงและทำให้ได้องค์ประกอบ ซึ่งทำให้เข้าใจลักษณะของข้อมูลได้ง่ายและสะดวกในการแปลความหมาย รวมทั้งได้ทราบแบบแผนและโครงสร้างความสัมพันธ์ของข้อมูลด้วย

(2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis)

เพื่อตรวจสอบ สนับสนุน หรือยืนยันสมมติฐานเกี่ยวกับโครงสร้างความสัมพันธ์ของข้อมูลหรือองค์ประกอบว่าสมมติฐานที่มีอยู่ก่อนแล้วนั้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากน้อยเพียงใด

เป้าหมายของการใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อเป็นประโยชน์ในฐานะเป็นเครื่องมือสำคัญของการวิจัย เช่น 1) ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเครื่องมือวัด (measurement device) อย่างหนึ่งในการสร้างองค์ประกอบของตัวแปรแฝง โดยนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบมาสร้างเป็นตัวแปรแฝง แล้วนำตัวแปรนี้ไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป 2) ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเครื่องมือตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity tool) ของตัวแปรว่ามีโครงสร้างตามนิยามทางทฤษฎีหรือไม่ และสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพที่เป็นจริงอย่างไร และ 3) ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเครื่องมือทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการทดลอง โดยการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ก่อนและหลังทดลอง

3. ความยากและอำนาจจำแนก (difficulty and discrimination power)

ความยากของแบบวัด หมายถึง สัดส่วนของผู้ตอบข้อสอบที่ตอบได้ถูกต้องในจำนวนผู้ตอบทั้งหมด แบบวัดที่ดีต้องมีระดับความยากที่เหมาะสมกับสติปัญญาของผู้ตอบ ลักษณะวิชาหรือเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของการวัด

อำนาจจำแนกของแบบวัด หมายถึง คุณลักษณะของแบบวัดที่สามารถจำแนกความแตกต่างของกลุ่มผู้ตอบเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน หรือกลุ่มที่ได้คะแนนสูงและกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ แบบวัดที่มีอำนาจจำแนก หมายถึง ผู้ตอบกลุ่มเก่งทำแบบวัดฉบับนั้น ๆ ได้ถูกต้องมากกว่าผู้ตอบกลุ่มอ่อน แบบวัดที่ดีต้องมีอำนาจจำแนกสูง

4. ความเป็นไปได้ในการใช้เครื่องมือ (feasibility หรือ practicality)

เครื่องมือสามารถประเมินได้หลายแง่มุม เช่น ความยากง่ายของคำถามหรือวิธีการตอบ การให้คะแนน เวลาที่ใช้ในการตอบคำถาม เปอร์เซ็นต์ของผู้ที่ให้ข้อมูลไม่ครบทุกข้อ เป็นต้น

5. ความไวต่อการเปลี่ยนแปลง (responsiveness)

ความสามารถของเครื่องมือที่จะวัดความเปลี่ยนแปลงของลักษณะที่ต้องการวัดที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาถัดไป

6. ความเป็นปรนัย (objectivity)

ความเป็นปรนัยของแบบวัด เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของแบบวัดที่ทำให้นำแบบวัดไปใช้ได้ถูกต้องโดยมีความเข้าใจที่สอดคล้องกัน เช่น แบบวัดนั้นมีข้อความชัดเจน อ่านง่าย สื่อความหมายได้เข้าใจโดยไม่ต้องตีความ ความเป็นปรนัยพิจารณาจากคุณสมบัติ 3 ประการ ดังนี้

6.1 ความชัดเจนในความหมายของคำถาม ที่ทำให้ทุกคนเข้าใจความหมายได้ตรงกันนั้น หมายถึง คำชี้แจงหรือคำสั่ง คำถาม และตัวเลือก รวมทั้งการเรียบเรียงประโยคโดยใช้สำนวนภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย ไม่ว่าบุคคลใดก็ตามที่อ่านสามารถเข้าใจความหมายได้ตรงกัน ไม่ตีความไปคนละแง่

6.2 การตรวจให้คะแนน แบบวัดที่มีความเป็นปรนัยด้านการตรวจให้คะแนน คือไม่ว่าจะเป็นผู้ใดก็ตามที่ตรวจคำตอบในแบบวัด ในกรณีที่ไม่มีผลผิดพลาดจากการตรวจสามารถตรวจให้คะแนนได้ตรงกัน โดยคะแนนที่ได้ต้องเท่ากัน แบบวัดที่ขาดความเป็นปรนัยด้านการตรวจให้คะแนน เช่น คำตอบที่มีคุณภาพต่างกัน แต่ให้คะแนนเท่ากัน หรือคำตอบที่มีคุณภาพต่างกันแต่ให้คะแนนต่างกัน แบบสวนทางกับคุณภาพของคำตอบ เป็นต้น การตรวจให้คะแนนที่ขาดความเป็นปรนัยย่อมมีผลอย่างมากต่อการลดลงของความตรงของคะแนนที่ได้จากแบบวัด (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544)

6.3 การแปลความหมายของคะแนน มีการกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนไว้ชัดเจน สามารถเข้าใจได้ตรงกัน ไม่ว่าบุคคลใดก็ตามที่แปลความหมายคะแนนจะแปลความหมายได้ตรงกันทุกคน

7. ความไม่ลำเอียงของข้อความ (unbiased item)

ความไม่ลำเอียงของข้อความ หมายถึง ข้อความนั้นทำหน้าที่วัดได้เหมือนกันในกลุ่มผู้ตอบที่ต่างกัน โดยปกติจะนิยามกลุ่มของผู้ตอบที่แตกต่างกันในเรื่องของเชื้อชาติ เพศ อายุ ประสบการณ์

ทักษะความสามารถ ความรู้ และอื่น ๆ (ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, 2541) ในการตรวจสอบว่าแบบวัดนั้นมีความลำเอียงหรือไม่ สามารถวิเคราะห์ด้วยวิธีการ เช่น วิธีแปลงค่าความยากและอำนาจจำแนกรวมถึงวิธีวิเคราะห์ตัวलग วิธีโคสแควร์ วิธี Mantel-Haenszel และสามารถตรวจสอบด้วยทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ (IRT) เป็นต้น

8. ความมีประสิทธิภาพ (efficiency)

ความมีประสิทธิภาพของเครื่องมือ หมายถึง เครื่องมือนั้นนอกจากนำมาใช้รวบรวมข้อมูลตามจุดมุ่งหมายแล้วยังใช้เวลาน้อยและใช้งบประมาณน้อย

ตัวอย่างความมีประสิทธิภาพของแบบวัด เช่น แบบสอบถามความสามารถในการปรับตัว 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับ A และฉบับ B มีความตรงตามเนื้อหา ตรวจสอบคุณสมบัติทางจิตวิทยา (psychometric properties) พบว่ามีความตรงตามโครงสร้าง มีค่าความเที่ยงสูง แบบสอบถามฉบับ A ประกอบด้วย คำถามจำนวน 30 ข้อ และกลุ่มตัวอย่างใช้เวลาตอบโดยเฉลี่ย 30 นาทีต่อฉบับ ส่วนแบบสอบถามฉบับ B ประกอบด้วยคำถามจำนวน 40 ข้อ และกลุ่มตัวอย่างใช้เวลาตอบโดยเฉลี่ย 45 นาทีต่อฉบับ ค่าที่ได้จากการรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามฉบับ A และฉบับ B มีความใกล้เคียงกันมาก กล่าวได้ว่าแบบสอบถามฉบับ A มีประสิทธิภาพสูงกว่าแบบสอบถามฉบับ B

9. ความเป็นมิติเดียวหรือเอกมิติ (unidimensionality)

ความเป็นมิติเดียวของเครื่องมือ หรือความเป็นเอกมิติ หมายถึง คำถามในเครื่องมือวัดคุณลักษณะเดียวกัน หรือเป็นคำถามเอกพันธ์ (homogeneity)

สถิติตรวจสอบความเป็นมิติเดียว ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) หากผลการวิเคราะห์พบว่า จำนวนองค์ประกอบมี 1 มิติ กล่าวได้ว่าเครื่องมือมีความเป็นเอกมิติ (unidimensionality) หากผลการวิเคราะห์พบว่า จำนวนองค์ประกอบมีมากกว่า 1 มิติ หรือมีหลายมิติ กล่าวได้ว่าเครื่องมือมีความเป็นพหุมิติ (multidimensionality)

เครื่องมือโดยทั่วไปมีหลายมิติหรือเป็นพหุมิติ (multidimensionality) ซึ่งเป็นไปได้น้อยมากที่มีมิติเดียว แต่ความเป็นไปได้คือ มีมิติเด่นเพียงมิติเดียว (dominant dimension) (บุญใจ ศรีสถิตย์ นรากร, 2555)

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า คุณภาพของเครื่องมือวิจัยเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย การใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ ค่าที่ได้ย่อมมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดน้อย ซึ่งการพัฒนาเครื่องมือวิจัยให้มีคุณภาพจึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยคุณภาพของเครื่องมือวัดทางจิตวิทยาตรวจสอบจากคุณสมบัติทางจิตมิติของแบบวัด แม้ว่าคุณสมบัติทางจิตมิติทั้ง 9 ประการดังกล่าว เป็นคุณสมบัติที่บ่งชี้ถึงคุณภาพของเครื่องมือ แต่ในทางปฏิบัติอาจเป็นการ

ยากหรือไม่มีความจำเป็นที่จะพัฒนาเครื่องมือให้มีคุณสมบัติครบทั้ง 9 ประการ โดยเฉพาะแบบวัดทางจิตวิทยาที่ไม่จำเป็นต้องมีความยาก แต่คุณสมบัติสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือความเที่ยง นอกจากนี้เครื่องมือวัดตัวแปรทางจิตวิทยา ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้สึกภายในจิตใจ มีโครงสร้างทฤษฎีที่ซับซ้อน ดังนั้นเพื่อให้เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นสามารถวัดตัวแปรได้ตรงตามโครงสร้างทฤษฎี จึงควรตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง ดังนั้นในการตรวจสอบคุณสมบัติทางจิตมิติของแบบวัดอย่างน้อยควรต้องตรวจสอบความเที่ยงและความตรงเชิงโครงสร้างเสมอ

2.3 การพัฒนาแบบวัดทางจิตวิทยา

แบบวัดทางจิตวิทยาเป็นเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่แสดงคุณลักษณะภายใน (สมพร สุทัศนีย์, 2545; สุชีรา ภัทรายุควรรตน์, 2545) ที่มีความเป็นมาตรฐาน ซึ่งใช้วัดความแตกต่างระหว่างบุคคล แล้วแปลค่าเป็นคะแนนที่เป็นตัวบ่งบอกถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ดังนั้นการสร้างแบบวัดจึงเป็นกระบวนการสำคัญต้องมีหลักการวิธีการสร้างที่ดี ซึ่งอุทุมพร จามรมาน (2537), สมพร สุทัศนีย์ (2545) และโชติกา ภาชีผล (2554) ได้อธิบายขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบทางจิตวิทยาไว้สอดคล้องกัน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. **กำหนดขอบเขต** ผู้สร้างแบบวัดต้องมีความชัดเจนในสิ่งที่จะวัด มองเห็นความเป็นไปได้ในการสร้างแบบวัด และกำหนดขอบเขตการวัดได้ชัดเจน โดยการตอบคำถามว่าแบบวัดนี้สร้างไปทำไม ใครจะเป็นผู้ตอบจะใช้แบบวัดในโอกาสใดบ้าง ใครจะเป็นผู้ใช้เครื่องมือนี้ ใช้เวลาในการใช้แบบวัดเท่าไร ต้องใช้แรงงาน เวลา และงบประมาณมากน้อยเพียงใด ต้องการให้เป็นแบบวัดระดับมาตรฐานหรือไม่

2. **กำหนดจุดมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์** จุดมุ่งหมายนี้หมายถึงความคาดหวังของผู้สร้างแบบวัดว่าแบบวัดนี้จะนำไปใช้วัดลักษณะบุคคลในด้านสมอง จิตใจ หรือการปฏิบัติ จุดมุ่งหมายของการวัดจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านที่เกี่ยวกับสมอง ด้านที่เกี่ยวกับความรู้สึกอารมณ์ และด้านการปฏิบัติ โดยการเขียนจุดมุ่งหมายในการวัดต้องมีความชัดเจนจึงควรเขียนเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ซึ่งเป็นการระบุพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้

3. **การกำหนดเนื้อหา ขอบข่ายเนื้อหา และวิเคราะห์เนื้อหา** ผู้สร้างต้องมีความรู้อย่างแตกฉานในสิ่งที่จะวัด กำหนดเนื้อหาให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัด โดยกำหนดโครงร่างเนื้อหาแต่ละตอนได้ สามารถจำแนกเนื้อหาที่จะวัดออกเป็นหมวดหมู่ หรือเรื่องย่อย ๆ ได้อย่างครบถ้วน ซึ่งการวัดความฉลาดรู้การเงินเป็นการวัดลักษณะทางจิตวิทยาด้านที่เกี่ยวกับความรู้สึก อารมณ์ ดังนั้นต้องมีการกำหนดลักษณะของความฉลาดรู้การเงินให้ชัดเจน พร้อมทั้งระบุพฤติกรรมที่เป็นตัวแทนคุณลักษณะ

ของผู้ที่มีความฉลาดรู้การเงิน จากนั้น เตรียมโครงร่างของแบบวัด (Test blueprint) โดยการใช้ข้อความและเนื้อหาประกอบกันเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์กับเนื้อหา และกำหนดขอบเขตเนื้อหาว่าจะวัดอะไรอย่างละกี่ข้อ ก่อนเขียนข้อคำถามควรพิจารณาถึงรูปแบบของแบบวัดและจำนวนข้อคำถาม

4. เขียนข้อคำถามและพิจารณาแก้ไข การเขียนข้อคำถามมีหลักการว่าต้องเขียนให้สอดคล้องระหว่างเนื้อหา วัตถุประสงค์ และประเภทแบบวัด (Thorndike & Hagen, 1977; สมพรสุทัศน์ย์, 2545) มีข้อเสนอแนะในการเขียนข้อคำถามไว้ดังนี้

- จำโครงร่างของแบบทดสอบไว้ในใจ
- ร่างข้อคำถามเป็นแบบฝึกหัดล่วงหน้าไว้ 3-4 วัน และทบทวนว่าข้อความนั้นชัดเจนหรือคลุมเครือ อาจต้องเปลี่ยนข้อความใหม่ 2-3 ครั้งเพื่อให้เหมาะสม
- ตรวจสอบแบบวัดทั้งหมดและให้ผู้อื่นอีก 1-2 คนช่วยตรวจสอบและวิจารณ์
- พิจารณาแก้ไขแบบวัดให้ดีขึ้น โดยปรับส่วนประกอบให้เหมือนกับโครงร่างของแบบวัด
- บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร (2555) ได้เสนอคุณลักษณะคำถามที่ดี ไว้ดังนี้
 - การเรียงประโยค ข้อความมีความกะชับ ชัดเจน จับใจความ
 - คำถามแต่ละคำถามมีความหมายเดียว
 - ใช้คำหรือสำนวนภาษาเหมาะสมกับสถานภาพทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง
 - เรียบเรียงประโยคในลักษณะประธานเป็นผู้กระทำการ (active voice) หลีกเลี่ยงการเรียงเรียงประโยคในลักษณะประธานเป็นผู้ถูกกระทำ (passive voice) เช่น
 - active voice: ผู้บริหารประเมินผลการปฏิบัติงานผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความยุติธรรม
 - passive voice: ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรมจากผู้บริหาร

- ไม่ใช้คำถามชี้นำ
- ไม่ใช้คำปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ เช่น ฉันไม่เคยปฏิเสธไม่ไปเลือกตั้ง
- คำถามไม่ซ้ำซ้อนกับคำถามข้ออื่น ๆ
- ไม่ถามเรื่องส่วนตัวเกินขอบเขต
- ไม่ถามเรื่องที่ทำให้ผู้ตอบมีความลำบากใจหรือรู้สึกเขินอายในการตอบคำถามสอดคล้องและครอบคลุมค่านิยมเชิงปฏิบัติการของตัวแปร

5. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของคำถาม หลังจากเขียนข้อคำถามแล้วต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่ปรากฏ

ว่ามีวิธีใดที่มีความเป็นปรนัย เนื่องจากการพิจารณาโดยใช้ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นวิธีที่มีความเป็นอัตนัย ดังนั้นเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาที่มีความเหมาะสม จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเสาะหาผู้เชี่ยวชาญ ความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ได้แก่

- มีความรู้ตรงกับตัวแปรที่ต้องการสร้างเครื่องมือ
- มีความเชี่ยวชาญในการสร้างเครื่องมือวิจัย แบบวัดหรือแบบประเมินต่าง ๆ
- มีความเชี่ยวชาญด้านการวิจัย ได้แก่ มีความรู้และประสบการณ์การทำวิจัยและนำ

ผลงานวิจัยเผยแพร่สู่สังคมในวงกว้าง

- มีความรู้เกี่ยวกับหลักการสถิติ

จำนวนผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาที่เหมาะสมอย่างน้อย 3 คน ขึ้นอยู่กับประเภทและความซับซ้อนของเครื่องมือ (Burns & Grove, 2005; บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2555)

6. ทดลองและวิเคราะห์ข้อคำถามรายข้อ หลังจากได้ข้อคำถามแล้ว นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายซึ่งไม่ควรเป็นกลุ่มใหญ่ ควรเลือกผู้ตอบที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะใช้จริง จำนวน 5-10 คน (อุทุมพร จามรมาน, 2537) เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและเวลาที่ใช้ในการตอบ และทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 30 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงระดับความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ความตรงข้ามกลุ่ม การวิเคราะห์นี้เพื่อพิจารณาว่าข้อสอบมีความยากง่ายเพียงใด สามารถจำแนกคุณลักษณะที่ได้ออกจากคุณลักษณะที่ไม่ได้หรือไม่ โดยปกติข้อสอบที่มีความยากง่ายพอเหมาะจะมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 และข้อสอบทั้งฉบับควรมีค่าระดับความยากเฉลี่ยประมาณ 0.50 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544) ส่วนค่าอำนาจจำแนกที่ดีควรมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป การวิเคราะห์รายข้อควรใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน เพื่อลดความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างซึ่งมีผลต่อค่าสถิติของข้อคำถาม

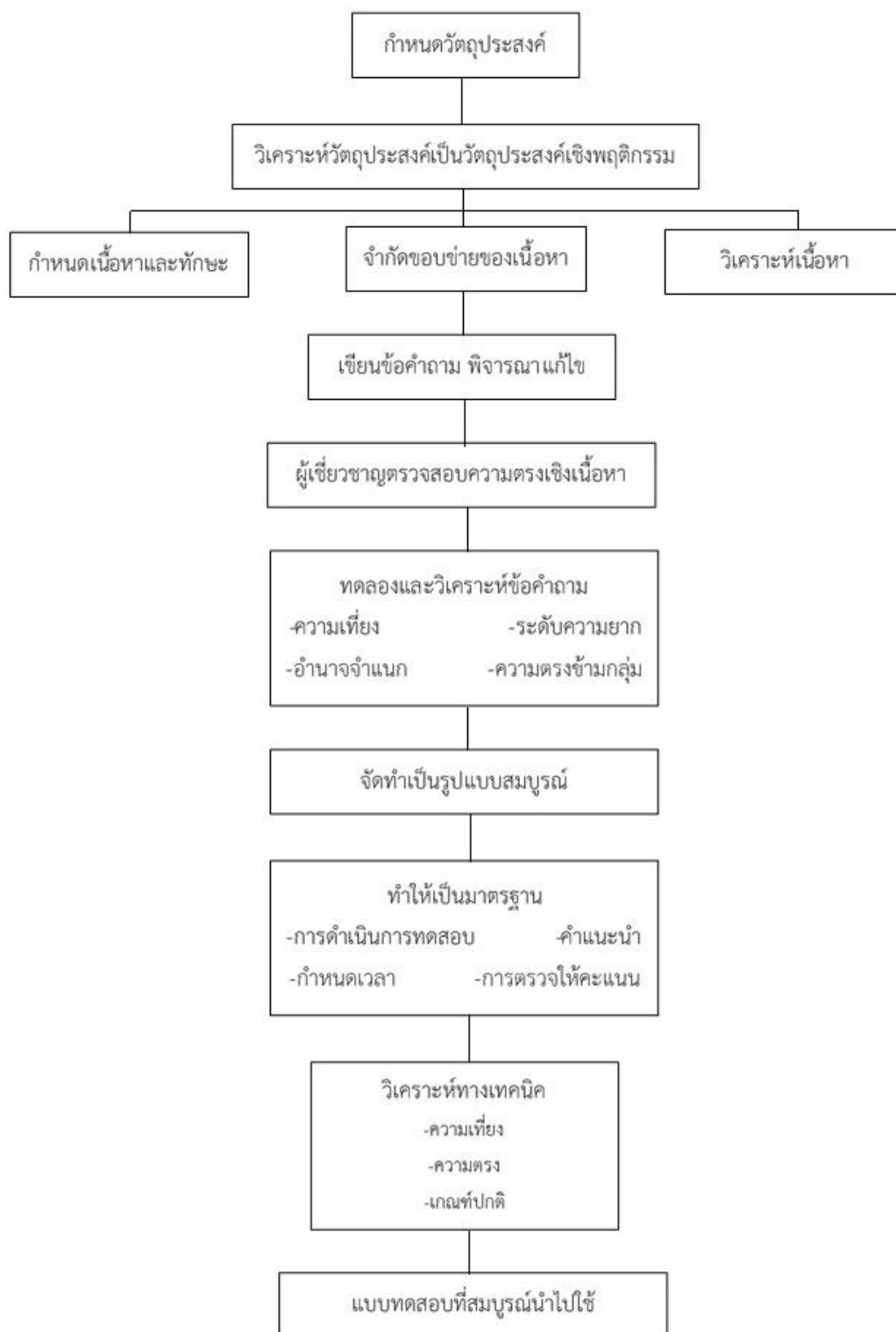
7. จัดทำเป็นรูปแบบทดสอบที่สมบูรณ์ การจัดทำเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ต้องพิจารณาถึงความยาวของแบบวัดว่าความยาวเหมาะสมกับผู้ที่ทำแบบวัดและเวลาในการทำหรือไม่โดยต้องคำนึงถึงชนิดของคำถามและคุณลักษณะของผู้ตอบ นอกจากนี้การจัดทำรูปแบบที่สมบูรณ์ยังต้องพิจารณาถึงการจัดข้อคำถาม และตัวแบบวัด ตัวแบบวัดที่ดีควรเป็นรูปเล่ม ข้อคำถามครอบคลุมสิ่งที่จะวัด ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้รับการวัด

8. ทำให้เป็นมาตรฐาน คือการนำแบบวัดที่ผ่านการปรับปรุงข้อคำถามแล้วไปทดสอบกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ และเป็นตัวแทนประชากรซึ่งเรียกว่า กลุ่มตัวอย่างมาตรฐานการมีมาตรฐานจะพิจารณาด้านเนื้อหา และวิธีการดำเนินการสอบ ได้แก่ คำชี้แจง การกำหนดเวลา การตรวจให้คะแนน

9. วิเคราะห์ทางเทคนิค การวิเคราะห์ทางเทคนิค ได้แก่ การหาคุณภาพของแบบวัดด้วยการหาค่าความเที่ยง (reliability) เป็นการประเมินความคงที่ของแบบทดสอบเมื่อมีการวัดซ้ำ ความตรง (validity) เป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุด (สุชีรา ภัทรายุควรรณ, 2545) เป็นการแสดงว่าแบบทดสอบที่สร้างขึ้นสามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้หรือไม่ และวัดได้ดีเพียงใด และเกณฑ์ปกติ (norm) เพื่อใช้ในการแปลความหมายของคะแนนดิบที่ได้จากแบบวัด

10. แบบวัดฉบับสมบูรณ์และมีมาตรฐาน เมื่อผ่านการปรับปรุงและแก้ไขแล้วจะได้แบบวัดฉบับสมบูรณ์ที่มีค่าความตรง ความเที่ยง มีมาตรฐาน และมีค่าชี้แจงที่ชัดเจน การดำเนินการสอบ การตรวจให้คะแนน และการแปลความหมายเป็นมาตรฐานเดียวกัน

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า การพัฒนาแบบวัดทางจิตวิทยามีหลักการและวิธีการสร้างเป็นลำดับขั้นตอนชัดเจน ซึ่งเริ่มตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ของเครื่องมือที่จะสร้างกำหนดเนื้อหาและนิยามเชิงปฏิบัติการ แล้วสร้างข้อคำถามซึ่งขั้นตอนการสร้างข้อคำถามนี้ถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาเครื่องมือที่ผู้สร้างต้องเขียนข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ และให้ข้อคำถามครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัด จากนั้นต้องตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ ซึ่งถือว่าเป็นการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา แล้วจึงนำข้อคำถามไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพและคัดเลือกเอาเฉพาะข้อคำถามที่มีคุณภาพดีมาจัดเป็นเครื่องมือวิจัยที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป ดังนั้นหากพัฒนาเครื่องมือวิจัยตามขั้นตอนการพัฒนาดังกล่าวจะทำให้เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นนั้นมีคุณภาพดี การพัฒนาแบบวัดทางจิตวิทยามีขั้นตอนดังภาพที่ 13

ภาพที่ 13 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบทางจิตวิทยา (สมพร สุทัศนีย์, 2545)

2.4 การสร้างเกณฑ์และแปลผล

ล้วน สายยศ and อังคณา สายยศ (2539) กล่าวว่า เกณฑ์ปกติ (Norms) หมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่ บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้อย่างดีแล้ว และเป็น คะแนนตัวที่จะบอกระดับ ความสามารถของผู้สอบว่าอยู่ระดับใดของกลุ่มประชากร

การสร้างเกณฑ์ปกติจึงต้องคำนึงถึงหลัก 3 ประการ ดังนี้

1. ความเป็นตัวแทนที่ดี การเลือกกลุ่มตามความเหมาะสมโดยการพิจารณาประชากรเป็นตัวแทนที่สำคัญ เช่น กรณีประชากรมีลักษณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่มีคุณสมบัติอะไรต่างกันใช้วิธีสุ่มแบบธรรมดา ในขณะที่กรณีระหว่างประชากรกับกลุ่มย่อยมีลักษณะต่างกัน เช่นขนาดของโรงเรียนต่างกัน ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าระหว่างประชากรกลุ่มย่อยมีลักษณะเหมือนกัน เช่นนักเรียนในแต่ละห้องเรียน ซึ่งแบ่งคละระหว่างเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม
2. มีความเที่ยงตรงแปลความหมายของคะแนน เมื่อนำคะแนนดิบไปเทียบกับเกณฑ์ปกติ สามารถแปลความหมายได้ตรงกัน
3. เกณฑ์ปกติมีความทันสมัย เกณฑ์ปกติที่เคยศึกษาไว้เมื่อเวลาผ่านไปนานอาจมีความผิดพลาดจำเป็นต้องสร้างขึ้นใหม่ให้ทันสมัย เนื่องจากความสามารถของประชากรกลุ่มนั้นมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา

ชนิดของเกณฑ์ปกติ ตามลักษณะของการใช้สถิติการเปรียบเทียบ ดังนี้

1. เกณฑ์ปกติเปอร์เซ็นต์ไทล์ สร้างจากคะแนนดิบที่มาจากประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างตัวแทนที่ดี แล้วดำเนินการตามวิธีการสร้างเกณฑ์ปกติทั่วไป เกณฑ์ปกติแบบนี้เป็นคะแนนจัดอันดับเท่านั้น จะนำไปวกลบกันไม่ได้ แต่สามารถเทียบและแปลความหมายได้
2. เกณฑ์ปกติคะแนนมาตรฐาน เป็นคะแนนที่นำคะแนนดิบมาผ่านขั้นตอนทางสถิติทำให้สามารถวัดได้ว่าผู้เข้าสอบมีความสามารถเป็นอย่างไรเมื่อเทียบกับผู้เข้าสอบทั้งหมด นิยมใช้กันมาก เพราะเป็นคะแนนมาตรฐานสามารถวกลบและเฉลี่ยได้ มีค่าเหมาะสมในการแปลความหมาย คือมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 100
4. เกณฑ์ปกติตามอายุ แบบทดสอบมาตรฐานบางอย่างหาเกณฑ์ปกติตามอายุเพื่อดูพัฒนาการในเรื่องเดียวกันว่าอายุต่างกันส่งผลต่อพัฒนาการอย่างไร เช่นแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญา
5. เกณฑ์ปกติตามระดับชั้น เป็นการหาเกณฑ์ปกติตามระดับชั้นเรียนในโรงเรียน แบบทดสอบต้องเป็นเนื้อหาเดียวกัน วิชาที่นิยมสร้างเกณฑ์ปกติชนิดนี้ ได้แก่ วิชาพื้นฐานคำศัพท์ คณิตศาสตร์

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปแนวทางการสร้างเกณฑ์และแปดผล ต้องคำนึงถึงลักษณะ 3 ประการ ได้แก่ 1) ความเป็นตัวแทนที่ดี การสุ่มตัวอย่างของประชากรโดยอาศัยความน่าจะเป็นทำได้หลายวิธี 2) ความเที่ยงตรง สามารถแปดผลได้ตามลักษณะที่แท้จริงของนักเรียน 3) ความทันสมัย ตามบริบทของสังคมในสมัยนั้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พิจารณานิยามคำว่า ความฉลาดรู้การเงิน (Financial Literacy) และใช้นิยามของเครือข่ายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการศึกษาทางการเงิน องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD INFE) ซึ่งความฉลาดรู้การเงิน (Financial Literacy) หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์ความรู้และความเข้าใจทางการเงินเพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการเงินในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงการมีเจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน ภายใต้บริบททางการเงินระดับบุคคลที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เมื่อพิจารณาความหมายของความฉลาดรู้การเงิน จะทำให้สามารถสังเคราะห์ลักษณะของบุคคลที่มีการรู้การเงินโดยจะต้องเป็นบุคคลที่รอบรู้และสามารถแสดงถึงการใช้ความรู้ด้านการเงินในสถานการณ์ต่าง ๆ จากการจัดการศึกษาทางการเงินของผู้เชี่ยวชาญทำให้ทราบบุคคลเหล่านี้จะมีระดับความฉลาดรู้การเงินแตกต่างกันตามความแตกต่างของข้อมูลที่ได้จาก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ทางการเงิน 2) เจตคติทางการเงินและ 3) พฤติกรรมทางการเงิน ดังนี้

1) ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) หมายถึง ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์พื้นฐานทางการเงิน การทำธุรกรรม การวางแผนและการจัดการทางการเงิน ความเสี่ยงและผลตอบแทน ตลอดจนภูมิทัศน์ทางการเงิน ไปใช้บริหารจัดการเงินระดับส่วนบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย 4 ด้านย่อย ดังนี้

- 1.1) การเงินและธุรกรรมทางการเงิน
- 1.2) การวางแผนและการจัดการทางการเงิน
- 1.3) ความเสี่ยงและผลตอบแทน
- 1.4) ภูมิทัศน์ทางการเงิน

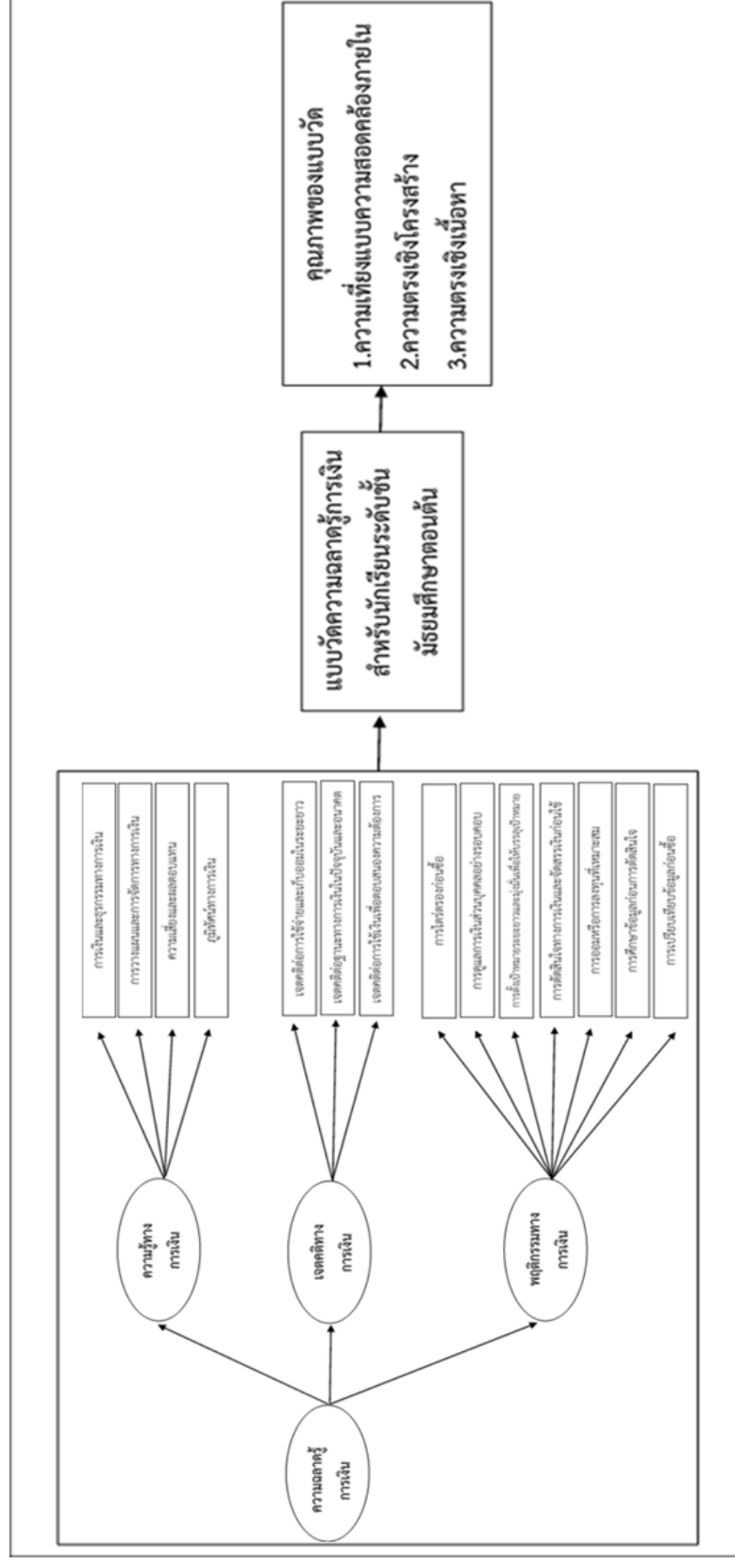
2) เจตคติทางการเงิน (Financial Attitude) หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่กำหนดทางเลือกทางการเงินของตนในสถานการณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการประกอบด้วย 3 ด้านย่อย ดังนี้

- 2.1) เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว
- 2.2) เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต
- 2.3) เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ

3) พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) หมายถึง แนวโน้มของการแสดงออกหรือการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินในสถานการณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย การไตร่ตรองก่อนซื้อ การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม การศึกษาข้อมูลก่อนตัดสินใจและการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ ประกอบด้วย 7 ด้านย่อย ดังนี้

- 3.1) การไตร่ตรองก่อนซื้อ
- 3.2) การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ
- 3.3) การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
- 3.4) การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้
- 3.5) การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม
- 3.6) การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ
- 3.7) การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ

ตอนที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 14 กรอบแนวคิดในการพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ เพื่อพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น วิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และเปรียบเทียบความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

โดยมีรายละเอียดของขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย คือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนในการวิจัย การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้วิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวน 24,376 คน นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กรุงเทพมหานคร จำนวน 203,044 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

ตัวอย่าง

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2563 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้กฎ Linderman, Meranda และ Gold (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) เสนอ จำนวนตัวอย่างในการวิเคราะห์ควรมีจำนวน 10-20 ตัวอย่างต่อพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า 1 ตัว เพื่อให้ประมาณค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ระดับกลุ่มจะได้ไม่ลำเอียงและเนื่องจากโมเดลของการวิจัยนี้มีจำนวน 36 พารามิเตอร์ จึงต้องการจำนวนตัวอย่าง 400-600 ตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้จำนวน 940 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยเริ่มจากการจำแนกโรงเรียนออกเป็นโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร ทำการสุ่มโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) และโรงเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (ฝ่ายมัธยม) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครซึ่งทำการสุ่มจำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ และโรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย

ขั้นที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เพื่อสุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนที่สุ่มไว้ในขั้นที่ 1 โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างระดับชั้นละ 1 ห้องเรียน ทั้งนี้แต่ละโรงเรียนจะได้จำนวนตัวอย่างไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับขนาดโรงเรียนและจำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียน โดยได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจำนวน 471 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 469 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 940 คน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนตัวอย่างที่ผู้วิจัยสุ่มชั้นภูมิ

สังกัดโรงเรียน	โรงเรียน	ระดับ				รวม
		ม.1	ม.2	ม.3	รวม	
โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา	1	40	40	40	120	471
	2	40	39	39	118	
	3	38	40	39	117	
	4	39	38	39	116	
โรงเรียนสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	1	50	50	50	150	469
	2	40	39	39	118	
	3	38	40	39	117	
	4	28	28	28	84	
รวม						940

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

2) กำหนดแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย ความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ทางการเงิน 2) เจตคติทางการเงิน และ 3) พฤติกรรมทางการเงิน

3) สร้างข้อคำถามแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจากกรอบแนวคิดเบื้องต้น

4) เลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง จำนวน 11 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่างองค์ประกอบ/ตัวชี้วัดและนิยามกับข้อคำถาม โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญดังนี้

4.1) เป็นนักวิชาการหรืออาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอน มีความรู้เกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงิน

4.2) เป็นนักวิชาการทางด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา

5) ผู้วิจัยนำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสมของข้อคำถาม ภาษาที่ใช้ พร้อมทั้งขอคำแนะนำเพิ่มเติม จากนั้นผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไข

6) ผู้วิจัยติดต่อและนำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยแบบวัดแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) แบบวัดความฉลาดรู้การเงิน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย ระดับชั้น เพศ เกรดเฉลี่ย อาชีพผู้ปกครอง และรายได้ผู้ปกครองต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 50 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามองค์ประกอบการวัดความฉลาดรู้การเงินทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

1. แบบวัดความรู้ทางการเงิน เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก น้ำหนักคะแนนประจำตัวเลือกมีค่า 0 และ 1 โดยความรู้ทางการเงินวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ การเงิน

และธุรกรรมทางการเงิน การวางแผนและการจัดการทางการเงิน ความเสี่ยงและผลตอบแทน และภูมิทัศน์ทางการเงิน จำนวนข้อคำถาม 20 ข้อ คะแนนต่ำสุดคือ 0 คะแนน คะแนนสูงสุดคือ 20 คะแนน

2. แบบวัดเจตคติทางการเงิน เป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยเจตคติทางการเงินวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปรคือ เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต และเจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ จำนวนข้อ 12 ข้อ คะแนนต่ำสุดคือ 12 คะแนน และคะแนนสูงสุดคือ 60 คะแนน คะแนนที่ได้ถูกนำมาลดทอนให้เหลือ 12 คะแนน ซึ่งมีวิธีคิด ดังนี้

$$\text{คะแนนด้านเจตคติทางการเงิน} = \frac{\text{คะแนนดิบที่ได้จริง}}{5}$$

3. แบบวัดพฤติกรรมทางการเงิน เป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยพฤติกรรมทางการเงิน วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 7 ตัวแปรคือ การไตร่ตรองก่อนซื้อ การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ จำนวนข้อ 18 ข้อ คะแนนต่ำสุดคือ 18 คะแนน และคะแนนสูงสุดคือ 90 คะแนน คะแนนที่ได้ถูกนำมาลดทอนให้เหลือ 18 คะแนน

$$\text{คะแนนด้านพฤติกรรมทางการเงิน} = \frac{\text{คะแนนดิบที่ได้จริง}}{5}$$

โครงสร้างของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของ OECD (2016); Schuhen and Schürkmann (2016) ได้กำหนดน้ำหนักข้อคำถามตามตารางเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ทำการวัด น้ำหนักคะแนนความรู้ทางการเงินมากที่สุด รองลงมาคือพฤติกรรมทางการเงิน และน้อยที่สุดคือเจตคติทางการเงิน ดังนั้นจึงมีสัดส่วนคะแนน ความรู้ทางการเงิน : เจตคติทางการเงิน : พฤติกรรมทางการเงิน คิดเป็น 40 : 25 : 35 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 โครงสร้างของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

องค์ประกอบความ ฉลาดรู้การเงิน	ตัวบ่งชี้	จำนวน ข้อ	รวมข้อสอบ แต่ละ องค์ประกอบ
1.ความรู้ทางการเงิน	1.1) การเงินและธุรกรรมทางการเงิน	7	20
	1.2) การวางแผนและการจัดการทางการเงิน	6	
	1.3) ความเสี่ยงและผลตอบแทน	4	
	1.4) ภูมิทัศน์ทางการเงิน	3	
2.เจตคติทางการเงิน	2.1) เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว	4	12
	2.2) เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต	4	
	2.3) เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ	4	
3.พฤติกรรมทางการเงิน	3.1) การไตร่ตรองก่อนซื้อ	3	18
	3.2) การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ	3	
	3.3) การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย	3	
	3.4) การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้	3	
	3.5) การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม	2	
	3.6) การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ	2	
	3.7) การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ	2	
รวม		50	50

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงิน รวมถึงงานวิจัยของนักวิชาการและองค์กรต่าง ๆ ที่ดำเนินการเพื่อพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน

2. กำหนดองค์ประกอบความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น นิยามของตัวแปร และจำนวนข้อคำถามและพฤติกรรมที่ต้องการจะวัดลงในตารางรายละเอียดของเครื่องมือวิจัย OECD OECD (2016); Schuhen & Schürkmann Schuhen and Schürkmann (2016) ได้กำหนดน้ำหนักข้อคำถามตามตารางเนื้อหาและวัตถุประสงค์ 3 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้

1) แบบวัดด้านความรู้ทางการเงินเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 20 ข้อ

2) แบบวัดด้านเจตคติทางการเงินเป็นข้อคำถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับจำนวน 12 ข้อ

3) แบบวัดด้านพฤติกรรมทางการเงินเป็นข้อคำถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับจำนวน 18 ข้อ

รวมทั้งหมดจำนวน 50 ข้อ

3. สร้างข้อคำถามความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่กำหนด ยึดหลักการสร้างข้อสอบเพื่อไว้ 25% ของข้อสอบที่ต้องสร้าง (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556) จากนั้นนำแบบวัดที่สร้างขึ้นมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุง แก้ไขแบบวัดให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์

4. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 ท่าน (รายชื่อแสดงในภาคผนวก)

ผู้เชี่ยวชาญจะตรวจสอบความสอดคล้องของรายการข้อคำถามกับตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัดตามค่านิยาม โดยมีรายละเอียดการให้คะแนนสำหรับผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่ารายการหรือข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยาม
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ารายการหรือข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยาม
- 1 หมายถึง แน่ใจว่ารายการหรือข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับนิยาม

พบว่าข้อคำถามส่วนใหญ่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 โดยมีค่าดัชนี IOC ของแบบวัดมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 คัดเลือกข้อคำถามไปใช้ในแบบวัดฉบับจริง ใช้เกณฑ์คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556) จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญโดยให้ครอบคลุมกับนิยามที่กำหนดไว้ แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งเพื่อให้ได้แบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นดังแสดงในภาคผนวก

5. ทดลองใช้แบบวัดความฉลาดรู้การเงินกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 150 คน จากโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 1 โรงเรียน

6. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์ค่าความยาก อำนาจจำแนก ค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน

องค์ประกอบ	ข้อที่	P	ความหมาย	R	ความหมาย
ความรู้ทางการเงิน	1	0.70	ค่อนข้างง่าย	0.48	จำแนกได้ดี
	2	0.77	ค่อนข้างง่าย	0.49	จำแนกได้ดี
	3	0.40	ยากง่ายปานกลาง	0.25	จำแนกพอใช้ได้
	4	0.25	ค่อนข้างยาก	0.29	จำแนกพอใช้ได้
	5	0.46	ยากง่ายปานกลาง	0.32	จำแนกพอใช้ได้
	6	0.84	ง่ายมาก	0.44	จำแนกได้ดี
	7	0.32	ค่อนข้างยาก	0.22	จำแนกพอใช้ได้
	8	0.55	ยากง่ายปานกลาง	0.38	จำแนกพอใช้ได้
	9	0.65	ค่อนข้างง่าย	0.21	จำแนกพอใช้ได้
	10	0.71	ค่อนข้างง่าย	0.42	จำแนกได้ดี
	11	0.53	ยากง่ายปานกลาง	0.48	จำแนกได้ดี
	12	0.54	ยากง่ายปานกลาง	0.33	จำแนกพอใช้ได้
	13	0.79	ค่อนข้างง่าย	0.36	จำแนกพอใช้ได้
	14	0.88	ง่ายมาก	0.32	จำแนกพอใช้ได้
	15	0.88	ง่ายมาก	0.30	จำแนกพอใช้ได้
	16	0.63	ค่อนข้างง่าย	0.60	จำแนกได้ดี
	17	0.88	ง่ายมาก	0.33	จำแนกพอใช้ได้
	18	0.66	ค่อนข้างง่าย	0.52	จำแนกได้ดี
	19	0.39	ค่อนข้างยาก	0.22	จำแนกพอใช้ได้
	20	0.60	ค่อนข้างง่าย	0.48	จำแนกได้ดี
	21	0.42	ยากง่ายปานกลาง	0.49	จำแนกได้ดี
	22	0.64	ค่อนข้างง่าย	0.63	จำแนกได้ดี
	23	0.75	ค่อนข้างง่าย	0.43	จำแนกได้ดี
	24	0.87	ง่ายมาก	0.35	จำแนกพอใช้ได้
	25	0.68	ค่อนข้างง่าย	0.56	จำแนกได้ดี
	26	0.59	ยากง่ายปานกลาง	0.46	จำแนกได้ดี
	27	0.56	ยากง่ายปานกลาง	0.48	จำแนกได้ดี
	28	0.76	ค่อนข้างง่าย	0.47	จำแนกได้ดี
	29	0.66	ค่อนข้างง่าย	0.56	จำแนกได้ดี
	30	0.56	ยากง่ายปานกลาง	0.55	จำแนกได้ดี

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อที่	P	ความหมาย	R	ความหมาย
เจตคติทางการเงิน	1	0.78	ค่อนข้างง่าย	0.25	จำแนกพอใช้ได้
	2	0.77	ค่อนข้างง่าย	0.30	จำแนกได้ดี
	3	0.60	ยากง่ายปานกลาง	0.21	จำแนกพอใช้ได้
	4	0.84	ง่ายมาก	0.44	จำแนกได้ดี
	5	0.75	ค่อนข้างง่าย	0.29	จำแนกพอใช้ได้
	6	0.65	ค่อนข้างง่าย	0.32	จำแนกพอใช้ได้
	7	0.60	ยากง่ายปานกลาง	0.38	จำแนกพอใช้ได้
	8	0.84	ง่ายมาก	0.11	จำแนกได้ต่ำ
	9	0.65	ค่อนข้างง่าย	0.21	จำแนกพอใช้ได้
	10	0.71	ค่อนข้างง่าย	0.42	จำแนกได้ดี
	11	0.87	ง่ายมาก	0.15	จำแนกได้ต่ำ
	12	0.58	ยากง่ายปานกลาง	0.33	จำแนกพอใช้ได้
	13	0.79	ค่อนข้างง่าย	0.36	จำแนกพอใช้ได้
	14	0.88	ง่ายมาก	0.32	จำแนกพอใช้ได้
	15	0.88	ง่ายมาก	0.30	จำแนกพอใช้ได้
	16	0.63	ค่อนข้างง่าย	0.60	จำแนกได้ดี
	17	0.88	ง่ายมาก	0.33	จำแนกพอใช้ได้
	18	0.66	ค่อนข้างง่าย	0.52	จำแนกได้ดี

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อที่	P	ความหมาย	R	ความหมาย
พฤติกรรมทางการเงิน	1	0.89	ง่ายมาก	0.22	จำแนกพอใช้ได้
	2	0.60	ค่อนข้างง่าย	0.48	จำแนกได้ดี
	3	0.42	ยากง่ายปานกลาง	0.49	จำแนกได้ดี
	4	0.64	ค่อนข้างง่าย	0.63	จำแนกได้ดี
	5	0.75	ค่อนข้างง่าย	0.43	จำแนกได้ดี
	6	0.87	ง่ายมาก	0.35	จำแนกพอใช้ได้
	7	0.68	ค่อนข้างง่าย	0.56	จำแนกได้ดี
	8	0.59	ยากง่ายปานกลาง	0.46	จำแนกได้ดี
	9	0.56	ยากง่ายปานกลาง	0.48	จำแนกได้ดี
	10	0.76	ค่อนข้างง่าย	0.47	จำแนกได้ดี
	11	0.66	ค่อนข้างง่าย	0.56	จำแนกได้ดี
	12	0.78	ค่อนข้างง่าย	0.21	จำแนกพอใช้ได้
	13	0.63	ค่อนข้างง่าย	0.60	จำแนกได้ดี
	14	0.77	ค่อนข้างง่าย	0.30	จำแนกได้ดี
	15	0.81	ค่อนข้างง่าย	0.21	จำแนกพอใช้ได้
	16	0.56	ยากง่ายปานกลาง	0.48	จำแนกได้ดี
	17	0.75	ค่อนข้างง่าย	0.29	จำแนกพอใช้ได้
	18	0.54	ยากง่ายปานกลาง	0.33	จำแนกพอใช้ได้
	19	0.58	ยากง่ายปานกลาง	0.49	จำแนกได้ดี
	20	0.89	ค่อนข้างง่าย	0.24	จำแนกพอใช้ได้
	21	0.59	ยากง่ายปานกลาง	0.46	จำแนกได้ดี
	22	0.87	ค่อนข้างง่าย	0.21	จำแนกพอใช้ได้
	23	0.53	ยากง่ายปานกลาง	0.48	จำแนกได้ดี
	24	0.56	ยากง่ายปานกลาง	0.33	จำแนกพอใช้ได้
	25	0.56	ยากง่ายปานกลาง	0.32	จำแนกพอใช้ได้
	26	0.85	ค่อนข้างง่าย	0.23	จำแนกพอใช้ได้
	27	0.52	ยากง่ายปานกลาง	0.33	จำแนกพอใช้ได้

ตารางที่ 9 ค่าความเที่ยง ค่าความยาก อำนาจจำแนก ของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ทดลองใช้

องค์ประกอบ	จำนวนข้อ	คุณภาพรายข้อ		ความเที่ยง
		ค่าความยาก (p)	ค่าอำนาจจำแนก(r)	
ความรู้ทางการเงิน	30	0.25-0.88	0.20-0.63	0.74
เจตคติทางการเงิน	18	0.58-0.78	0.25-0.60	0.72
พฤติกรรมทางการเงิน	27	0.42-0.89	0.22-0.63	0.85
รวม	75	0.25-0.89	0.20-0.63	0.81

จากตารางที่ 8 และ 9 ผลการวิเคราะห์ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนกและความเที่ยงของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ทดลองใช้ พบว่าองค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินมีค่าความยากอยู่ที่ 0.25 ถึง 0.88 นั่นคือข้อคำถามมีความยากอยู่ในระดับยากพอใช้ได้จนถึงง่ายพอใช้ได้ ค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ที่ 0.20 ถึง 0.63 นั่นคือข้อคำถามมีความสามารถในการจำแนกนักเรียนได้พอใช้จนถึงจำแนกได้ดี และมีค่าความเที่ยง 0.74 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ องค์ประกอบด้านเจตคติทางการเงินมีค่าความเที่ยง 0.72 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ความยากอยู่ที่ 0.58 ถึง 0.78 นั่นคือข้อคำถามมีความยากอยู่ในระดับยากพอใช้ได้จนถึงง่ายพอใช้ได้ ค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ที่ 0.22 ถึง 0.63 นั่นคือข้อคำถามมีความสามารถในการจำแนกนักเรียนได้พอใช้จนถึงจำแนกได้ดี องค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางการเงินมีค่าความเที่ยง 0.85 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ความยากอยู่ที่ 0.42 ถึง 0.89 นั่นคือข้อคำถามมีความยากอยู่ในระดับยากพอใช้ได้จนถึงง่ายพอใช้ได้ ค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ที่ 0.22 ถึง 0.63 นั่นคือข้อคำถามมีความสามารถในการจำแนกนักเรียนได้พอใช้จนถึงจำแนกได้ดี

ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงด้วยค่าประสมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่าแบบวัดความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าความเที่ยงอยู่ที่ 0.81 ซึ่งมีค่าความเที่ยงค่อนข้างสูง สรุปได้ว่า แบบวัดความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมามีคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 940 คน โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยเข้าติดต่อประสานงานกับโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำความเข้าใจและการให้ความยินยอมใน การเก็บข้อมูลจากโรงเรียน
2. ติดต่อขอหนังสือราชการออกจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลโดยทำหนังสือถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. ดำเนินการทดสอบโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดสอบด้วยตนเองตามวันเวลาที่ได้นัดหมาย ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการบริหารการสอบโดยแจ้งวัตถุประสงค์ในการสอบ และประโยชน์ที่ตัวอย่างได้รับเพื่อให้ตัวอย่างเห็นถึงความสำคัญของการสอบและตั้งใจทำอย่างเต็มความสามารถ พร้อมทั้งชี้แจงคำสั่งและข้อปฏิบัติในการสอบเพื่อให้ตัวอย่างปฏิบัติตามได้ถูกต้อง
4. นำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างและค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรโดยใช้สถิติเชิงบรรยายได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ความเบ้ และความโด่ง ซึ่งในการวิเคราะห์ส่วนนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window โดยมีเกณฑ์การแปล ความหมายความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
$< \bar{X} - SD$	มีความฉลาดรู้การเงินจัดอยู่ในระดับต่ำ
$\bar{X} \pm SD$	มีความฉลาดรู้การเงินจัดอยู่ในระดับปานกลาง
$> \bar{X} + SD$	มีความฉลาดรู้การเงินจัดอยู่ในระดับสูง

2. การวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหาวิจัย

2.1 ตรวจสอบความเที่ยงของแบบวัดโดยวิเคราะห์ความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency reliability) จากสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

(Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งในการวิเคราะห์ส่วนนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window

2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งในการวิเคราะห์ส่วนนี้ใช้โปรแกรม LISREL เพื่อวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนจำแนกตามสังกัดโรงเรียน สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าเฉลี่ยเลขคณิตของตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (independent T-Test) ซึ่งในการวิเคราะห์ส่วนนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เพื่อวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 3) เพื่อเปรียบเทียบการวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

1.2 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างและค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร ซึ่งแบ่งการนำเสนอออกเป็น 7 ตอน ได้แก่

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรของนักเรียนทั้งหมด

2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรของนักเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน

2.4 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งหมด

2.5 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำแนกตามสังกัดโรงเรียน

2.6 ผลการจำแนกระดับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งหมด

2.7 ผลการจำแนกระดับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

3.1 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (Independent t-test)

3.2 ผลการทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (Independent t-test) ของคะแนนเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงินของระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับการวิเคราะห์และการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ ข้อมูลการวิจัย เพื่อให้การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความสะดวกและเข้าใจเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์มากขึ้น ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์และความหมายที่ใช้แทนค่าสถิติและตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติ

M	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
SD	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
CV	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย
Sk	หมายถึง	ค่าความเบ้
Ku	หมายถึง	ค่าความโค้ง
χ^2	หมายถึง	ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนประเภทค่าสถิติไค-สแควร์
GFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
AGFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว
NFI	หมายถึง	ดัชนีวัดความปกติ
RFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความสัมพันธ์
RMR	หมายถึง	ดัชนีรากค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ
df	หมายถึง	องศาอิสระ
p	หมายถึง	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
R^2	หมายถึง	สัมประสิทธิ์การพยากรณ์

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร

FinLit	หมายถึง	ความฉลาดรู้การเงิน
FK	หมายถึง	ความรู้ทางการเงิน
FA	หมายถึง	เจตคติทางการเงิน
FB	หมายถึง	พฤติกรรมทางการเงิน
FK.M	หมายถึง	การเงินและธุรกรรมทางการเงิน
FK.P	หมายถึง	การวางแผนและการจัดการทางการเงิน
FK.R	หมายถึง	ความเสี่ยงและผลตอบแทน
FK.L	หมายถึง	ภูมิทัศน์ทางการเงิน
FA.S	หมายถึง	เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว
FA.T	หมายถึง	เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต
FA.M	หมายถึง	เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ
FB.P	หมายถึง	การไตร่ตรองก่อนซื้อ
FB.K	หมายถึง	การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ
FB.L	หมายถึง	การตั้งเป้าหมายระยะยาว และมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
FB.R	หมายถึง	การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้
FB.A	หมายถึง	การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม
FB.S	หมายถึง	การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ
FB.C	หมายถึง	การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดโดยการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency of reliability) ของแบบวัดทั้งฉบับด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอเป็นค่าความเที่ยงที่ได้จากการทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มที่ใช้ในการพัฒนาแบบวัดและค่าความเที่ยงจากนักเรียนซึ่งเป็นตัวอย่างของงานวิจัย

ค่าความเที่ยงของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งฉบับ แบบวัดฉบับทดลองใช้จำนวน 75 ข้อ ใ้กับนักเรียน 150 คน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.81 และแบบวัดฉบับใช้จริงจำนวน 50 ข้อ ใ้กับนักเรียน 940 คน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.87

ค่าความเที่ยงของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นฉบับทดลองใช้ องค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางการเงินมีค่าความเที่ยงสูงที่สุดเท่ากับ 0.85 รองลงมาคือ ด้านความรู้ทางการเงินมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.74 และน้อยที่สุดคือ ด้านเจตคติทางการเงินมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.72

ค่าความเที่ยงของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นฉบับใช้จริง องค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางการเงินมีค่าความเที่ยงสูงที่สุดเท่ากับ 0.88 รองลงมาคือ ด้านความรู้ทางการเงินมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.76 และน้อยที่สุดคือ ด้านเจตคติทางการเงินมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.75 ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าความเที่ยงของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ในขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ

องค์ประกอบ	แบบวัดฉบับทดลองใช้		แบบวัดฉบับใช้จริง	
	ค่าความเที่ยง	จำนวนข้อ	ค่าความเที่ยง	จำนวนข้อ
ความรู้ทางการเงิน	0.74	30	0.76	20
เจตคติทางการเงิน	0.72	18	0.75	12
พฤติกรรมทางการเงิน	0.85	27	0.88	18
รวม	0.81	75	0.87	50

1.2 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้กับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.002 ถึง 0.665 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) มีจำนวน 78 คู่ จาก 91 คู่ โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสูงสุด ได้แก่ ตัวแปรการศึกษาข้อมูลก่อนการ

ตัดสินใจ (FB.S) กับการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ (FB.C) มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.665 รองลงมาคือตัวแปรการตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ (FB.R) กับการตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (FB.L) มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.647 ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่ำที่สุด ได้แก่ เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ (FA.M) กับการตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ (FB.R) มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.071 เมื่อพิจารณาค่าสถิติ Bartlett's test of sphericity ซึ่งเป็นค่าสถิติทดสอบสมมติฐานว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์นั้นเป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (identity matrix) หรือไม่ พบว่ามีค่าเท่ากับ 4946.803 ($P < .00$) แสดงว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีไกเซอร์ - เมเยอร์- ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin measures of sampling adequacy: KMO) มีค่าเท่ากับ 0.864 ซึ่งเข้าใกล้ 1 ผลการทดสอบนี้แสดงให้เห็นว่าตัวแปรต่าง ๆ ในข้อมูล ชุดนี้มีความสัมพันธ์กันมาก และมีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้ ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันขององค์ประกอบผลลัพธ์จากการวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวแปร	FK.M	FK.P	FK.R	FK.L	FA.S	FA.T	FA.M	FB.P	FB.K	FB.L	FB.R	FB.A	FB.S	FB.C
FK.M	1.000													
FK.P	0.446*	1.000												
FK.R	0.417*	0.488*	1.000											
FK.L	0.344*	0.393*	0.379*	1.000										
FA.S	0.179*	0.184*	0.115*	0.193*	1.000									
FA.T	0.198*	0.190*	0.142*	0.175*	0.529*	1.000								
FA.M	0.191*	0.161*	0.207*	0.210*	0.318*	0.150*	1.000							
FB.P	0.198*	0.241*	0.220*	0.222*	0.517*	0.519*	0.320*	1.000						
FB.K	0.147*	0.177*	0.117*	0.135*	0.480*	0.426*	0.241*	0.562*	1.000					
FB.L	0.011	0.006	0.019	0.026	0.367*	0.336*	0.030	0.265*	0.531*	1.000				
FB.R	0.008	0.002	0.049	0.029	0.262*	0.205*	0.071*	0.134*	0.403*	0.647*	1.000			
FB.A	0.105*	0.121*	0.040	0.011	0.401*	0.344*	0.042	0.268*	0.442*	0.563*	0.562*	1.000		
FB.S	0.095*	0.159*	0.109*	0.098*	0.384*	0.420*	0.042	0.369*	0.458*	0.501*	0.438*	0.471*	1.000	
FB.C	0.181*	0.219*	0.160*	0.140*	0.449*	0.504*	0.099*	0.518*	0.470*	0.469*	0.357*	0.433*	0.665*	1.000
Mean	.5492	.5911	.5279	.5330	3.9271	4.0348	3.0359	4.0791	3.7340	3.8025	3.4450	3.9617	4.1213	4.2973
SD	.23713	.24048	.31737	.31335	.64756	.64098	.61712	.69569	.72773	.88900	.90630	.85481	.84292	.74176
Bartlett's Test of Sphericity = 4946.803 df = 91 p = .000														
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy: (KMO) = .864														

*p < .05

1.2.2 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

การตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ซึ่งโมเดลนี้ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ทางการเงิน (FK) ประกอบไปด้วย การเงินและธุรกรรมทางการเงิน (FK.M) การวางแผนและการจัดการทางการเงิน(FK.P) ความเสี่ยงและผลตอบแทน (FK.R) ภูมิทัศน์ทางการเงิน (FK. L)

องค์ประกอบที่ 2 ด้านเจตคติทางการเงิน (FA) ประกอบไปด้วย เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว (FA.S) เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต (FA.T) เจตคติต่อการใช้จ่ายเงินเพื่อตอบสนองความต้องการ (FA.M)

องค์ประกอบที่ 3 ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (FB) ประกอบไปด้วย การไตร่ตรองก่อนซื้อ (FB.P) การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ (FB.K) การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (FB.L) การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ (FB.R) การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม (FB.A) การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ (FB.S) การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ (FB.C)

สำหรับผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองพบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 42.25 ที่องศาอิสระเท่ากับ 32 นั่นคือค่าไค-สแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลการวัดมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2/df เท่ากับ 1.32 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.01 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.02 ดังรายละเอียดผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 12 และแผนภาพที่ 15 ดังนี้

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลการวัดความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ		t	R ²	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ
	b(SE)	β			
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่หนึ่ง					
องค์ประกอบความรู้ทางการเงิน					
FK.M	0.15	0.62	<--->	0.38	1.09
FK.P	0.18(0.01)	0.72	14.64*	0.52	1.53
FK.R	0.22(0.02)	0.67	14.29*	0.45	0.98
FK.L	0.18(0.01)	0.54	12.59*	0.29	0.58
องค์ประกอบเจตคติทางการเงิน					
FA.S	0.49	0.95	<--->	0.90	1.39
FA.T	0.50(0.03)	0.99	16.99*	0.98	1.59
FA.M	0.17(0.02)	0.34	7.55*	0.11	0.20
องค์ประกอบพฤติกรรมทางการเงิน					
FB.P	0.40	0.99	<--->	0.98	2.00
FB.K	0.33(0.02)	0.78	20.49*	0.60	0.25
FB.L	0.32(0.02)	0.62	16.82*	0.39	0.07
FB.R	0.28(0.02)	0.53	14.52*	0.28	0.30
FB.A	0.29(0.02)	0.58	16.47*	0.34	0.16
FB.S	0.39(0.02)	0.80	20.22*	0.64	0.50
FB.C	0.39(0.02)	0.91	19.13*	0.82	0.79
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่สอง					
FK	0.38(0.04)	0.39	8.67*	0.15	
FA	0.85(0.06)	0.68	15.28*	0.46	
FB	1.36(0.08)	0.80	17.18*	0.63	
Chi-square = 42.25 df = 32 P=0.11					
GFI = 0.99 AGEI = 0.98 RMR = 0.01 RMSEA = 0.02					

*p < .05

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทุกตัว มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ทางการเงิน (FK) พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีค่า

น้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานจากมากไปน้อย ได้แก่ การวางแผนและการจัดการทางการเงิน (FK.P; $\beta = 0.72$) ความเสี่ยงและผลตอบแทน (FK.R ; $\beta = 0.67$) การเงินและธุรกรรมทางการเงิน (FK.M ; $\beta = 0.62$) และภูมิทัศน์ทางการเงิน (FK.L; $\beta = 0.54$) และมีความแปรปรวนร่วมกับความรู้ทางการเงินเท่ากับร้อยละ 52, 45, 38, 29 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบที่ 2 ด้านเจตคติทางการเงิน (FA) พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานจากมากไปน้อย ได้แก่ เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต (FA.T; $\beta = 0.99$) เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว (FA.S; $\beta = 0.95$) เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ (FA.M; $\beta = 0.34$) และมีความแปรปรวนร่วมกับเจตคติทางการเงินเท่ากับร้อยละ 98, 90, 11 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบที่ 3 ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (FB) พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานจากมากไปน้อย ได้แก่ การไตร่ตรองก่อนซื้อ (FB.P; $\beta = 0.99$) การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ (FB.C; $\beta = 0.91$) การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ (FB.S; $\beta = 0.80$) การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ (FB.K; $\beta = 0.78$) การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (FB.L; $\beta = 0.62$) การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม (FB.A; $\beta = 0.58$) การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ (FB.R; $\beta = 0.53$) และมีความแปรปรวนร่วมกับพฤติกรรมทางการเงิน เท่ากับร้อยละ 98, 82, 64, 60, 39, 34, 28 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานขององค์ประกอบการวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จากมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบที่ 3 พฤติกรรมทางการเงิน (FB; $\beta = 0.80$) องค์ประกอบที่ 2 เจตคติทางการเงิน (FA; $\beta = 0.68$) และองค์ประกอบที่ 1 ความรู้ทางการเงิน (FK; $\beta = 0.39$) และมีความแปรปรวนร่วมกับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเท่ากับร้อยละ 63, 46 และ 15 ตามลำดับ

ผู้วิจัยได้นำสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ (factor score coefficient) ที่ได้ไปใช้ในการสร้างสเกลองค์ประกอบของการวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน รวมทั้งตัวบ่งชี้การวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในการสร้างตัวบ่งชี้ดังกล่าวนี้ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตัวบ่งชี้ในรูปของคะแนนดิบ เพื่อนำตัวบ่งชี้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ต่อไป จากนั้นนำ

ตัวบ่งชี้ที่สร้างได้ไปคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน สำหรับสมการที่ใช้ในการสร้างสเกลองค์ประกอบซึ่งเป็นตัวบ่งชี้การวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในแต่ละด้านและโดยรวม ดังนี้

สมการการสร้างมาตรวัดองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ด้านความรู้ทางการเงิน

$$FK = 1.09*(FK.M) + 1.53*(FK.P) + 0.98*(FK.R) + 0.58*(FK.L)$$

ด้านเจตคติทางการเงิน

$$FA = 1.39*(FA.S) + 1.59*(FA.T) + 0.20*(FA.M)$$

ด้านพฤติกรรมทางการเงิน

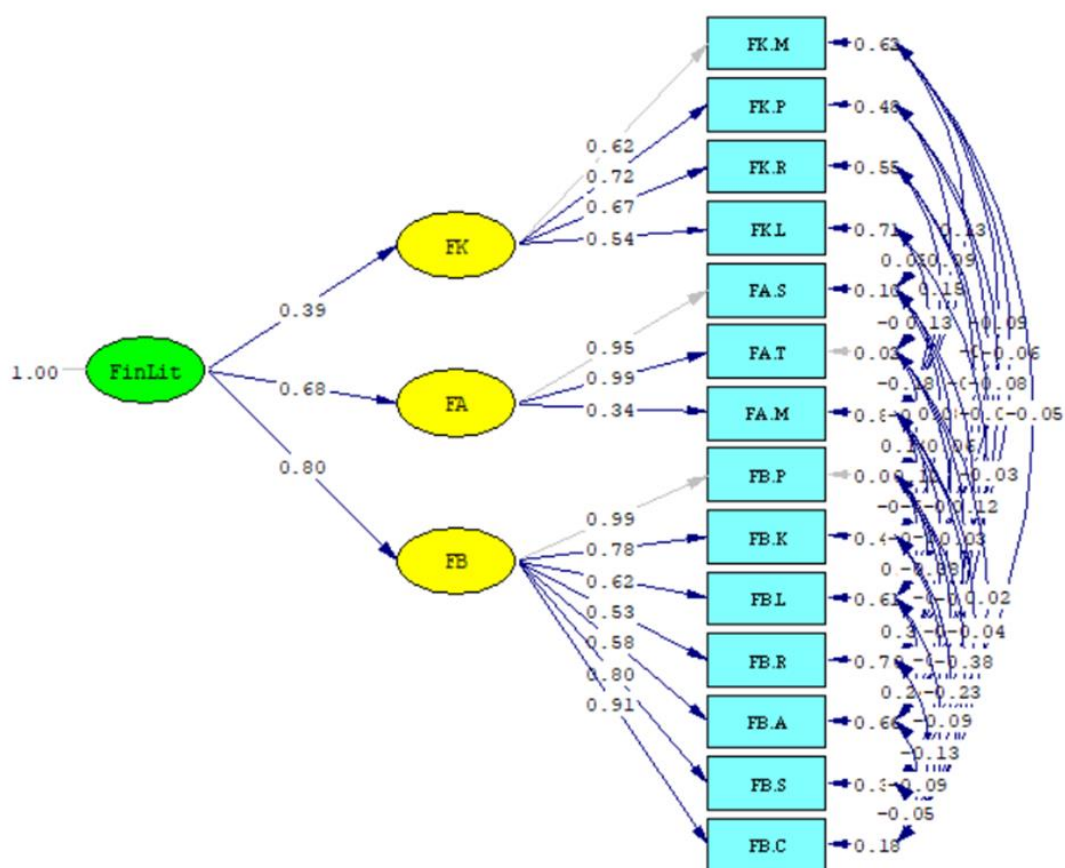
$$FB = 2.00*(FB.P) + 0.25*(FB.K) + 0.07*(FB.L) + 0.30*(FB.R) + 0.16*(FB.A) + 0.50*(FB.S) + 0.79*(FB.C)$$

การวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

$$\begin{aligned} FINLIT = & 1.09*(FK.M) + 1.53*(FK.P) + 0.98*(FK.R) + 0.58*(FK.L) + \\ & 1.39*(FA.S) + 1.59*(FA.T) + 0.20*(FA.M) + 2.00*(FB.P) + \\ & 0.25*(FB.K) + 0.07*(FB.L) + 0.30*(FB.R) + 0.16*(FB.A) + \\ & 0.50*(FB.S) + 0.79*(FB.C) \end{aligned}$$

*p < .05

ภาพที่ 15 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงินของ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

Chi-Square=42.25, df=32, P-value=0.10623, RMSEA=0.018

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างและค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวอย่างแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่างวิจัย และ 2) ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร มีรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนที่ตอบแบบวัดทั้งหมด 940 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 470 คน (ร้อยละ 50.00) เป็นเพศชาย 470 คน (ร้อยละ 50.00) เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 313 คน (ร้อยละ 33.30) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 314 คน (ร้อยละ 33.40) และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 313 คน (ร้อยละ 33.30) นักเรียนที่ตอบแบบวัดเป็นนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 120 (ร้อยละ 12.77) โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 118 (ร้อยละ 12.55) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)จำนวน 117 (ร้อยละ 12.45) โรงเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 116 (ร้อยละ 12.34) โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี จำนวน 150 (ร้อยละ 15.96) โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย จำนวน 118 (ร้อยละ 12.55) โรงเรียนวัดน้อยนพคุณจำนวน 84 (ร้อยละ 8.94) โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย จำนวน 117 (ร้อยละ 12.45)

นักเรียนที่ได้เกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 จำนวน 5 คน (ร้อยละ 0.50) นักเรียนที่ได้เกรดเฉลี่ย 2.00 - 2.50 จำนวน 26 คน (ร้อยละ 2.80) นักเรียนที่ได้เกรดเฉลี่ย 2.51 - 2.99 จำนวน 52 คน (ร้อยละ 5.50) นักเรียนที่ได้เกรดเฉลี่ย 3.00 - 3.50 จำนวน 181 คน (ร้อยละ 19.30) นักเรียนที่ได้เกรดเฉลี่ยมากกว่า 3.51 จำนวน 676 คน (ร้อยละ 71.90) อาชีพของผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่คือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 297 คน (ร้อยละ 31.60) รองลงมาคืออาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 271 คน (ร้อยละ 28.80) อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 237 คน (ร้อยละ 25.20) อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 126 คน (ร้อยละ 13.40) และอื่นๆจำนวน 9 คน (ร้อยละ 1.00)

รายได้ผู้ปกครองต่อเดือนของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ที่ รายได้ 100,001 บาทขึ้นไป จำนวน 238 คน (ร้อยละ 25.30) รองลงมาคือ 10,0001 - 20,000 บาท จำนวน 128 คน (ร้อยละ 13.70) รายได้ 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 115 คน (ร้อยละ 12.30) รายได้ 30,001 - 40,000 บาท จำนวน 91 คน (ร้อยละ 9.70) รายได้ 50,001 - 60,000 บาท จำนวน 87 คน (ร้อยละ 9.30) รายได้ 40,001 - 50,000 บาท จำนวน 86 คน (ร้อยละ 9.20) รายได้ 90,001 - 100,000 บาท จำนวน 54 คน (ร้อยละ 5.70)

ละ 5.70) รายได้ 70,001 - 80,000 บาท จำนวน 39 คน (ร้อยละ 4.00) รายได้ 60,001 - 70,000 บาท จำนวน 37 คน (ร้อยละ 3.90) รายได้ 10,000 บาทหรือต่ำกว่า จำนวน 33 คน (ร้อยละ 3.50) และรายได้ผู้ปกครองต่อเดือนของนักเรียนที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 80,001 - 90,000 บาท จำนวน 32 คน (ร้อยละ 3.40) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามสังกัด

หัวข้อ	สังกัด	โรงเรียนสาธิตสังกัดสาธิต		โรงเรียนสังกัดสำนักงาน		รวม	
		สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการอุดมศึกษา		คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน			
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ							
ชาย		236	50.10	234	49.90	470	50.00
หญิง		235	49.90	235	50.10	470	50.00
รวม		471	100.00	469	100.00	940	100.00
ระดับชั้นที่กำลังศึกษา							
ม.1		157	33.33	156	33.30	313	33.30
ม.2		157	33.33	157	33.40	314	33.40
ม.3		157	33.34	156	33.30	313	33.30
รวม		471	100.00	469	100.00	940	100.00
เกรดเฉลี่ย							
ต่ำกว่า 2.00		2	0.44	3	0.65	5	0.50
2.00 - 2.50		6	1.27	20	4.28	26	2.80
2.51 - 2.99		18	3.82	34	7.27	52	5.50
3.00 - 3.50		87	18.47	94	20.00	181	19.30
มากกว่า 3.51		358	76.00	318	67.80	676	71.90
รวม		471	100.00	469	100.00	940	100.00

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามสังกัด (ต่อ)

หัวข้อ	สังกัด	โรงเรียนสาธิตสังกัดสาธิต		โรงเรียนสังกัดสำนักงาน		รวม	
		สังกัดสำนักงาน		คณะกรรมการ			
		คณะกรรมการอุดมศึกษา		การศึกษาขั้นพื้นฐาน			
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพผู้ปกครอง							
รับจ้างทั่วไป		30	6.36	96	20.47	126	13.40
พนักงานบริษัทเอกชน		128	27.18	143	30.50	271	28.80
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว		164	34.82	133	28.35	297	31.60
รับราชการ/พนักงาน		146	31.00	91	19.40	237	25.20
รัฐวิสาหกิจ							
อื่น ๆ		3	0.64	6	1.28	9	1.00
รวม		471	100.00	469	100.00	940	100.00
รายได้ผู้ปกครอง							
10,000 บาทหรือต่ำกว่า		2	0.43	31	6.61	33	3.50
10,001 – 20,000 บาท		19	4.01	109	23.25	128	13.70
20,001 – 30,000 บาท		21	4.47	94	20.00	115	12.30
30,001 – 40,000 บาท		32	6.81	59	12.59	91	9.70
40,001 – 50,000 บาท		45	9.55	41	8.75	86	9.20
50,001 – 60,000 บาท		55	11.68	32	6.83	87	9.30
60,001 – 70,000 บาท		18	3.82	19	4.06	37	3.90
70,001 – 80,000 บาท		23	4.88	16	3.41	39	4.00
80,001 – 90,000 บาท		23	4.88	9	1.92	32	3.40
90,001 – 100,000 บาท		46	9.77	8	1.71	54	5.70
100,001 บาทขึ้นไป		187	39.70	51	10.87	238	25.30
รวม		471	100.00	469	100.00	940	100.00

2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งหมด

การนำเสนอค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความเบ้ (Sk) ค่าความโด่ง (Ku) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV)

ผลการวิเคราะห์ความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินอยู่ที่ ($M = 11.10$ $SD = 4.01$) ด้านเจตคติทางการเงินอยู่ที่ ($M = 8.80$ $SD = 1.14$) ด้านพฤติกรรมทางการเงินอยู่ที่ ($M = 13.99$ $SD = 2.12$) นอกจากนี้ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินมีค่าสูงที่สุดเป็นร้อยละ 36.06 รองลงมาคือความฉลาดรู้การเงินด้านพฤติกรรมทางการเงินร้อยละ 15.18 และลำดับสุดท้ายคือความฉลาดรู้การเงินด้านเจตคติทางการเงินอยู่ที่ร้อยละ 12.93

เมื่อพิจารณาตัวแปรแต่ละตัวของความฉลาดรู้การเงิน ด้านความรู้ทางการเงินพบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรการเงินและธุรกรรมทางการเงินอยู่ที่ ($M = 3.84$, 1.66) การวางแผนและการจัดการทางการเงินอยู่ที่ ($M = 3.55$ $SD = 1.44$) ความเสี่ยงและผลตอบแทนอยู่ที่ ($M = 2.11$ $SD = 1.27$) และภูมิทัศน์ทางการเงินอยู่ที่ ($M = 1.60$ $SD = 0.94$) สำหรับความเบ้ของทุกตัวแปรของความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินมีลักษณะเบ้ซ้าย มีค่าระหว่าง 0.11 ถึง -0.01 สำหรับความโด่งของทุกตัวแปรของความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินจะมีลักษณะความโด่งแบนกว่าโค้งปกติ โดยมีค่าระหว่าง -1.06 ถึง -0.71

เมื่อพิจารณาตัวแปรแต่ละตัวของความฉลาดรู้การเงิน ด้านเจตคติทางการเงิน พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรเจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาวอยู่ที่ ($M = 3.14$ $SD = 0.52$) เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคตอยู่ที่ ($M = 3.23$ $SD = 0.51$) และเจตคติต่อการใช้จ่ายเงินเพื่อตอบสนองความต้องการอยู่ที่ ($M = 2.43$ $SD = 0.49$) สำหรับความเบ้พบว่า ตัวแปรเจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาวเจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต มีค่าความเบ้เป็นลบ แสดงว่าข้อมูลมีการเบ้ซ้าย ($Sk = -0.51$, -0.79) และ ส่วนตัวแปรเจตคติต่อการใช้จ่ายเงินเพื่อตอบสนองความต้องการ มีค่าความเบ้เป็นบวก แสดงว่าข้อมูลมีการเบ้ขวา ($Sk = 0.01$) สำหรับความโด่งพบว่า ตัวแปรเจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาวเจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต มีลักษณะความโด่งกว่าโค้งปกติ ($Ku = 0.29$, 1.16) ส่วนเจตคติต่อการใช้จ่ายเงินเพื่อตอบสนองความต้องการ มีลักษณะความโด่งแบนกว่าโค้งปกติ ($Ku = -0.28$)

เมื่อพิจารณาตัวแปรแต่ละตัวของความฉลาดรู้การเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรการไตร่ตรองก่อนซื้ออยู่ที่ ($M = 2.45$ $SD = 0.42$) การดูแลการเงินส่วนบุคคล อย่างรอบคอบอยู่ที่ ($M = 2.24$ $SD = 0.44$) การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายอยู่ที่ ($M = 2.28$ $SD = 0.53$) การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้อยู่ที่ ($M = 2.07$ $SD = 0.54$) การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสมอยู่ที่ ($M = 1.58$ $SD = 0.34$) การศึกษาข้อมูล ก่อนการตัดสินใจอยู่ที่ ($M = 1.65$ $SD = 0.34$) และการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้ออยู่ที่ ($M = 1.72$ $SD = 0.30$) สำหรับความเบ้ของทุกตัวแปรของความฉลาดรู้การเงินด้านพฤติกรรมทางการเงิน มี ลักษณะเบ้ซ้าย มีค่าระหว่าง -1.01 ถึง -0.18 สำหรับความโด่งพบว่า ตัวแปรการไตร่ตรองก่อนซื้อ การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ มีลักษณะความโด่งกว่าโค้งปกติ ($Ku = 0.62, 0.33, 0.24, 0.36, 0.65$ และ 0.89) ส่วนตัวแปรการ ตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ มีลักษณะความโด่งแบนกว่าโค้งปกติ ($Ku = -0.52$) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 สถิติพื้นฐานขององค์ประกอบความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และตัวแปรสังเกตได้

องค์ประกอบ/ตัวแปร	คะแนน เต็ม	M	SD	CV%	Min	Max	Sk	Ku
ความรู้ทางการเงิน	20	11.10	4.01	36.09	2.00	20.00	0.12	-0.91
การเงินและธุรกรรม ทางการเงิน	7	3.84	1.66	43.17	0.00	7.00	-0.01	-0.71
การวางแผนและ การจัดการทางการเงิน	6	3.55	1.44	40.68	0.00	6.00	-0.09	-0.71
ความเสี่ยงและ ผลตอบแทน	4	2.11	1.27	60.12	0.00	4.00	-0.04	-1.06
ภูมิทัศน์ทางการเงิน	3	1.60	0.94	58.79	0.00	3.00	-0.11	-0.88

ตารางที่ 14 สถิติพื้นฐานขององค์ประกอบความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
และตัวแปรสังเกตได้ (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวแปร	คะแนน เต็ม	M	SD	CV%	Min	Max	Sk	Ku
เจตคติทางการเงิน	12	8.80	1.14	12.93	3.80	11.80	-0.30	0.19
เจตคติต่อการใช้จ่ายและ เก็บออมในระยะยาว	4	3.14	0.52	16.49	1.00	4.00	-0.51	0.29
เจตคติต่อฐานะทาง การเงินในปัจจุบันและ อนาคต	4	3.23	0.51	15.89	0.80	4.00	-0.79	1.16
เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อ ตอบสนองความต้องการ	4	2.43	0.49	20.33	1.00	4.00	0.01	-0.28
พฤติกรรมทางการเงิน	18	13.99	2.12	15.18	4.80	18.00	-0.51	0.53
การไตร่ตรองก่อนซื้อ	3	2.45	0.42	17.05	0.60	3.00	-0.70	0.62
การดูแลการเงินส่วนบุคคล อย่างรอบคอบ	3	2.24	0.44	19.49	0.60	3.00	-0.28	0.33
การตั้งเป้าหมายระยะยาว และมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุ เป้าหมาย	3	2.28	0.53	23.38	0.60	3.00	-0.65	0.24
การตัดสินใจทางการเงิน และจัดสรรเงินก่อนใช้	3	2.07	0.54	26.31	0.60	3.00	-0.18	-0.52
การออมหรือการลงทุนที่ เหมาะสม	2	1.58	0.34	21.58	0.40	2.00	-0.70	0.36
การศึกษาข้อมูลก่อนการ ตัดสินใจ	2	1.65	0.34	20.45	0.40	2.00	-0.92	0.65
การเปรียบเทียบข้อมูล ก่อนซื้อ	2	1.72	0.30	17.26	0.40	2.00	-1.01	0.89

2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรของนักเรียนจำแนกตามสังกัดของ โรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำแนกตามสังกัด พบว่า นักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยความ

ฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินอยู่ที่ ($M = 11.52$ $SD = 4.14$) ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ด้านเจตคติทางการเงินอยู่ที่ ($M = 8.93$ $SD = 1.15$) และด้านพฤติกรรมทางการเงินอยู่ที่ ($M = 14.13$ $SD = 2.09$) สำหรับความเบ้พบว่า ตัวแปรเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินมีค่าความเบ้เป็นลบ แสดงว่าข้อมูลมีการเบ้ซ้าย ($Sk = -0.39, -0.45$) และ ส่วนตัวแปรความรู้ทางการเงิน มีค่าความเบ้เป็นบวก แสดงว่าข้อมูลมีการเบ้ขวา ($Sk = 0.07$) สำหรับความโด่งพบว่า ตัวแปรตัวแปรเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินมีลักษณะความโด่งกว่าโค้งปกติ ($Ku = 0.20, 0.47$) ส่วนตัวแปรความรู้ทางการเงินมีลักษณะความโด่งแบนกว่าโค้งปกติ ($Ku = -1.07$) นอกจากนี้ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินมีค่าสูงที่สุดเป็นร้อยละ 35.96 รองลงมาคือ พฤติกรรมทางการเงินร้อยละ 14.77 และลำดับสุดท้ายคือเจตคติทางการเงินอยู่ที่ร้อยละ 12.90

ในขณะที่ผลการวิเคราะห์ความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามสังกัดของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า นักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินอยู่ที่ ($M = 10.68$ $SD = 3.82$) ด้านเจตคติทางการเงินอยู่ที่ ($M = 8.67$ $SD = 1.11$) และด้านพฤติกรรมทางการเงินอยู่ที่ ($M = 13.84$ $SD = 2.15$) สำหรับความเบ้พบว่า ตัวแปรความฉลาดรู้ด้านเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินมีค่าความเบ้เป็นลบ แสดงว่าข้อมูลมีการเบ้ซ้าย ($Sk = -0.23, -0.56$) และส่วนตัวแปรความรู้ทางการเงิน มีค่าความเบ้เป็นบวก แสดงว่าข้อมูลมีการเบ้ขวา ($Sk = 0.12$) สำหรับความโด่งพบว่า ตัวแปรตัวแปรเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินมีลักษณะความโด่งกว่าโค้งปกติ ($Ku = 0.29, 0.57$) ส่วนตัวแปรความรู้ทางการเงินมีลักษณะความโด่งแบนกว่าโค้งปกติ ($Ku = -0.76$) นอกจากนี้ ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินมีค่าสูงที่สุดเป็นร้อยละ 35.80 รองลงมาคือพฤติกรรมทางการเงินร้อยละ 15.54 และลำดับสุดท้ายคือเจตคติทางการเงินอยู่ที่ร้อยละ 12.81

เมื่อพิจารณาตัวแปรแต่ละตัวของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ด้านความรู้ทางการเงินพบว่าค่าเฉลี่ยของตัวแปรการเงินและธุรกรรมทางการเงินอยู่ที่ ($M = 3.96, 1.67$) การวางแผนและการจัดการทางการเงินอยู่ที่ ($M = 3.73$ $SD = 1.43$) ความเสี่ยงและผลตอบแทนอยู่ที่ ($M = 2.22$ $SD = 1.31$) โดยมีภูมิทัศน์ทางการเงินอยู่ที่ ($M = 1.61$ $SD = 1.00$) ด้านเจตคติทางการเงินพบว่าค่าเฉลี่ยของตัวแปรเจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาวอยู่ที่ ($M = 3.18$ $SD = 0.52$) เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคตอยู่ที่ ($M = 3.26$ $SD = 0.50$) และเจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการอยู่ที่ ($M = 2.48$ $SD = 0.51$) ตัวแปรด้านพฤติกรรมทางการเงิน พบว่าค่าเฉลี่ยของตัวแปรการไถ่ถอนก่อนซื้ออยู่ที่

($M = 2.50$ $SD = 0.42$) การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบอยู่ที่ ($M = 2.27$ $SD = 0.45$) การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอยู่ที่ ($M = 2.27$ $SD = 0.55$) การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้อยู่ที่ ($M = 2.08$ $SD = 0.54$) การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสมอยู่ที่ ($M = 1.61$ $SD = 0.33$) การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจอยู่ที่ ($M = 1.66$ $SD = 0.34$) และการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้ออยู่ที่ ($M = 1.74$ $SD = 0.28$)

เมื่อพิจารณาตัวแปรแต่ละตัวของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความรู้ทางการเงินพบว่าค่าเฉลี่ยของตัวแปรการเงินและธุรกรรมทางการเงินอยู่ที่ ($M = 3.72$, 1.64) การวางแผนและการจัดการทางการเงินอยู่ที่ ($M = 3.36$ $SD = 1.43$) ความเสี่ยงและผลตอบแทนอยู่ที่ ($M = 2.01$ $SD = 1.22$) โดยมีภูมิทัศน์ทางการเงินอยู่ที่ ($M = 1.59$ $SD = 0.88$) ด้านเจตคติทางการเงินพบว่าค่าเฉลี่ยของตัวแปรเจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาวอยู่ที่ ($M = 3.10$ $SD = 0.51$) เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคตอยู่ที่ ($M = 3.19$ $SD = 0.53$) และเจตคติต่อการใช้จ่ายเงินเพื่อตอบสนองความต้องการอยู่ที่ ($M = 2.38$ $SD = 0.47$) ตัวแปรด้านพฤติกรรมทางการเงิน พบว่าค่าเฉลี่ยของตัวแปรการไถ่ถอนก่อนซื้ออยู่ที่ ($M = 2.40$ $SD = 0.41$) การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบอยู่ที่ ($M = 2.21$ $SD = 0.42$) การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอยู่ที่ ($M = 2.29$ $SD = 0.52$) การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้อยู่ที่ ($M = 2.05$ $SD = 0.55$) การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสมอยู่ที่ ($M = 1.56$ $SD = 0.35$) การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจอยู่ที่ ($M = 1.64$ $SD = 0.33$) และการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้ออยู่ที่ ($M = 1.69$ $SD = 0.31$)

เมื่อเปรียบเทียบตัวแปรแต่ละตัวของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า นักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเกือบทุกตัวแปร จำนวน 13 ตัวแปร ได้แก่ การเงินและธุรกรรมทางการเงิน การวางแผนและการจัดการทางการเงิน ความเสี่ยงและผลตอบแทน ภูมิทัศน์ทางการเงิน เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว เจตคติต่อการใช้จ่ายเงินเพื่อตอบสนองความต้องการ การไถ่ถอนก่อนซื้อ การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ และการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ ส่วนตัวแปรการตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย พบว่านักเรียนนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ของตัวแปรความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า นักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทุกตัวแปร คือทั้ง 14 ตัวแปร มีค่าความเบ้เป็นลบ แสดงว่ามีลักษณะเบ้ซ้าย ได้แก่ การเงินและธุรกรรมทางการเงิน การวางแผนและการจัดการทางการเงิน ความเสี่ยงและผลตอบแทน ภูมิทัศน์ทางการเงิน เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ การไตร่ตรองก่อนซื้อ การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ และการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ โดยมีค่าความเบ้อยู่ระหว่าง -0.04 ถึง -1.09

เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ของตัวแปรความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า นักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตัวแปรเกือบทุกตัวแปร มีค่าความเบ้เป็นลบ แสดงว่ามีลักษณะเบ้ซ้าย จำนวน 10 ตัวแปร ได้แก่ ภูมิทัศน์ทางการเงิน เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว การไตร่ตรองก่อนซื้อ การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ และการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ โดยมีค่าความเบ้อยู่ระหว่าง -0.13 ถึง -0.98 ในขณะที่มีตัวแปรมีค่าความเบ้เป็นบวก แสดงว่ามีลักษณะเบ้ขวา จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ การเงินและธุรกรรมทางการเงิน การวางแผนและการจัดการทางการเงิน ความเสี่ยงและผลตอบแทน และเจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ โดยมีค่าความเบ้อยู่ที่ 0.05, 0.02, 0.02 และ 0.01 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าความโด่งของแต่ละตัวแปร พบว่า เกือบตัวแปรทุกตัวแปรของความฉลาดรู้การเงินของ นักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีค่าความโด่งเป็นบวก แสดงว่ามีลักษณะความโด่งสูงกว่าโค้งปกติ นั่นคือตัวแปรมีการกระจายข้อมูลน้อย จำนวน 8 ตัวแปร ได้แก่ เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ การไตร่ตรองก่อนซื้อ การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ และการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ โดยมีค่าความโด่งอยู่ระหว่าง 0.37 ถึง 1.21 แต่มีตัวแปรมีค่าความโด่งเป็นลบแสดงว่ามีลักษณะความโด่งแบนกว่าโค้งปกติจำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรการเงินและธุรกรรมทางการเงิน การวางแผนและการ

จัดการทางการเงิน ความเสี่ยงและผลตอบแทน ภูมิทัศน์ทางการเงิน เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ มีค่าความโด่งเป็นโดยมีค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -0.37 ถึง -1.13

ในขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาค่าความโด่งของแต่ละตัวแปร พบว่าค่าความโด่งของแต่ละตัวแปรของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าความโด่งเป็นบวก แสดงว่ามีลักษณะความโด่งสูงกว่าโค้งปกติ นั่นคือตัวแปรมีการกระจายข้อมูลน้อย จำนวน 8 ตัวแปร ได้แก่ เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ การไตร่ตรองก่อนซื้อ การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ และการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ โดยมีค่าความโด่งอยู่ระหว่าง 0.04 ถึง 1.08 ในขณะที่มีตัวแปรมีค่าความโด่งเป็นลบแสดงว่ามีลักษณะความโด่งแบนกว่าโค้งปกติจำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ตัวแปรการเงินและธุรกรรมทางการเงิน การวางแผน และการจัดการทางการเงิน ความเสี่ยงและผลตอบแทน ภูมิทัศน์ทางการเงิน เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ มีค่าความโด่งเป็นโดยมีค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -0.16 ถึง -0.95 รายละเอียดดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ของคะแนนความฉลาดรู้การเงินนักเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน

องค์ประกอบ/ ตัวแปร	โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา					โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน					t
	M	SD	Sk	Ku	CV%	M	SD	Sk	Ku	CV%	
ความรู้ทาง การเงิน	11.52	4.14	0.07	-1.07	35.96	10.68	3.82	0.12	-0.76	35.80	3.24*
การเงินและ ธุรกรรมทางการเงิน	3.96	1.67	-0.07	-0.66	42.19	3.72	1.64	0.05	-0.74	44.04	2.21*
การวางแผนและ การจัดการทาง การเงิน	3.73	1.43	-0.21	-0.64	38.45	3.36	1.43	0.02	-0.71	42.51	3.94*
ความเสี่ยงและ ผลตอบแทน	2.22	1.31	-0.13	-1.13	59.22	2.01	1.22	0.02	-0.95	60.65	2.55*
ภูมิทัศน์ทาง การเงิน	1.61	1.00	-0.08	-1.06	61.92	1.59	0.88	-0.17	-0.66	55.42	0.41
เจตคติทาง การเงิน	8.93	1.15	-0.39	0.20	12.90	8.67	1.11	-0.23	0.29	12.81	3.46*
เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บ ออมในระยะยาว	3.18	0.52	-0.63	0.50	16.48	3.10	0.51	-0.40	0.15	16.42	2.30*
เจตคติต่อฐานะ ทางการเงินใน ปัจจุบันและ อนาคต	3.26	0.50	-0.72	1.21	15.19	3.19	0.53	-0.83	1.08	16.53	2.12*
เจตคติต่อการใช้จ่ายเงินเพื่อ ตอบสนองความต้องการ	2.48	0.51	-0.04	-0.37	20.47	2.38	0.47	0.01	-0.16	19.93	3.33*

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ของคะแนนความฉลาดรู้การเงินนักเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน (ต่อ)

องค์ประกอบ/ ตัวแปร	โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา					โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน					t
	M	SD	Sk	Ku	CV%	M	SD	Sk	Ku	CV%	
พฤติกรรมทางการเงิน	14.13	2.09	-0.45	0.47	14.77	13.84	2.15	-0.56	0.57	15.54	2.01*
การได้ตรงก่อนซื้อ	2.50	0.42	-0.85	0.89	16.81	2.40	0.41	-0.60	0.54	17.08	3.69*
การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ	2.27	0.45	-0.38	0.38	20.00	2.21	0.42	-0.21	0.30	18.84	2.21*
การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย	2.27	0.55	-0.75	0.37	24.16	2.29	0.52	-0.52	0.04	22.60	-0.49
การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้	2.08	0.54	-0.23	-0.46	25.82	2.05	0.55	-0.13	-0.56	26.81	0.82
การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม	1.61	0.33	-0.73	0.41	20.75	1.56	0.35	-0.66	0.32	22.33	2.18*
การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ	1.66	0.34	-1.09	1.15	20.53	1.64	0.33	-0.75	0.17	20.38	0.76
การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ	1.74	0.28	-1.01	0.73	15.98	1.69	0.31	-0.98	0.86	18.42	2.60*

*p < .05

2.4 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรของนักเรียนทั้งหมด

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยภาพรวมของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมีคะแนนเต็ม 50 คะแนน พบว่า คะแนนสูงสุดของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนคือ 47.80 คะแนน ส่วนคะแนนต่ำสุดของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนคือ 16.80 คะแนน โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนคือ 33.89 คะแนน มัธยฐานของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนคือ 34.00 คะแนน สำหรับค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนคือ 5.49 ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน CV% เท่ากับ 16.21

เมื่อพิจารณารูปโค้งการแจกแจงของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนจากค่าความเบ้และความโด่ง พบว่า มีลักษณะการแจกแจงที่เบ้ซ้าย ($Sk = -0.09$) สำหรับลักษณะความโด่งมีลักษณะความโด่งแบนกว่าโค้งปกติ ($Ku = -0.44$) อย่างไรก็ตามคะแนนจากคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นยังมีลักษณะการแจกแจงเป็นโค้งปกติ พิจารณาจากค่าความคลาดเคลื่อนของความเบ้และความโด่งที่มีค่าไม่เกิน 2.00 หรือไม่น้อยกว่า -2.00 ซึ่งยังถือได้ว่ามีลักษณะการแจกแจงเป็นแบบโค้งปกติ (SPSS Base 8.0, 1998 อ้างถึงใน อวยพร เรื่องตระกูล, 2543) ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด								
Max	Min	M	Med	SD	CV	Variance	Sk	Ku
47.80	16.80	33.89	34.00	5.49	16.21	30.18	-0.09	-0.44

2.5 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำแนกตามสังกัดโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยภาพรวมของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสภามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์มีคะแนนเต็ม 50 คะแนน พบว่า คะแนนสูงสุดคือ 47.80 คะแนน คะแนนต่ำสุดคือ 21.00 คะแนน ค่าเฉลี่ยคือ 34.58 คะแนน มัธยฐานคือ 34.40 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 5.44 ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย CV% คือ 15.73 ความแปรปรวนคือ 29.60

เมื่อพิจารณารูปโค้งการแจกแจงของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจากค่าความเบ้และความโด่ง พบว่า มีลักษณะการแจกแจงที่เบ้ขวา ($Sk = 0.04$) สำหรับลักษณะความโด่งมีลักษณะความโด่งแบนกว่าโค้งปกติ ($Ku = -0.80$) อย่างไรก็ตามคะแนนจากคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษายังมีลักษณะการแจกแจงเป็นโค้งปกติ พิจารณาจากค่าความคลาดเคลื่อนของความเบ้และความโด่งที่มีค่าไม่เกิน 2.00 หรือที่มีค่าน้อยกว่า -2.00 ซึ่งยังถือได้ว่ามีลักษณะการแจกแจงเป็นโค้งปกติ (SPSS Base 8.0, 1998 อ้างถึงใน อวยพร เรืองตระกูล, 2543)

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยภาพรวมของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนเต็ม 50 คะแนน พบว่าคะแนนสูงสุดคือ 46.20 คะแนน คะแนนต่ำสุดคือ 16.80 คะแนน ค่าเฉลี่ยคือ 33.19 คะแนน มัธยฐานคือ 33.40 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 5.46 ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย CV% คือ 16.46 ความแปรปรวนคือ 29.86

เมื่อพิจารณารูปโค้งการแจกแจงของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากค่าความเบ้และความโด่ง พบว่า มีลักษณะการแจกแจงที่เบ้ซ้าย ($Sk = -0.22$) สำหรับลักษณะความโด่งมีลักษณะความโด่งแบนกว่าความโค้งปกติ ($Ku = -0.24$) อย่างไรก็ตามคะแนนจากคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีลักษณะการแจกแจงเป็นโค้งปกติ พิจารณาจากค่าความคลาดเคลื่อนของความเบ้และความโด่งที่มีค่าไม่เกิน 2.00 หรือมีค่าน้อยกว่า -2.00 ซึ่งยังถือได้ว่ามีลักษณะการแจกแจงเป็นโค้งปกติ (SPSS Base 8.0, 1998 อ้างถึงในอวยพร เรืองตระกูล, 2543) รายละเอียดดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของกลุ่มตัวอย่างแยกตามสังกัดโรงเรียน

ค่าสถิติพื้นฐาน \ สังกัด	โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการอุดมศึกษา	โรงเรียนสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
Maximum	47.80	46.20
Minimum	21.00	16.80
Mean	34.58	33.19
Median	34.40	33.40
SD	5.44	5.46
CV%	15.73	16.46
Variance	29.60	29.86
Skewness	0.04	-0.22
Kurtosis	-0.80	-0.24

2.6 ผลการจำแนกระดับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งหมด

เมื่อพิจารณาการจำแนกนักเรียนตามค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแต่ละองค์ประกอบคือด้านความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 940 คน พบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินจัดอยู่ในระดับสูงจำนวน 153 คน (ร้อยละ 16.28) ระดับปานกลาง 578 คน (ร้อยละ 61.49) และระดับต่ำจำนวน 209 คน (ร้อยละ 22.23) นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินด้านเจตคติทางการเงินจัดอยู่ในระดับสูงจำนวน 176 คน (ร้อยละ 18.72) ระดับปานกลาง 606 คน (ร้อยละ 64.47) และระดับต่ำจำนวน 158 คน (ร้อยละ 16.81) นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินด้านพฤติกรรมทางการเงินจัดอยู่ในระดับสูงจำนวน 165 คน (ร้อยละ 17.55) ระดับปานกลาง 620 คน (ร้อยละ 65.96) และระดับต่ำจำนวน 155 คน (ร้อยละ 16.49) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนทุกองค์ประกอบ พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินจัดอยู่ในระดับสูงจำนวน 175 คน (ร้อยละ 18.62) ระดับปานกลาง 615 คน (ร้อยละ 65.42) และระดับต่ำจำนวน 150 คน (ร้อยละ 15.96) แสดงผลดังตารางที่ 18 และ 19

ตารางที่ 18 ระดับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	คะแนนเต็ม	เกณฑ์การแปลผล		
		ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง	ระดับสูง
ความรู้ทางการเงิน	20	7.00 ลงไป	8.00-15.00	16.00 ขึ้นไป
เจตคติทางการเงิน	12	7.00 ลงไป	8.00-10.00	11.00 ขึ้นไป
พฤติกรรมทางการเงิน	18	11.00 ลงไป	12.00-16.00	17.00 ขึ้นไป
ความฉลาดรู้การเงิน	50	28.00 ลงไป	29.00-39.00	40.00 ขึ้นไป

ตารางที่ 19 ผลการจำแนกนักเรียนตามค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

องค์ประกอบ	M	SD	ระดับต่ำ		ระดับปานกลาง		ระดับสูง	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้ทางการเงิน	11.10	4.01	209	22.23	578	61.49	153	16.28
เจตคติทางการเงิน	8.80	1.14	158	16.81	606	64.47	176	18.72
พฤติกรรมทางการเงิน	13.99	2.12	155	16.49	620	65.96	165	17.55
ความฉลาดรู้การเงิน	33.89	5.49	150	15.96	615	65.42	175	18.62

2.7 ผลการจำแนกระดับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน

เมื่อพิจารณาการจำแนกนักเรียนตามค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า นักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา จำนวน 471 คน มีค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงิน ระดับสูงจำนวน 101 คน (ร้อยละ 21.45) ระดับปานกลาง 273 คน (ร้อยละ 57.96) และระดับต่ำจำนวน 97 คน (ร้อยละ 20.59) ด้านเจตคติทางการเงินจัดอยู่ในระดับสูงจำนวน 99 คน (ร้อยละ 21.02) ระดับปานกลาง 300 คน (ร้อยละ 63.69) และ ระดับต่ำจำนวน 72 คน (ร้อยละ 15.29) ด้านพฤติกรรมทางการเงินจัดอยู่ในระดับสูงจำนวน 87 คน (ร้อยละ 18.47) ระดับปานกลาง 319 คน (ร้อยละ 67.73) และระดับต่ำจำนวน 65 คน (ร้อยละ 13.80) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงิน พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงจำนวน 91 คน (ร้อยละ 19.32) ระดับปานกลาง 323 คน (ร้อยละ 68.58) และระดับต่ำจำนวน 57 คน (ร้อยละ 12.10)

เมื่อพิจารณาการจำแนกนักเรียนตามค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า นักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 469 คน มีค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินจัดอยู่ในระดับสูงจำนวน 52 คน (ร้อยละ 11.09) ระดับปานกลาง 305 คน (ร้อยละ 65.03) และระดับต่ำจำนวน 112 คน (ร้อยละ 23.88) ด้านเจตคติทางการเงินจัดอยู่ในระดับสูงจำนวน 77 คน (ร้อยละ 16.42) ระดับปานกลาง 306 คน (ร้อยละ 65.24) และ ระดับต่ำจำนวน 86 คน (ร้อยละ 18.34) ด้านพฤติกรรมทางการเงินจัดอยู่ในระดับสูงจำนวน 78 คน (ร้อยละ 16.63) ระดับปานกลาง 301 คน (ร้อยละ 64.18) และระดับต่ำจำนวน 90 คน (ร้อยละ 19.19) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงิน พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงจำนวน 84 คน (ร้อยละ 17.91) ระดับปานกลาง 292 คน (ร้อยละ 62.26) และระดับต่ำจำนวน 93 คน (ร้อยละ 19.83) แสดงผลดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ผลการจำแนกนักเรียนตามค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน

องค์ประกอบ	โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา			โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
	ระดับต่ำ	ระดับกลาง	ระดับสูง	ระดับต่ำ	ระดับกลาง	ระดับสูง
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ความรู้ทางการเงิน	97 (20.59)	273 (57.96)	101 (21.45)	112 (23.88)	305 (65.03)	52 (11.09)
เจตคติทางการเงิน	72 (15.29)	300 (63.69)	99 (21.02)	86 (18.34)	306 (65.24)	77 (16.42)
พฤติกรรมทางการเงิน	65 (13.80)	319 (67.73)	87 (18.47)	90 (19.19)	301 (64.18)	78 (16.63)
ความฉลาดรู้การเงิน	57 (12.10)	323 (68.58)	91 (19.32)	93 (19.83)	292 (62.26)	84 (17.91)

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (Independent t-test)

การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยการทดสอบค่าทีแบบอิสระของคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของ

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
อุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินระหว่างนักเรียน

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (Independent t-test)

ค่าสถิติ	N	M	SD	t
สังกัดโรงเรียน				
โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงาน				
คณะกรรมการอุดมศึกษา	471	34.58	5.44	3.90*
โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ				
การศึกษาขั้นพื้นฐาน	469	33.19	5.46	

*p < .05

จากตารางที่ 21 แสดงผลจากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้
การเงินระหว่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
อุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า กลุ่ม
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา มี
ค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดรู้การเงินสูงกว่ากลุ่มนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงิน
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาคือ
34.58 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัด
โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานคือ 33.19

3.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ของความ ฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการอุดมศึกษา กับ นักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน

การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้
การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำแนกตามภูมิหลังข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง
ใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบอิสระ (Independent t-test) การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นความเป็นเอก
พันธ์ของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (test for equality of variances) โดยใช้ Levene's test

statistic เพื่อดูความแปรปรวนของคะแนนความฉลาดรู้การเงินระหว่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ ถ้าความแปรปรวนของคะแนนความฉลาดรู้การเงินเท่ากัน ($p > .05$) จะพิจารณาจาก equal variances assumed แต่ถ้าความแปรปรวนของคะแนนความฉลาดรู้การเงินไม่เท่ากัน ($p < .05$) จะพิจารณาจาก equal variances not assumed ดังนี้

3.2.1 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เมื่อพิจารณาความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คะแนนเฉลี่ยของทั้ง 3 องค์ประกอบ คือความรู้ทางการเงินพฤติกรรมทางการเงินและเจตคติทางการเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนมากกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยคะแนนแต่ละตัวบ่งชี้ ทั้ง 15 ตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า มีเพียง 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ภูมิทัศน์ทางการเงิน การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุ การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับตัวบ่งชี้ อีก 10 ตัวบ่งชี้ พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนมากกว่านักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงผลในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ของความรู้ทางการเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้	Mean	SD	Levene's Test for Equality of Variances		t-test		การเปรียบเทียบราย คู่
			F	p	t	Sig.	
1. ความรู้ทางการเงิน							
สาธิต	11.52	4.14	7.89	.01	3.24*	0.00	สาธิต > สพฐ.
สพฐ.	10.68	3.82					
1.1 การเงินและธุรกรรม ทางการเงิน							
สาธิต	3.96	1.67	0.14	.71	2.21*	0.03	สาธิต > สพฐ.
สพฐ.	3.72	1.64					
1.2 การวางแผนและการ จัดการทางการเงิน							
สาธิต	3.73	1.43	0.00	.98	3.94*	0.00	สาธิต > สพฐ.
สพฐ.	3.36	1.43					
1.3 ความเสี่ยงและ ผลตอบแทน							
สาธิต	2.22	1.31	10.27	.00	2.55*	0.01	สาธิต > สพฐ.
สพฐ.	2.01	1.22					
1.4 ภูมิทัศน์ทางการเงิน							
สาธิต			14.56	.00	0.41	0.68	ไม่แตกต่างกัน
สพฐ.	1.61	1.00					
	1.59	0.88					

*p < .05

ตารางที่ 22 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ของความรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้	Mean	SD	Levene's Test for Equality of Variances		t-test		การเปรียบเทียบราย คู่
			F	p	t	Sig.	
2. เจตคติทางการเงิน							
สาธิต	8.93	1.15	0.90	.34	3.46*	0.00	สาธิต > สพฐ.
สพฐ	8.67	1.11					
2.1 เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว							
สาธิต	3.18	0.52	0.01	.91	2.30*	0.02	สาธิต > สพฐ.
สพฐ	3.10	0.51					
2.2 เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต							
สาธิต	3.26	0.50	0.14	.70	2.12*	0.03	สาธิต > สพฐ.
สพฐ	3.19	0.53					
2.3 เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ							
สาธิต	2.48	0.51	4.70	.03	3.33*	0.00	สาธิต > สพฐ.
สพฐ	2.38	0.47					

*p < .05

ตารางที่ 22 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงิน
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้	Mean	SD	Levene's Test for Equality of Variances		t-test		การเปรียบเทียบ รายคู่
			F	p	t	Sig.	
3. พฤติกรรมการการเงิน							
สาธิต	14.13	2.09	0.91	.34	2.01*	0.04	สาธิต > สพฐ.
สพฐ.	13.84	2.15					
3.1 การได้ตรงก่อนซื้อ							
สาธิต	2.50	0.42	1.28	.26	3.69*	0.00	สาธิต > สพฐ.
สพฐ.	2.40	0.41					
3.2 การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ							
สาธิต	2.27	0.45	4.71	.03	2.21*	0.03	สาธิต > สพฐ.
สพฐ.	2.21	0.42					
3.3 การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย							
สาธิต	2.27	0.55	1.35	.25	-0.49	0.63	ไม่แตกต่างกัน
สพฐ.	2.29	0.52					

*p < .05

ตารางที่ 22 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ของความรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้	Mean	SD	Levene's Test for Equality of Variances		t-test		การเปรียบเทียบราย คู่
			F	p	t	Sig.	
3.4 การตัดสินใจทางการเงินและ จัดสรรเงินก่อนใช้							
สาธิต	2.08	0.54	0.47	.49	0.82	0.41	ไม่แตกต่างกัน
สพฐ	2.05	0.55					
3.5 การออมหรือการลงทุน ที่ เหมาะสม							
สาธิต	1.61	0.33	0.69	.41	2.18*	0.03	สาธิต > สพฐ.
สพฐ.	1.56	0.35					
3.6 การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ							
สาธิต	1.66	0.34	0.09	.77	0.76	0.44	ไม่แตกต่างกัน
สพฐ.	1.64	0.33					
3.7 การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ							
สาธิต	1.74	0.28	5.95	.01	2.60*	0.01	สาธิต > สพฐ.
สพฐ.	1.69	0.31					

*p < .05

3.2.2 ผลการทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของความรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน

เมื่อพิจารณาจำแนกตามเพศพบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนเพศหญิงโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนเพศชายโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับชั้นพบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 3 โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในขณะที่คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาจำแนกตามเกรดเฉลี่ยพบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 3.50 ลงมา โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษากับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนเกรดเฉลี่ยมากกว่า 3.51 ขึ้นไปโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาจำแนกตามอาชีพผู้ปกครองพบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษากับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายได้ผู้ปกครองพบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่มีรายได้ผู้ปกครองต่ำกว่า 100,000 บาท โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ผลการทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน

ข้อมูลพื้นฐาน	Mean	SD	Levene's Test for Equality of Variances		t-test		การเปรียบเทียบ รายคู่
			F	p	t	Sig.	
เพศ							
เพศชาย							
สาธิต	33.79	5.79	2.76	.10	4.53*	0.00	สาธิต > สพฐ.
สพฐ.	31.43	5.52					
เพศหญิง							
สาธิต	35.38	4.95	1.79	.18	0.94	0.35	ไม่แตกต่างกัน
สพฐ.	34.95	4.82					
ระดับชั้น							
ม.1							
สาธิต	34.00	5.76	1.72	.19	1.84	0.07	ไม่แตกต่างกัน
สพฐ.	32.85	5.35					
ม.2							
สาธิต	34.86	5.26	.34	.56	3.21*	0.00	สาธิต > สพฐ.
สพฐ.	32.93	5.39					
ม.3							
สาธิต	34.88	5.27	.01	.92	1.75	0.08	ไม่แตกต่างกัน
สพฐ.	33.80	5.64					

*p < .05

ตารางที่ 23 ผลการทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	Mean	SD	Levene's Test for Equality of Variances		t-test		การเปรียบเทียบรายคู่
			F	p	t	Sig.	
เกรดเฉลี่ย							
ต่ำกว่า 2.00							
สาธิต	27.70	3.54	0.66	.48	-0.10	0.93	ไม่แตกต่างกัน
สพฐ.	28.13	5.33					
2.00 – 2.50							
สาธิต	29.37	2.13	3.98	.06	0.99	0.33	ไม่แตกต่างกัน
สพฐ.	27.65	4.06					
2.51 – 2.99							
สาธิต	29.48	3.46	0.71	.40	-0.09	0.93	ไม่แตกต่างกัน
สพฐ.	29.59	4.28					
3.00 – 3.50							
สาธิต	31.49	4.30	1.06	.30	-0.66	0.51	ไม่แตกต่างกัน
สพฐ.	31.95	5.03					
มากกว่า 3.51							
สาธิต	35.72	5.31	0.74	.39	3.35*	0.00	สาธิต > สพฐ.
สพฐ.	34.34	5.31					
อาชีพผู้ปกครอง							
รับจ้างทั่วไป							
สาธิต	34.20	6.53	4.32	.04	1.95	0.09	ไม่แตกต่างกัน
สพฐ.	31.94	5.23					
พนักงานบริษัทเอกชน							
สาธิต	35.45	5.40	0.72	.40	2.25*	0.03	สาธิต > สพฐ.
สพฐ.	33.96	5.42					
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว							
สาธิต	34.71	5.48	0.84	.36	2.10*	0.04	สาธิต > สพฐ.
สพฐ.	33.39	33.39					
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ							
สาธิต	33.73	5.11	1.10	.30	0.41	0.69	ไม่แตกต่างกัน
สพฐ.	33.44	5.75					
อื่นๆ							
สาธิต	35.93	5.33	2.25	.18	3.26*	0.01	สาธิต > สพฐ.
สพฐ.	26.97	3.14					

*p < .05

ตารางที่ 23 ผลการทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	Mean	SD	Levene's Test for		t-test		การเปรียบเทียบ รายคู่
			Equality of Variances				
			F	p	t	Sig.	
รายได้ผู้ปกครอง							
ต่ำกว่า 20,000 บาท							
สาธิต	34.19	5.46	0.01	.95	2.71*	0.01	สาธิต > สพฐ.
สพฐ.	31.59	5.74					
20,001 – 100,000 บาท							
สาธิต	34.53	5.39	0.15	.70	2.81*	0.01	สาธิต > สพฐ.
สพฐ.	32.94	4.86					
100,001 บาทขึ้นไป							
สาธิต	34.66	5.45	1.08	.30	1.86	0.06	ไม่แตกต่างกัน
สพฐ.	33.46	6.12					

* $p < .05$

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เพื่อวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3) เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน โดยพัฒนาองค์ประกอบตัวบ่งชี้เพื่อสร้างแบบวัด ระยะที่ 2 เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระยะที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลและเปรียบเทียบข้อมูลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยใช้การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงิน ซึ่งสามารถสรุปได้จากงานวิจัยว่าองค์ประกอบทางการเงินประกอบไปด้วย 3 ส่วนคือ ความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงตัวบ่งชี้และนิยามของแต่ละตัวบ่งชี้เพื่อใช้ในการพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินต่อไป โดยงานวิจัยนี้มีกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาจำนวน 471 คน และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 469 คน รวมทั้งหมด 940 คน จำนวนตัวอย่างที่ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมลิสรล

เครื่องมือวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย ระดับชั้น เพศ เกรดเฉลี่ย อาชีพผู้ปกครอง และรายได้ผู้ปกครองต่อเดือน ตอนที่ 2 แบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 50 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่ ด้านความรู้ทางการเงิน เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก น้ำหนักคะแนนประจำตัวเลือก มีค่า 0 และ 1 โดยความรู้ทางการเงินวัดจากตัวแปรสังเกตได้

4 ตัวแปร คือ การเงินและธุรกรรมทางการเงิน การวางแผนและการจัดการทางการเงิน ความเสี่ยงและผลตอบแทน และภูมิทัศน์ทางการเงิน จำนวนข้อคำถาม 20 ข้อ ด้านเจตคติทางการเงิน เป็นข้อคำถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ โดยเจตคติทางการเงินวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปรคือ เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต และเจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ จำนวนข้อ 12 ข้อ และด้านพฤติกรรมทางการเงิน เป็นข้อคำถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ โดยพฤติกรรมทางการเงินวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 7 ตัวแปรคือ การไตร่ตรองก่อนซื้อ การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ จำนวนข้อ 18 ข้อ แบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่พัฒนาขึ้นมีค่าดัชนี IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC ต่ำกว่า 0.50 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญโดยให้ครอบคลุมกับนิยามที่กำหนด แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อให้ได้แบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นฉบับสมบูรณ์ ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่าแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าความเที่ยงอยู่ที่ 0.81 ซึ่งมีค่าความเที่ยงค่อนข้างสูง สรุปได้ว่า แบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตัวแปรวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามของตัวแปรที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังได้รับการตรวจสอบความเหมาะสมของนิยามตัวแปรวิจัยจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ โดยตัวแปรวิจัยประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ทางการเงิน ได้แก่ การเงินและธุรกรรมทางการเงิน การวางแผนและการจัดการทางการเงิน ความเสี่ยงและผลตอบแทน และภูมิทัศน์ทางการเงิน องค์ประกอบที่ 2 เจตคติทางการเงิน ได้แก่ เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต และเจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ สุดท้ายองค์ประกอบที่ 3 พฤติกรรมทางการเงิน ได้แก่ การไตร่ตรองก่อนซื้อ การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อแสดงข้อมูลเชิงประจักษ์แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพ

ของเครื่องมือ ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างและค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร และตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 3 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยตามการวิเคราะห์ในแต่ละตอนสามารถสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแต่ละองค์ประกอบของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นคือ ด้านพฤติกรรมทางการเงิน มีค่าความเที่ยงสูงสุด เท่ากับ 0.88 รองลงมาคือ ด้านความรู้ทางการเงินมีค่าความเที่ยง 0.76 และน้อยที่สุดคือ ด้านเจตคติทางการเงินมีค่าความเที่ยง 0.75 เมื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งฉบับ พบว่ามีค่าความเที่ยงอยู่ที่ 0.87 ซึ่งมีค่าความเที่ยงค่อนข้างสูง

1.2 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ 14 ตัวชี้วัด โมเดลตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 42.25, df = 32, p = 0.11, GFI = 0.99, AGFI = 0.98, RMR = 0.01, RMSEA = 0.02) ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงิน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานของ องค์ประกอบการวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จากมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบที่ 3 พฤติกรรมทางการเงิน องค์ประกอบที่ 2 เจตคติทางการเงิน และองค์ประกอบที่ 1 ความรู้ทางการเงิน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ตอบแบบวัดทั้งหมด 940 คน แบ่งเป็น นักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสภามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จำนวน 471 คน นักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 469 คน

2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรของนักเรียนทั้งหมด

ผลการวิเคราะห์ความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า ความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินมีค่าความเบ้เป็นบวก แสดงว่าข้อมูลมีการเบ้ขวา คือข้อมูลของตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ส่วนความฉลาดรู้การเงินด้านเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินมีค่าความเบ้เป็นลบ แสดงว่าข้อมูลมีการเบ้ซ้าย คือข้อมูลของตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย สำหรับความโด่งของความฉลาดรู้การเงินทั้ง 3 ด้าน พบว่า ความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินมีลักษณะความโด่งแบนกว่าโค้งปกติ ส่วนความฉลาดรู้การเงินด้านเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน มีลักษณะความโด่งกว่าโค้งปกติ

2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรของนักเรียนแยกตามสังกัดของโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแยกตามสังกัดของนักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาและนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ตัวแปรเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินมีค่าความเบ้เป็นลบ แสดงว่าข้อมูลมีการเบ้ซ้ายคือข้อมูลของตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย และส่วนตัวแปรความรู้ทางการเงิน มีค่าความเบ้เป็นบวก แสดงว่าข้อมูลมีการเบ้ขวาคือ

ข้อมูลของตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย สำหรับความโด่งพบว่า ตัวแปรตัวแปรเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินมีลักษณะความโด่งกว่าโค้งปกติ ส่วนตัวแปรความรู้ทางการเงินมีลักษณะความโด่งแบนกว่าโค้งปกติ

เมื่อเปรียบเทียบตัวแปรแต่ละตัวของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า นักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเกือบทุกตัวแปร จำนวน 13 ตัวแปร ได้แก่ การเงินและธุรกรรมทางการเงิน การวางแผนและการจัดการทางการเงิน ความเสี่ยงและผลตอบแทน ภูมิทัศน์ทางการเงิน เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ การไตร่ตรองก่อนซื้อ การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ และการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ ส่วนตัวแปรการตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย พบว่านักเรียนนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

2.4 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งหมด

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยภาพรวมของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมีคะแนนเต็ม 50 คะแนน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนคือ 33.89 คะแนน เมื่อพิจารณารูปโค้งการแจกแจงของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนจากค่าความเบ้และความโด่ง พบว่า มีลักษณะการแจกแจงที่เบ้ซ้าย คือข้อมูลของตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย สำหรับลักษณะความโด่งมีลักษณะความโด่งแบนกว่าโค้งปกติ อย่างไรก็ตามคะแนนจากคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นยังมีลักษณะการแจกแจงเป็นโค้งปกติ

2.5 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำแนกตามสังกัดโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยภาพรวมของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและนักเรียนโรงเรียนสังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยคือ 34.58 และ 33.40 คะแนนตามลำดับ เมื่อพิจารณารูปโค้งการแจกแจงของคะแนนความฉลาดรู้การเงินจากค่าความเบ้และความโด่ง พบว่า มีลักษณะการแจกแจงที่เบ้ขวา สำหรับลักษณะความโด่งมีลักษณะความโด่งแบนกว่าโค้งปกติ อย่างไรก็ตามคะแนนจากคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นยังมีลักษณะการแจกแจงเป็นโค้งปกติ

2.6 ผลการจำแนกระดับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เมื่อพิจารณาผลการจำแนกระดับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแต่ละองค์ประกอบคือด้านความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงินและเจตคติทางการเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 940 คน พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินจัดอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุดคือจำนวน 578 คน (ร้อยละ 61.49) นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินด้านเจตคติทางการเงินจัดอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุดคือจำนวน 606 คน (ร้อยละ 64.47) นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินด้านพฤติกรรมทางการเงินจัดอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุดคือ 620 คน (ร้อยละ 65.96) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนทุกองค์ประกอบ พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินจัดอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุดคือ 615 คน (ร้อยละ 65.42)

2.7 ผลการจำแนกระดับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน

เมื่อพิจารณาการจำแนกนักเรียนตามค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า นักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา จำนวน 471 คน มีค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินจัดอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุดคือจำนวน 273 คน (ร้อยละ 58) ด้านเจตคติทางการเงินจัดอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุดคือจำนวน 300 คน (ร้อยละ 64) ด้านพฤติกรรมทางการเงินจัดอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุดคือจำนวน 319 คน (ร้อยละ 68) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงิน พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มากที่สุดคือจำนวน 323 คน (ร้อยละ 69)

เมื่อพิจารณาการจำแนกนักเรียนตามค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า นักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 469 คน มีค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินจัดอยู่ใน

ระดับปานกลางมากที่สุดคือจำนวน 305 คน (ร้อยละ 65) ด้านเจตคติทางการเงินจัดอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุดคือจำนวน 306 คน (ร้อยละ 66) ด้านพฤติกรรมทางการเงินจัดอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุดคือจำนวน 301 คน (ร้อยละ 64) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงิน พบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุดคือจำนวน 292 คน (ร้อยละ 62)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (Independent t-test)

ผลจากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินระหว่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดรู้การเงินสูงกว่ากลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กับ นักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เมื่อพิจารณาความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คะแนนเฉลี่ยของทั้ง 3 องค์ประกอบ คือความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนมากกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน

เมื่อพิจารณาจำแนกตามเพศพบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนเพศชายโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับชั้นพบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาจำแนกตามเกรดเฉลี่ยพบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนเกรดเฉลี่ยมากกว่า 3.51 ขึ้นไปโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาจำแนกตามอาชีพผู้ปกครองพบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายได้ผู้ปกครองพบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่มีรายได้ผู้ปกครองต่ำกว่า 100,000 บาท โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยที่นำเสนอข้างต้น เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้วผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีประเด็นที่น่าสนใจจากการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

1. การพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.1 แบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมุ่งวัด 3 องค์ประกอบ สอดคล้องกับ Falahati and Paim (2011), Gudmunson and Danes (2011)

Jorgensen and Savla (2010), Lührmann et al. (2015) Potrich and Mendes-Da Silva (2016), Shim et al. (2009), Shim et al. (2010) และ Tang and Baker (2016) ได้กล่าวถึงความฉลาดรู้การเงิน ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบได้แก่ ความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน

1.2 องค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงิน ประกอบไปด้วย 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ การเงินและการทำธุรกรรม การวางแผนและการจัดการทางการเงิน ความเสี่ยงและผลตอบแทน ภูมิทัศน์ทางการเงิน สอดคล้องกับ OECD (2016); Schuhen and Schürkmann (2016) ได้กำหนดความรู้ทางการเงิน ได้แก่ การจัดการเงินสดและธุรกรรมทางการเงิน การวางแผนและการจัดการทางการเงิน ความเสี่ยงและผลตอบแทน และมุมมองทางการเงิน

1.3 องค์ประกอบด้านเจตคติทางการเงิน ประกอบไปด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ เจตคติการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ สอดคล้องกับ OECD INFE (2011); Atkinson et al. (2006) ได้กำหนดว่าเจตคติทางการเงิน ได้แก่ ท่านมีความสุขในการใช้เงินมากกว่าเก็บออมเพื่ออนาคต ฉันมีชีวิตอยู่เพื่อวันนี้และไม่ได้คิดวางแผนเพื่ออนาคต และมีเงินต้องรีบใช้ ทั้งนี้เจตคติของนักเรียนเป็นความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในด้านบวกหรือลบ โดยความรู้สึกจะก่อให้เกิดพฤติกรรมตามความรู้สึกต่อไป (ธีรภัทร สุดโต, 2560)

1.4 องค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางการเงิน ประกอบไปด้วย 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ การไตร่ตรองก่อนซื้อ การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ สอดคล้องกับ OECD INFE (2011); Atkinson and Messy (2012) ได้กำหนดพฤติกรรมทางการเงิน ได้แก่ ตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ เลือกรูปแบบการออมเงินที่เหมาะสม ไตร่ตรองก่อนซื้อ ชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา ดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด ตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาว เปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ ศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ ไม่กู้ยืมเงินเมื่อไม่พอใช้

1.5 แบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 1) แบบวัดด้านความรู้ทางการเงินเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 20 ข้อ 2) แบบวัดด้านเจตคติทางการเงินเป็นข้อคำถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับจำนวน 12 ข้อ 3) แบบวัดด้านพฤติกรรมทางการเงินเป็นข้อคำถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับจำนวน 18 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 50 ข้อ ทั้งนี้ด้านเจตคติและพฤติกรรมสามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามตามมาตรวัด

ของ Likert มาตราประมาณค่า 5 ระดับ ในขณะที่ด้านความรู้ทางการเงินเป็นข้อคำถามแบบหลายตัวเลือกเป็นแบบวัดที่นิยมมากที่สุด เพราะมีคำตอบเดียวเท่านั้นที่ถูกต้องและลดความสับสน หรือข้อโต้แย้งที่เกิดจากการให้คะแนนคำตอบที่ถูกต้อง การให้คะแนนจึงค่อนข้างง่ายและรวดเร็ว และแบบวัดจิตวิทยาหรือเจตคติที่ดีต้องมีเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อให้แน่ใจได้ว่าผู้สอบทุกคนจะได้รับการให้คะแนนในรูปแบบเดียวกัน (ณัฐภรณ์ หลาวทอง, 2553)

2. การวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค อำนาจจำแนกและความยากง่ายของแบบวัด พบว่า ค่าความเที่ยงของแต่ละองค์ประกอบของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นคือ ด้านพฤติกรรมทางการเงิน มีค่าความเที่ยงสูงที่สุด เท่ากับ 0.88 รองลงมาคือ ด้านความรู้ทางการเงินมีค่าความเที่ยง 0.76 และน้อยที่สุดคือ ด้านเจตคติทางการเงินมีค่าความเที่ยง 0.75 เมื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งฉบับ พบว่ามีค่าความเที่ยงอยู่ที่ 0.87 ซึ่งมีค่าความเที่ยงค่อนข้างสูง ค่าความยากอยู่ที่ 0.55 หมายถึงว่ามีระดับความยากอยู่ที่ระดับปานกลาง มีอำนาจจำแนกอยู่ที่ 0.41 ซึ่งสามารถจำแนกได้อย่างดีมาก โชติกา ภาชีผล (2554) กล่าวว่าแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นฉบับนี้มีคุณภาพที่สามารถนำไปวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้

ผลการวิจัยยังตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ผลการวิเคราะห์ พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยองค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางการเงิน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือเจตคติทางการเงิน และต่ำสุดคือความรู้ทางการเงิน ซึ่งค่าน้ำหนักองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.3 ทุกค่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดี องค์ประกอบนั้นสามารถอธิบายความแปรปรวนของความฉลาดรู้การเงินได้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) สถิติทดสอบค่าความสอดคล้องของข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดลอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ดังนั้นแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจึงสามารถวัดได้ตรงตามทฤษฎีสอดคล้องกับ OECD/INFE (2011); Atkinson & Messy (2012) ได้อธิบายองค์ประกอบพฤติกรรมทางการเงินเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของความฉลาดรู้การเงิน สอดคล้องกับผลงานวิจัยพบว่า ความฉลาดรู้การเงินเรียนรู้ผ่าน

การสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมทางการเงิน การพูดคุยสนทนา และได้รับคำแนะนำทางการเงินจากครอบครัวและโรงเรียน (ธีรยุทธ พิริยะอารยะกุล, 2562)

3. การเปรียบเทียบความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เมื่อพิจารณาการจำแนกนักเรียนตามค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า นักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 471 คน มีค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินระดับสูงจำนวน 101 คน (ร้อยละ 21) ระดับปานกลาง 273 คน (ร้อยละ 58) และระดับต่ำจำนวน 97 คน (ร้อยละ 21) ด้านเจตคติทางการเงินจัดอยู่ในระดับสูงจำนวน 99 คน (ร้อยละ 21) ระดับปานกลาง 300 คน (ร้อยละ 64) และ ระดับต่ำจำนวน 72 คน (ร้อยละ 15) ด้านพฤติกรรมทางการเงินจัดอยู่ในระดับสูงจำนวน 87 คน (ร้อยละ 18) ระดับปานกลาง 319 คน (ร้อยละ 68) และระดับต่ำจำนวน 65 คน (ร้อยละ 14) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงิน พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงจำนวน 91 คน (ร้อยละ 19) ระดับปานกลาง 323 คน (ร้อยละ 69) และระดับต่ำจำนวน 57 คน (ร้อยละ 12)

เมื่อพิจารณาการจำแนกนักเรียนตามค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า นักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 469 คน มีค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินจัดอยู่ในระดับสูงจำนวน 52 คน (ร้อยละ 11) ระดับปานกลาง 305 คน (ร้อยละ 65) และระดับต่ำจำนวน 112 คน (ร้อยละ 24) ด้านเจตคติทางการเงินจัดอยู่ในระดับสูงจำนวน 77 คน (ร้อยละ 18) ระดับปานกลาง 306 คน (ร้อยละ 66) และ ระดับต่ำจำนวน 86 คน (ร้อยละ 16) ด้านพฤติกรรมทางการเงินจัดอยู่ในระดับสูงจำนวน 78 คน (ร้อยละ 17) ระดับปานกลาง 301 คน (ร้อยละ 64) และระดับต่ำจำนวน 90 คน (ร้อยละ 19) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงิน พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงจำนวน 84 คน (ร้อยละ 18) ระดับปานกลาง 292 คน (ร้อยละ 62) และระดับต่ำจำนวน 93 คน (ร้อยละ 20)

เมื่อเปรียบเทียบจากค่าเฉลี่ยจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า ความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกองค์ประกอบ และทุกตัวชี้วัดซึ่งจากการเก็บข้อมูลในงานวิจัย พบว่า ข้อมูลพื้นฐานเรื่องราวได้ผู้ปกครองนักเรียน

โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีรายได้มากกว่า 100,000 บาท ต่อเดือน ในขณะที่รายได้ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,001-20,000 บาท ซึ่งจากข้อมูลนี้พบว่า เศรษฐฐานะของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาสูงกว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งปัจจัยด้านเศรษฐกิจของผู้ปกครองมีผลต่อความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยพบว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีเศรษฐกิจดีมีความฉลาดรู้การเงินมากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีเศรษฐกิจไม่ดี (Agawalla et al., 2015; Lounkaew, 2013; A. Lusardi, Mitchell, & Curto, 2010; Xiao, Chatterjee, & Kim, 2014) สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา ผู้ที่มีพื้นฐานรายได้ครอบครัวสูงจะมีความฉลาดรู้การเงินสูง (Jin & Chen, 2020) เนื่องจากนักเรียนที่ครอบครัวของตนมีพื้นฐานรายได้สูงจะมีประสบการณ์ทางการเงิน มีโอกาสในการใช้จ่ายเงินและวางแผนทางการเงินมากกว่า มีแหล่งการเรียนรู้ มีโอกาสได้พูดคุยสนทนามากกว่าครอบครัวที่มีเศรษฐกิจต่ำกว่า (Jorgensen & Savla, 2010)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ ทางผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. แบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีคุณภาพด้านความตรงและความเที่ยงอยู่ในระดับที่สูง สามารถนำไปใช้ทดสอบความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้ เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน นำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีทางการเงิน
2. ความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 3 องค์ประกอบ ควรได้รับการพัฒนาควบคู่กันไปคือ ความรู้ทางการเงิน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานการเงิน รวมทั้งส่งเสริมเจตคติที่ดีในการตัดสินใจเลือกใช้และควบคุมการใช้เงินที่ตนมีอยู่ และพฤติกรรมทางการเงิน นักเรียนควรได้รับการฝึกปฏิบัตินำไปใช้จริงเพื่อเกิดการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนมีความฉลาดรู้การเงิน สามารถบริหารจัดการการเงินของตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ในชีวิตได้ดี นำมาสู่พลเมืองคุณภาพรวมทั้งมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศต่อไป
3. โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยเฉพาะประเด็นทางด้านความรู้ทางการเงินในเรื่องภูมิทัศน์ทางการเงิน และกำหนด

นโยบายการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับผลของความเปลี่ยนแปลงในเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและนโยบายสาธารณะ

4. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความส่งเสริมการพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยเฉพาะประเด็นทางด้านความรู้ทางการเงินในเรื่องความเสี่ยงและผลตอบแทน และกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางการเงินจะได้รับหรือเสียไปในแต่ละบริบทของผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้ อาจมีการศึกษาความฉลาดรู้การเงินที่เหมาะสมกับในระดับอื่น ๆ อาทิ ระดับปฐมวัยระดับประถมศึกษา เป็นต้น เนื่องจากความฉลาดรู้การเงินนั้นควรได้รับการปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง

2. ควรมีการศึกษาอย่างลึกซึ้งถึงสาเหตุที่ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ในการพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในครั้งต่อไป ควรศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงินที่แตกต่างจากงานวิจัยนี้ เพื่อจะได้พัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีความหลากหลายทางทฤษฎีทางองค์ประกอบความฉลาดรู้การเงิน และตัวบ่งชี้ที่แตกต่างออกไป อาทิ ตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงินแบบองค์ประกอบเดียว (Walstad & Rebeck, 2017) และตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงินแบบหลายองค์ประกอบของสาขาจิตวิทยาและเศรษฐศาสตร์ (Meiera & Sprenger, 2013)

4. งานวิจัยนี้เปรียบเทียบโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับโรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทั้งนี้ อาจมีการศึกษาความฉลาดรู้การเงินที่เหมาะสมกับโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ อาทิ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กมลชนก สกลธวัฒน์. (2562). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. (ปริญญามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- กระทรวงการคลัง. (2559). การสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2559. Retrieved from กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). จำนวนนักเรียนในระบบโรงเรียนจำแนกตามสังกัดระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2563 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. Retrieved from <http://www.mis.moe.go.th>
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2541). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน. In การวัดผลการศึกษา (pp. 27-42).
- โชติกา ภาษีผล. (2554). การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย : คุณสมบัติการวัดเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐฐรณ์ หลาวทอง. (2553). การวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2556). แนวนโยบายเรื่องการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ (banking products). Retrieved from กรุงเทพฯ:
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). รายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2561. Retrieved from กรุงเทพฯ:
- ธีรยุทธ พิริยะอารยะกุล. (2562). การพัฒนาต้นแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมความรู้ด้านการเงินของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต : การประยุกต์ใช้โมสต์และสมาร์ท. (ปริญญาคุณูปบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นงลักษณ์ วิัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญใจ ศรีสถิตยน์รากร. (2555). การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย : คุณสมบัติการวัดเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรินทร์ ทองเพือก. (2561). ผลการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์โดยใช้เกมจำลองสถานการณ์ที่มีต่อการรู้เรื่องการเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. (ปริญญามหาบัณฑิต).

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2555). การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : พื้นฐานการศึกษาด้าน

เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: ไทยสัมพันธ์.

ล้วน สายยศ, & อังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.

วิศกรณ์ ศิริวรรณ. (2558). การวัดระดับทางการเงินกับการมีส่วนร่วมในตลาดทุน. . Retrieved from

<https://www.set.or.th/setresearch>

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม *Classical Test Theory*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม *Classical Test Theory*. กรุงเทพฯ: โรง
พิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันคีนันแห่งเอเชีย. (2556). โครงการ “คนไทยก้าวไกล ใส่ใจการเงิน” 2558. กรุงเทพฯ: มูลนิธิซีดี.

สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564).ฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม. Retrieved
from <https://www.nesdc.go.th>

สมพร สุทัศน์ย์. (2545). การทดสอบทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถณี อาชวานันทกุล. (2556). “ความรู้เรื่องทางการเงิน” (financial literacy) (1): หลักสากลและวิธีวัด.

Retrieved from <https://thaipublica.org/2013>

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2562). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัยชุดความรู้ (literacy).
กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

สุชีรา ภัทรายุควรรตน์. (2545). คู่มือการวัดทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เมดิคัลมีเดีย.

อรุณี นุสิทธิ์, ปาริชาติ ราชประดิษฐ์, เกตุจันทร์ จำปาไชยศรี, & อติเรกสมบัติ, ก. (2557). ปัจจัยอธิบาย
ความเพียงพอจากการออมเพื่อเตรียมเกษียณของผู้มีงานทำในประเทศไทย. วารสาร
บริหารธุรกิจ, 37(144), 39-52.

อุทุมพร จามรمان. (2537). ทฤษฎีการวัดทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: ฟีนีฟับบลิชซิง.

เอมอร จังศิริพรปกรณ์. (2550). การวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาต่างประเทศ

Agawalla, S. K., Barua, S. K., Jacob, J., & Varma, J. R. (2015). Financial literacy among working
young in urban India. *World Development*, 67, 101-109. doi:10.1016/j.worlddev.2014

Agnew, J. R., & Szykman, L. R. (2005). Asset Allocation and Information Overload: The Influence

- of Information Display, Asset Choice, and Investor Experience. *The Journal of Behavioral Finance*, 6, 57-70.
- ANZ Bank. (2008). ANZ survey of adult financial literacy in Australia. Retrieved from <http://www.anz.com/Documents/>
- Atkinson, A., McKay, S., E., K., & Collard, S. (2006). *Levels of financial capability in the UK: results of a baseline survey*. London: Financial Services Authority.
- Atkinson, A., & Messy, F. (2012). *Measuring financial literacy: results of the OECD/International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study*. Retrieved from Paris:
- Banks, J., & Oldfield, Z. (2007). *Understanding pensions: Cognitive function, numerical ability and retirement saving*. Retrieved from London:
- Brown, T. A. (2015). *Confirmatory Factor Analysis for Applied Research* (2 ed.). New York: The Guilford Press.
- Burns, N., & Grove, S. K. (2005). *The Practice of Nursing Research: Conduct, Critique and Utilization* (5 ed.). Elsevier Saunders, Missouri.
- Cohen, R. J., & Swerdlik, M. E. *Psychological testing and assessment: An introduction to tests and measurement* (7 ed.). New York: McGraw-Hill.
- Cooperative Extension Service. (2000). The Columbia Encyclopedia. Retrieved from <http://find.galegroup.com.proxybz.lib.montana.edu>
- Criddle, E. (2006). Financial literacy: goals and values, not just numbers. *Alliance*, 34.
- Falahati, L., & Paim, L. H. (2011). Toward a framework of determinants of financial management and financial problems among university students. *African Journal of Business Management*, 5(22), 9600-9606. doi:11.5897/AJBM11.1293
- FINRA. (2003). NASD investor literacy research: Executive summary. Retrieved from http://www.finrafoundation.org/survey_execsum.pdf
- FLEC (Financial Literacy and Education Commission). (2016). *Promoting Financial Success in the United State: National Strategy for Financial Literacy*. Washington DC.
- FSA. (2005). *Measuring financial capability: an exploratory study*. Bristol: Personal Finance Research Centre, University of Bristol.
- G20. (2012). G20 Los Cabos 2012: G20 Leaders Declaration. Retrieved from <http://www.g20.utoronto.ca/2012/2012-0619-loscabos.html>

- Garman, E. T., & Fargue, R. E. (2000). Personal finance: the human resource manager: Caught in the middle. *CUPA Journal*, 45(1), 33-35.
- Gerardi, K., Goette, L., & Meier, S. (2010). Financial Literacy and Subprime Mortgage Delinquency: Evidence from a Survey Matched to Administrative Data. *Federal Reserve Bank of Atlanta Working Paper Series, Working Paper 2010-10*.
- Grifoni, A., & Messy, F. (2012). *Current Status of National Strategies for financial Education: A Comparative Analysis and Relevant Practices* (Vol. 16): OECD Publishing.
- Gudmunson, C. G., & Danes, S. M. (2011). Family financial socialization: Theory and critical review. *Journal of Family and Economic Issues*, 32(4), 644-667. doi:10.1007/s10834-011-9275-y
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis: A Global Perspective* (7 ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Hayhoe, C. R., Leach, L., Allen, M. W., & Edwards, R. (2005). Credit cards held by college students. *Financial Counseling and Planning*, 16(1), 1-10. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=2253356>
- Hilgert, M., Hogarth, J., & Beverley, S. (2003). Household financial management: The connection between knowledge and behavior. *Federal Reserve Bulletin*.
- Hung, A. A., Parker, A. M., & Yoong, J. (2009). Defining and measuring financial literacy. *Social Science Research Network*.
- Huston, S. J. (2010). Measuring financial literacy. *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 296-316.
- Jin, M., & Chen, Z. (2020). Comparing financial socialization and formal financial education: Building financial capability. *Social Indicators Research*, 149(2). doi:10.1007/s11205-019-02248-z
- Johnson, E., & Sherraden, M. S. (2007). From financial literacy to financial capability among youth. *The Journal of Sociology & Social Welfare*, 34(3), 119-145. Retrieved from <https://scholarworks.wmich>
- Jorgensen, B. L., & Savla, J. (2010). Financial literacy of young adults: The importance of parental socialization. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 59(4), 465-478. doi:10.1111/j.1741-3729.2010.00616.x
- Kesavayuth, D., Ko, K. M., & Zikos, V. (2018). Locus of control and financial risk attitudes.

- Economic Modelling*, 72(C), 122-131. doi:10.1016/j.econmod.2018.01.010
- Llewellyn, T. R. (2012). *Financial Literacy of College Students and the Need for Compulsory Financial Education*. The College at Brockport, State University of New York,
- Lounkaew, K. (2013). Explaining urban-rural differences in educational achievement in Thailand: Evidence from PISA literacy data. *Economics of Education Review*, 37(213-225). doi:10.1016/j.econedurev.2013.09.003
- Lührmann, M., Serra-Garcia, M., & Winter, J. (2015). Teaching teenagers in finance: Does it work? *Journal of Banking & Finance*, 54, 160-174. doi:10.1016/j.jbankfin.2014.11.009
- Lusardi. (2018). Financial literacy and the need for financial education: Evidence and implications. *Journal of Economic and Statistics*, 52(1), 5-44.
- Lusardi, A. (2008). Household saving behavior: The role of financial literacy, information, and financial education programs. In (Vol. 13824): NBER Working Paper.
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. *Baby Boomer Retirement Security: the Roles of Planning, Financial Literacy, and Housing Wealth*: NATIONAL BUREAU OF ECONOMIC RESEARCH.
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2007). Financial Literacy and Retirement Preparedness: Evidence and Implications for Financial Education Programs *Wharton Pension Research Council Working Papers*, 200(17). Retrieved from https://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1548&context=prc_papers
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2011). Financial Literacy and Planning: Implications For Retirement Wellbeing. In O. S. M. a. A. Lusardi (Ed.), *Financial Literacy: Implications for Retirement Security and the Financial Marketplace* (pp. 17-39). Oxford: Oxford University Press.
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The Economic Importance of Financial Literacy: Theory and Evidence. *Journal of Economic Literature*, 52(1), 5-44.
- Lusardi, A., Mitchell, O. S., & Curto, V. (2010). Financial literacy among the young. *Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 358-380. doi:10.3386/w15352
- Lusardi, A., & Tufano, P. (2008). Debt literacy, financial experiences, and overindebtedness. In: Dartmouth Working Paper.
- Mandell, L. (2008). Financial literacy of high school students. In J. J. Xiao (Ed.), *Handbook of Consumer Finance Research* (pp. 163-183). New York: Springer.
- Meiera, S., & Sprenger, C. D. (2013). Discounting financial literacy: Time preferences and

- participation in financial education programs. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 95, 159-174. doi:10.1016/j.jebo.2012.02.024
- Moore, D. (2003). *Survey of Financial Literacy in Washington State: Knowledge, Behavior, Attitudes, and Experiences*. Retrieved from
- Mudzingiri, C., Mwamba, J. W. M., & Keyser, J. N. (2018). Financial behavior, confidence, risk preferences and financial literacy of university students. *Cogent Economics & Finance*. doi:10.1080/23322039.2018.1512366
- NCEE. (2005). What American teens and adults know about economics. Retrieved from <http://www.ncee.net/cel/WhatAmericansKnow.pdf>
- Norvilitis, J. M., & MacLean, M. G. (2010). The role of parents in college students' financial behaviors and attitudes. *Journal of Economic Psychology*, 31(5563). doi:10.1016/j.joep.2009.10.003
- OECD. (2009). Financial Literacy and Consumer Protection: Overlooked Aspects of the Crisis. Retrieved from <http://www.oecd.org/finance/financial-markets/43138294.pdf>
- OECD. (2013a). Advancing national strategies for financial education. Retrieved from http://www.oecd.org/finance/financialeducation/G20_OECD.pdf
- OECD. (2013b). PISA 2012 Assessment and Analytical Framework: Mathematics, Reading, Science, Problem Solving and Financial Literacy. Retrieved from <http://dx.doi.org>
- OECD. (2016). PISA 2015 Assessment and analytical framework: Science, reading, mathematics and financial literacy.
- OECD. (2017). G20/OECD INFE Report on Ensuring Financial Education and Consumer Protection for All in the Digital Age. Retrieved from <http://www.oecd.org>
- OECD. (2019). PISA 2022 Assessment and analytical framework: Science, reading, mathematics and financial literacy. Retrieved from <http://dx.doi.org>
- OECD INFE. (2009). *Financial Education and the Crisis: Policy Paper and Guidance*.
- OECD INFE. (2011). *Measuring Financial Literacy: Core Questionnaire in Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for conducting an internationally Comparable Survey of Financial literacy*. Paris: OECD Publishing.
- OECD INFE. (2012). OECD/INFE High-Level Principles on National Strategies for Financial Education. Retrieved from <http://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/OECD-INFE->

[Financial-Education.pdf](#)

OECD INFE. (2016). *2016 OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies*. Retrieved from

OECD INFE. (2019). PISA 2021 Financial literacy analytical and assessment framework. Retrieved from <http://www.oecd.org/pisa2021.pdf>

PACFL. (2008). 2008 Annual Report to the President. Retrieved from <http://www.treas.gov/offices/domestic-finance/financial-institution/fineducation/council/index.shtm>

Potrich, K. M. V., & Mendes-Da Silva, W. (2016). Development of a financial literacy model for university students. *Management Research Review*, 39(3), 356-376. doi:10.1108/MRR-06-2014-0143

Remund, D. L. (2010). Financial literacy explicated: the case for a clearer definition in an increasingly complex economy. *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 276-295.

Robb, C. A., Babiarz, P., & Woodyard, A. (2012). The demand for financial professionals' advice: the role of financial knowledge, satisfaction, and confidence. *Financial Services Review*(21), 4.

Robb, C. A., & Sharpe, D. L. (2009). Effect of personal financial knowledge on college students' credit card behavior. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 20(1), 25-43.

Robb, C. A., & Woodyard, A. (2011). Financial knowledge and best practice behavior. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 2(1), 60-70. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=2061308>

Schuhen, M., & Schürkmann, S. (2016). Construct validity with structural equation modelling. In E. Aprea, K. Wuttke, N. K. Breuer, P. Koh, B. Davies, Greimel, Fuhrmann, & J. S. Lopus (Eds.), *International handbook of financial literacy* (pp. 383-396). Singapore: Springer Science + Business Media Singapore.

Shim, S., Barber, B. L., Card, N. A., Xiao, J. J., & Serido, J. (2010). Financial socialization of first-year college students: The roles of parents, work and education. *Journal of*

Youth and Adolescence, 39(12), 1457-1470. doi:10.1007/s10964-009-9432-x

Shim, S., Barber, B. L., & Lyons, A. C. (2009). Pathways to life success: A conceptual model of financial well-being for young adults. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(6),

708-723. doi:10.1016/j.appdev.2009.02.003

Tang, N., & Baker, A. (2016). Self-esteem, financial knowledge and financial behavior. *Journal of Economic Psychology*, 54, 164-176. doi:10.1016/j.joep.2016.04.005

The World Bank. (2011). Financial Literacy and Consumer Awareness Survey in the West

Bank and Gaza. Retrieved from

<http://siteresources.worldbank.org/FINANCIALSECTOR.pdf>

Thorndike, R. L., & Hagen, E. P. (1977). *Measurement and Evaluation in Psychology and Education* (4 ed.). New York: Wiley.

Tschache, C. A. (2009). *Importance of financial literacy and financial literacy content in curriculum*. (Doctoral dissertation). Montana State University–Bozeman,

Volpe, R. P., & Chen, H. (1998). An analysis of personal financial literacy among college students. *Financial Services Review*. Retrieved from

https://www.cgsnet.org/ckfinder/userfiles/files/An_Analysis_of_Personal_Financial_Lit_Among_College_Students.pdf

Volpe, R. P., & Chen, H. (2002). Gender Differences in Personal Financial Literacy Among College Students. *Financial Services Review*, 11(3), 289-307.

Volpe, R. P., Chen, H., & J., P. J. (1996). Personal investment literacy among college students: A survey. *Financial Practice and Education*, 6(2), 86-94.

Wagner, J. (2015). *An analysis of the effects of financial education on financial Literacy and financial behaviors*. Lincoln, Nebraska, United States: University of Nebraska.

Walstad, W. B., & Rebeck, K. (2017). The test of financial literacy: Development and measurement characteristics. *The Journal of Economic Education*, 48(2), 113-122.

doi:10.1080/00220485.2017.1285739

Xiao, J. J. (2008). *Applying behavior theories to financial behaviour*. New York: Springer.

Xiao, J. J., Chatterjee, S., & Kim, J. (2014). Factors associated with financial independence of young adults. *International Journal of Consumer Studies*, 38(4), 394-403.

doi:10.1111/ijcs.12106

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1.รองศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ ตั้งธนกานนท์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฏฐกรณ์ หลาทอง

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนชยา อรุณยศ

อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรุจ กิจนันท์วิวัฒน์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาธุรกิจและอาชีวศึกษา

ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริฉันท์ สติรกุล เตชะพาหพงษ์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุดมศึกษา

ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ยลระบิล

อาจารย์ประจำภาควิชาบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

7.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินติษฐ์ ลออปักขิน

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ น่วมนุ้ม

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

9.อาจารย์ ดร. ณภัทร ชัยมงคล

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

10.อาจารย์ อินทิรา บุญญานวัตร

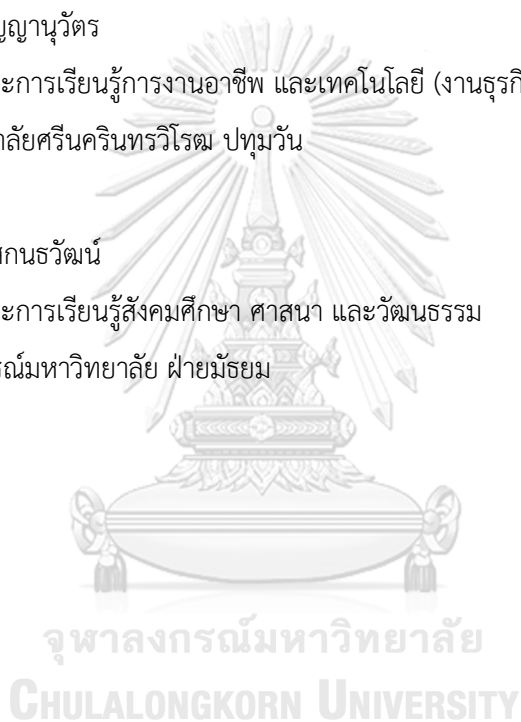
อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี (งานธุรกิจ)

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

11.อาจารย์ กมลชนก สกนธวัฒน์

อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม

แบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจง

1.แบบวัดความฉลาดรู้การเงิน มีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมายกากบาท (X) เลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวลงในกระดาษคำตอบ

ตอนที่ 2 เจตคติทางการเงิน (Financial Attitude) ข้อคำถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของตนเองมากที่สุด

ตอนที่ 3 พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) ข้อคำถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของตนเองมากที่สุด

2.แบบวัดรวมทั้งสิ้น 50 ข้อ ให้เวลาในการทำทั้งหมด 50 นาที

****ขอความกรุณาให้นักเรียนตอบคำถามให้ครบทุกข้อ เนื่องจากข้อมูลที่นักเรียนตอบมีความสำคัญต่อการศึกษานี้อย่างมาก****

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ และเติมช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. ระดับชั้น ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 1 ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 2 ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
3. เกรดเฉลี่ย (GPA)
☐ ต่ำกว่า 2.00 ☐ 2.00 – 2.50 ☐ 2.51 – 2.99 ☐ 3.00 – 3.50 ☐ ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป
4. อาชีพผู้ปกครอง
☐ รับจ้างทั่วไป ☐ เกษตรกรรม ☐ พนักงานบริษัทเอกชน
☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ☐ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ☐ อื่น ๆ
ระบุ.....
5. รายได้ผู้ปกครองต่อเดือน
☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท ☐ 10,001-20,000 บาท ☐ 20,001-30,000 บาท
☐ 30,001-40,000 บาท ☐ 40,001-50,000 บาท ☐ 50,001-60,000 บาท
☐ 60,001-70,000 บาท ☐ 70,001-80,000 บาท ☐ 80,001-90,000 บาท
☐ 90,001-100,000 บาท ☐ 100,000 บาท ขึ้นไป

ส่วนที่ 2

ตอนที่ 1 ความรู้ทางการเงิน จำนวน 20 ข้อ

คำชี้แจง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ บนคำตอบที่ถูกต้องที่สุด ลงในช่องบนกระดาษคำตอบ

ข้อ	ก	ข	ค	ง	ข้อ	ก	ข	ค	ง
			✕		11		✕		
2	✕				12		✕		
3		✕			13				✕
4		✕			14	✕			
5				✕	15		✕		
6			✕		16		✕		
7			✕		17				✕
8		✕			18				✕
9				✕	19		✕		
10				✕	20			✕	

ตอนที่ 1 ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) จำนวน 20 ข้อ

1.ใบแจ้งยอดเงินฝากธนาคาร

ทุกสัปดาห์นายเอ จะโอนเงิน 130 บาทไปยังบัญชีธนาคารของร้านค้า โดยธนาคารออมใจจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมสำหรับการโอนแต่ละครั้ง นายเอได้รับใบแจ้งยอดธนาคาร ในเดือนมกราคม ปี 2564

ธนาคารออมใจ				
ชื่อบัญชี : นายเอ		ประเภทบัญชี : บัญชีเงินฝากเดินสะพัด		
เดือน : มกราคม ปี 2564		เลขบัญชี : Z0005689		
วัน	รายละเอียดธุรกรรม	ฝาก	ถอน	ยอดคงเหลือ
1 ม.ค.	ยอดคงเหลือต้นปี			1780.25
5 ม.ค.	ค่าจ้าง	575.00		2355.25
5 ม.ค.	โอนเงิน		130.00	2225.25
5 ม.ค.	ค่าธรรมเนียมการโอน		1.50	2223.75
12 ม.ค.	ค่าจ้าง	575.00		2798.75
12 ม.ค.	โอนเงิน		130.00	2668.75
12 ม.ค.	ค่าธรรมเนียมการโอน		1.50	2667.25
13 ม.ค.	ถอนเงิน		165.00	2502.25
19 ม.ค.	ค่าจ้าง	575.00		3077.25
19 ม.ค.	โอนเงิน		130.00	2947.25
19 ม.ค.	ค่าธรรมเนียมการโอน		1.50	2945.75
26 ม.ค.	ค่าจ้าง	575.00		3520.75
26 ม.ค.	โอนเงิน		130.00	3390.75
26 ม.ค.	ค่าธรรมเนียมการโอน		1.50	3389.25
27 ม.ค.	ถอนเงิน		180.00	3209.25
27 ม.ค.	ถอนเงิน		1200.00	2009.25
30 ม.ค.	ดอกเบี้ย	6.10		2015.35

ค่าธรรมเนียมสำหรับการโอนในเดือนมกราคมที่ธนาคารเรียกเก็บเป็นจำนวนเงินรวมเท่าใด

- ก. 1.50 บาท
- ข. 3.00 บาท
- ค. 6.00 บาท
- ง. 2015.35 บาท

ชื่อสถานการณ	ใบแจ้งยอดเงินฝากธนาคาร
รหัส	M-01
เนื้อหา	เงินและธุรกรรมทางการเงิน
กระบวนการ	การระบุข้อมูลทางการเงิน
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

2.ใบแจ้งหนี้

				
Breezy Clothing				
นายเอ		Breezy Clothing		
12/345 จามจุรีวิลล่า		28 ถนนอังรีดูนังต์		
แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน		แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน		
กทม. 10330		กทม. 10330		
รหัสสินค้า	รายการสินค้า	จำนวน	ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน (บาท)
T011	เสื้อ	3	20	60
J023	กางเกง	1	60	60
S002	ผ้าพันคอ	1	10	10
<p>รวมเป็นเงิน 130 บาท</p> <p>ภาษีมูลค่าเพิ่ม 13 บาท</p> <p>ค่าส่งไปรษณีย์ 10 บาท</p> <p>ยอดเงินสุทธิ 153 บาท</p> <p>จำนวนเงินรวมทั้งสิ้น 153 บาท</p> <p>วันครบกำหนดชำระเงิน 31 มีนาคม</p>				

นายเอ ได้รับใบแจ้งหนี้ทาง Email

ข้อใดแปลความหมายใบแจ้งหนี้ได้ถูกต้อง

- ก. นายเอต้องจ่ายเงินให้แก่บริษัท Breezy Clothing
- ข. บริษัท Breezy Clothing ต้องจ่ายเงินนายเอ
- ค. นายเอ จ่ายเงินบริษัท Breezy Clothing เรียบร้อยแล้ว
- ง. บริษัท Breezy Clothing จ่ายเงินนายเอ เรียบร้อยแล้ว

ชื่อหน่วย	ใบแจ้งหนี้
รหัส	M-02
เนื้อหา	เงินและธุรกรรมทางการเงิน
กระบวนการ	การระบุข้อมูลทางการเงิน
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อความ	ข้อความแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

3.สกุลเงิน

อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของธนาคารแห่งหนึ่ง มีรายละเอียดดังนี้

ประเทศ	สกุลเงินต่างประเทศ	สกุลเงินไทย (บาท)
สหรัฐอเมริกา	1 ดอลลาร์สหรัฐ (USD)	35
ญี่ปุ่น	100 เยน (JPY)	35
จีน	1 หยวน (CNY)	5

นายเอเป็นนักท่องเที่ยวชาวอเมริกัน หลังจากที่เขาเดินทางไปที่ญี่ปุ่นและจีนตามลำดับแล้วจึงเดินทางมาเที่ยวที่ประเทศไทย เขาพบว่ายังมีเงินสดในกระเป๋าติดตัวซึ่งยังแลกไว้แล้วใช้ไม่หมด ดังนี้

- 50 ดอลลาร์สหรัฐ (USD)
- 1,500 เยน (JPY)
- 500 หยวน (CNY)

จงเปรียบเทียบจำนวนเงินบาทที่จะแลกเปลี่ยนได้จากเงินสกุลต่างๆแล้วเรียงลำดับจากมากไปน้อย

- ก. ดอลลาร์สหรัฐ หยวน เยน
- ข. หยวน ดอลลาร์สหรัฐ เยน
- ค. เยน หยวน ดอลลาร์สหรัฐ
- ง. หยวน เยน ดอลลาร์สหรัฐ

ชื่อหน่วย	สกุลเงิน
รหัส	M-05
เนื้อหา	เงินและการทำธุรกรรม
กระบวนการ	การวิเคราะห์ข้อมูลตามบริบททางการเงิน
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

4.ห้องอาหาร

ห้องอาหารซียู มีโปรโมชั่นในช่วงปีใหม่โดยลดราคาค่าเครื่องดื่มทุกประเภท 20% จากราคาปกติ

หากรายการอาหารและเครื่องดื่มราคาปกติ เป็นดังนี้

ชุด A ชุดข้าวปั้นหน้าปลาดิบ 350 บาท น้ำผลไม้ 89 บาท

ชุด B ชุดปลาดิบ 390 บาท โกโก้ภูเขาไฟ 49 บาท

ข้อใดกล่าวถูกต้องภายหลังลดราคาแล้ว

- ก. รายการอาหารและเครื่องดื่มชุดที่ A ราคาเท่ากับชุดที่ B
- ข. รายการอาหารและเครื่องดื่มชุดที่ A ราคาถูกกว่าชุดที่ B
- ค. รายการอาหารและเครื่องดื่มชุดที่ A ราคาแพงกว่าชุดที่ B
- ง. รายการอาหารและเครื่องดื่มชุดที่ A มีส่วนลดเป็นจำนวนเงินเท่ากับชุดที่ B

ชื่อหน่วย	ห้องอาหาร
รหัส	M-06
เนื้อหา	เงินและการทำธุรกรรม
กระบวนการ	การวิเคราะห์ข้อมูลตามบริบททางการเงิน
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

5.ค่าไปรษณีย์

อัตราค่าส่งไปรษณีย์ มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

น้ำหนัก	อัตราค่าบริการ (บาท)		
	ธรรมดา	ลงทะเบียน	ด่วนพิเศษ (EMS)
ไม่เกิน 20 กรัม	20	20	30
เกิน 20 กรัมแต่ไม่เกิน 100 กรัม	25	25	40
เกิน 100 กรัมแต่ไม่เกิน 250 กรัม	25	30	45
เกิน 250 กรัมแต่ไม่เกิน 500 กรัม	25	35	50
เกิน 500 กรัมแต่ไม่เกิน 1 กิโลกรัม	25	40	70
เกิน 1 กิโลกรัมแต่ไม่เกิน 1.5 กิโลกรัม	40	60	80
เกิน 1.5 กิโลกรัมแต่ไม่เกิน 2 กิโลกรัม	55	65	100
เกิน 2 กิโลกรัมแต่ไม่เกิน 2.5 กิโลกรัม	60	65	110
เกิน 2.5 กิโลกรัมแต่ไม่เกิน 3 กิโลกรัม	60	65	130

หมายเหตุ ในการจัดส่งของแต่ละประเภทจะใช้เวลาในการส่งถึงผู้รับต่างกันดังนี้

-จัดส่งของแบบด่วนพิเศษ (EMS) ได้รับภายใน 1-2 วัน

-จัดส่งของแบบลงทะเบียน ได้รับภายใน 2-3 วัน

-จัดส่งของแบบธรรมดา ได้รับภายใน 3-5 วัน

ถ้านายเอ ต้องการส่งของ 2 ชั้นไปให้เพื่อน 2 คน ๆ ละชั้น

ชั้นที่ 1 มีน้ำหนัก 2.7 กิโลกรัม ส่งให้เพื่อนคนที่ 1 ให้ได้รับของภายในเวลา 1 อาทิตย์

ชั้นที่ 2 มีน้ำหนัก 0.5 กิโลกรัม ส่งให้เพื่อนคนที่ 2 ให้ได้รับของภายในเวลาไม่เกินเวลา 2 วัน

นายเอควรส่งของแต่ละชั้นแบบใดจึงทันตามเวลาที่กำหนดและประหยัดที่สุด

- ชั้นที่ 1 และ ชั้นที่ 2 ส่งแบบธรรมดา
- ชั้นที่ 1 และ ชั้นที่ 2 ส่งแบบด่วนพิเศษ
- ชั้นที่ 1 ส่งแบบด่วนพิเศษ ชั้นที่ 2 ส่งแบบธรรมดา
- ชั้นที่ 1 ส่งแบบธรรมดา ชั้นที่ 2 ส่งแบบด่วนพิเศษ

ชื่อหน่วย	ค่าไปรษณีย์
รหัส	M-08
เนื้อหา	เงินและการทำธุรกรรม
กระบวนการ	การประเมินประเด็นทางการเงิน
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

6. อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

นักเรียนเป็นผู้ชนะเลิศการแข่งขันตอบปัญหา และได้รับรางวัลทุนไปทัศนศึกษาต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา ในวันที่ 12 – 17 มีนาคม 2564 โดยผู้ปกครองได้ให้เงินสำหรับใช้จ่ายส่วนตัวจำนวน 10,000 บาท และนักเรียนจำเป็นต้องแลกเงินเพื่อนำติดตัวไป ใช้จ่าย ซึ่งมีอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของธนาคารต่าง ๆ ดังตารางต่อไปนี้

10 มีนาคม 2564			19 มีนาคม 2564		
ธนาคาร	ราคารับซื้อ USD (บาท)	ราคาขาย USD (บาท)	ธนาคาร	ราคารับซื้อ USD (บาท)	ราคาขาย USD (บาท)
กรุงธน	30.90	31.71	กรุงธน	31.04	31.57
สยามกิจ	30.86	31.61	สยามกิจ	30.99	31.48
เลิศจานิชย์	30.60	31.56	เลิศจานิชย์	30.91	31.10
เกียรตินิยม	31.14	31.71	เกียรตินิยม	31.32	31.57
ออมศักดิ์	31.46	31.71	ออมศักดิ์	31.51	31.55
ยูเอ็มบี	30.64	31.64	ยูเอ็มบี	30.96	31.63
ธนบุรณ	30.86	31.74	ธนบุรณ	31.05	31.55
บางกอก	31.06	31.86	บางกอก	31.15	31.76

หมายเหตุ : ธนาคารตั้งอยู่สถานที่ใกล้เคียงกัน

เมื่อนักเรียนเดินทางกลับจากต่างประเทศ จะตัดสินใจเลือกนำเงินที่เหลือไปแลกคืนเป็นเงินบาทที่ธนาคารใด เพราะเหตุใด

- ธนาคารบางกอก เพราะมีราคาขายสูงที่สุดทำให้ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนน้อยที่สุด
- ธนาคารบางกอก เพราะมีราคารับซื้อสูงที่สุดทำให้ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนน้อยที่สุด
- ธนาคารออมศักดิ์ เพราะมีราคารับซื้อสูงที่สุดทำให้ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนน้อยที่สุด
- ธนาคารออมศักดิ์ เพราะมีราคารับซื้อต่ำที่สุดทำให้ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนน้อยที่สุด

ชื่อหน่วย	อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา
รหัส	M-09
เนื้อหา	เงินและการทำธุรกรรม
กระบวนการ	การนำความรู้และความเข้าใจทางการเงินไปใช้
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

7.บุฟเฟ่ต์ปิ้งย่าง

ห้างสรรพสินค้ามีร้านบุฟเฟ่ต์ปิ้งย่างสไตล์ญี่ปุ่นหลายร้านที่ติดราคาเดียวกัน ใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพและมาตรฐานใกล้เคียงกัน และมีการลดราคาสินค้าตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

ร้าน A จ่ายคนละ 399 บาท มา 4 คน แจกบัตรลดราคาครั้งต่อไป 500 บาท

ร้าน B จ่ายคนละ 399 บาท มา 4 จ่าย 3 ราคาที่แสดงนี้ยังไม่รวม Service charge 10%

ร้าน C จ่ายคนละ 399 บาท มา 2 แถม 1

ร้าน D จ่ายคนละ 399 บาท ลดราคา 20%

หากนักเรียนและเพื่อนรวม 4 คน ต้องการรับประทานบุฟเฟ่ต์ปิ้งย่าง ควรเลือกร้านอาหารใดที่มีราคาถูกที่สุด

ก. ร้าน A

ข. ร้าน B

ค. ร้าน C

ง. ร้าน D

ชื่อหน่วย	บุฟเฟ่ต์ปิ้งย่าง
รหัส	M-10
เนื้อหา	เงินและการทำธุรกรรม
กระบวนการ	การนำความรู้และความเข้าใจทางการเงินไปใช้
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

8.บันทึกรายรับ-รายจ่าย

จากสถานการณ์ต่อไปนี้

บันทึกรายรับ-รายจ่ายของนายเอ ระหว่างวันที่ 1 ถึง 2 มีนาคม 2564

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	คงเหลือ (บาท)
1 มีนาคม 2564	แม่ให้เงิน	50	-	50
	ซื้อดินสอ	-	5	45
	ซื้อขนม	-	10	35
	ค่ารถกลับบ้าน	-	12	23
2 มีนาคม 2564	แม่ให้เงิน	50	-	73
	พ่อให้เงิน	20	-	93
	ซื้อผลไม้	-	10	83
	ซื้อนมสด	-	10	73

เมื่อสิ้นสุดวันที่ 2 มีนาคม 2564 สถานะการเงินของนายเอเป็นอย่างไร

- รายรับน้อยกว่าค่าใช้จ่าย
- รายรับมากกว่าค่าใช้จ่าย
- วันที่ 2 มี.ค. 64 รายรับเท่ากับ วันที่ 1 มี.ค. 64
- วันที่ 2 มี.ค. 64 ค่าใช้จ่ายมากกว่า วันที่ 1 มี.ค. 64

ชื่อสถานการณ์	บันทึกรายรับ-รายจ่าย
รหัส	P-11
เนื้อหา	การวางแผนและจัดการทางการเงิน
กระบวนการ	การระบุข้อมูลทางการเงิน
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

9. รถจักรยานยนต์

นายเอกู้เงินเพื่อซื้อรถจักรยานยนต์ส่วนตัวโดยอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมคงที่ นายเอจะมีค่าใช้จ่าย ได้แก่ การชำระคืนเงินกู้รายเดือน นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการใช้รถจักรยานยนต์ เช่น ค่าประกันภัย ค่าน้ำมันและค่าซ่อมบำรุงรักษา หากนายเอใช้รถจักรยานยนต์มากขึ้นจะส่งผลอย่างไร

- ก. ค่าประกันภัยลดลง
- ข. ค่าใช้จ่ายด้านค่าน้ำมันคงเดิม
- ค. ค่าใช้จ่ายด้านค่าซ่อมบำรุงรักษาคงเดิม
- ง. ค่าใช้จ่ายด้านการชำระคืนเงินกู้รายเดือนคงเดิม

ชื่อสถานการณื	รถจักรยานยนต์
รหัส	P-12
เนื้อหา	การวางแผนและการจัดการทางการเงิน
กระบวนการ	การวิเคราะห์ข้อมูลตามบริบททางการเงิน
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

10. หูฟัง

นายเอ กู้เงิน 2,000 บาทเพื่อซื้อหูฟัง ซึ่งมีทางเลือกในการชำระคืนเงินกู้ 2 แบบคือ ระยะเวลา 2 ปีหรือ 3 ปี โดยอัตราดอกเบี้ยเงินกู้รายปีคงที่ ดังมีตารางแสดงเงื่อนไขการชำระหนี้สำหรับการกู้เงิน 2,000 บาท ในระยะเวลา 2 ปี ดังนี้

ระยะเวลาชำระหนี้	ชำระหนี้รายเดือน (บาท)	ชำระหนี้ทั้งหมด (บาท)	ดอกเบี้ยทั้งหมดที่จ่าย (บาท)
2 ปี	91.67	2200.08	200.08
3 ปี	63.89	2300.12	300.12

พิจารณาข้อความต่อไปนี้

1. การชำระหนี้รายเดือนระยะเวลา 3 ปีจำนวนเงินสูงกว่าการชำระหนี้รายเดือนระยะเวลา 2 ปี
2. ดอกเบี้ยทั้งหมดที่จ่ายระยะเวลา 3 ปีจำนวนเงินสูงกว่าดอกเบี้ยทั้งหมดที่จ่ายระยะเวลา 2 ปี

ข้อใดถูกต้อง

- ก. 1 ผิด และ 2 ผิด
- ข. 1 ถูก และ 2 ถูก
- ค. 1 ถูก และ 2 ผิด
- ง. 1 ผิด และ 2 ถูก

ชื่อสถานการณ	หูฟัง
รหัส	P-13
เนื้อหา	การวางแผนและการจัดการทางการเงิน
กระบวนการ	การวิเคราะห์ข้อมูลตามบริบททางการเงิน
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

11. แพ็กเกจโปรโมชั่นโทรศัพท์เคลื่อนที่

นายเอกกำลังเลือกแพ็กเกจโปรโมชั่นโทรศัพท์เคลื่อนที่สำหรับเรียนออนไลน์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

	บริษัท 1	บริษัท 2	บริษัท 3	บริษัท 4
ค่าบริการรายเดือน	299	299	399	499
จำนวนนาที่โทรฟรีต่อเดือน	300	300	400	โทรทุกเครือข่าย ฟรี
ค่าโทรส่วนเกินต่อนาที	0.27	0.25	0.30	-
จำนวนSMSฟรีต่อเดือน	20	10	ไม่จำกัด	100
ค่าใช้จ่ายSMSส่วนเกินต่อข้อความ	3	3	-	3
4G/3G	15 GB	20 GB	5 GB	20 GB
Wi-Fi	✓	✓	✓	✓

หากนายเอใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เรียนออนไลน์ที่บ้านผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และใช้โทรศัพท์ในการโทรหาผู้อื่น บ้างบางครั้งประมาณหนึ่งชั่วโมงต่อสัปดาห์แต่แทบจะไม่ส่งข้อความเลย นายเอควรเลือกโปรโมชั่นโทรศัพท์เคลื่อนที่ของบริษัทใดคุ้มค่าที่สุด

- ก. บริษัท 1
- ข. บริษัท 2
- ค. บริษัท 3
- ง. บริษัท 4

ชื่อสถานการณื	แพ็กเกจโปรโมชั่นเคลื่อนที่
รหัส	P-14
เนื้อหา	การวางแผนและการจัดการทางการเงิน
กระบวนการ	การวิเคราะห์ข้อมูลตามบริบททางการเงิน
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

12.การตัดสินใจใช้จ่าย

นายเอกกับเพื่อนๆ เช่าหอพักอยู่ด้วยกัน ทุกคนทำงานพิเศษเป็นเวลาสองเดือน แต่ไม่มีใครมีเงินออมเลย เมื่อพวกเขาเพิ่งได้รับค่าจ้างรายเดือนจึงเขียนรายการ “สิ่งที่ต้องทำ” นี้ขึ้นมา

สิ่งที่ต้องทำ
☐ ซื้อครีมบำรุง
☐ จ่ายค่าเช่าหอพัก
☐ สมัครดูหนังออนไลน์ Netflix
☐ ซื้อโต๊ะเก้าอี้มาตั้งที่ระเบียง

รายการใดที่นายเอกกับเพื่อนๆ ควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก

- ก. ซื้อครีมบำรุง
- ข. จ่ายค่าเช่าหอพัก
- ค. สมัครดูหนังออนไลน์ Netflix
- ง. ซื้อโต๊ะเก้าอี้มาตั้งที่ระเบียง

ชื่อสถานการณ์	การตัดสินใจใช้จ่าย
รหัส	P-15
เนื้อหา	การวางแผนและการจัดการทางการเงิน
กระบวนการ	การประเมินประเด็นทางการเงิน
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

13. อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก

นักเรียนได้รับทุนการศึกษาจากสมาคมผู้ปกครองและครูของโรงเรียน จำนวน 100,000 บาท จึงต้องการนำเงินดังกล่าวไปฝากธนาคาร ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยในแต่ละประเภทของบัญชีเงินฝาก ดังตารางต่อไปนี้

ธนาคาร	อัตราดอกเบี้ยเงินฝากต่อปี (%)				
	ออมทรัพย์	ประจำ			
		3 เดือน	6 เดือน	12 เดือน	24 เดือน
สยามกิจ	0.50	1.0	1.25	1.60	1.75
กรุงธน	0.50	0.90	1.15	1.30	1.45
ยูเอ็มบี	0.50	0.90	1.20	1.30	1.55
เลิฟพาณิชย์	0.50	0.90	1.15	1.40	1.45
ออมศักดิ์	0.50	0.90	1.15	1.35	1.50
บางกอก	0.12	0.50	0.65	1.00	1.25
ธนบุรณ	0.50	0.80	1.05	1.30	1.45
เกียรตินิยม	0.50	0.95	1.15	1.50	1.70
เงื่อนไข	- ไม่กำหนดระยะเวลาในการฝาก - จ่ายดอกเบี้ยและคิดดอกเบี้ยทบต้นทุก ๆ 6 เดือน	- กำหนดระยะเวลาในการฝาก 3 เดือน - จ่ายดอกเบี้ยและคิดดอกเบี้ยทบต้นทุก ๆ 3 เดือน	- กำหนดระยะเวลาในการฝาก 6 เดือน - จ่ายดอกเบี้ยและคิดดอกเบี้ยทบต้นทุก ๆ 6 เดือน	- กำหนดระยะเวลาในการฝาก 12 เดือน - จ่ายดอกเบี้ยและคิดดอกเบี้ยทบต้นทุก ๆ 12 เดือน	- กำหนดระยะเวลาในการฝาก 24 เดือน - จ่ายดอกเบี้ยและคิดดอกเบี้ยทบต้นทุก ๆ 12 เดือน

หมายเหตุ : อัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่ระบุ หักภาษีดอกเบี้ยเงินฝาก 15 % จากจำนวนดอกเบี้ยทั้งหมดที่ได้รับแล้ว

ทั้งนี้ นักเรียนมีเงื่อนไขในการออมในครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

- มีการฝากเงินต้นเพียงก้อนเดียว และไม่ต้องการฝากหรือถอนเพิ่มเติมภายหลัง
- ต้องการผลตอบแทนจากการออมภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี

นักเรียนจะเลือกเปิดบัญชีเงินฝากประเภทใด กับธนาคารใดจึงจะเหมาะสมที่สุด

- ก. ประเภทออมทรัพย์ กับธนาคารบางกอก เพราะมีอัตราดอกเบี้ยต่ำที่สุด
- ข. ประเภทประจำ 24 เดือน กับธนาคารบางกอก เพราะมีอัตราดอกเบี้ยสูงที่สุด
- ค. ประเภทประจำ 3 เดือน กับธนาคารสยามกิง เพราะมีอัตราดอกเบี้ยสูงที่สุด
- ง. ประเภทประจำ 12 เดือน กับธนาคารสยามกิง เพราะมีอัตราดอกเบี้ยสูงที่สุด

ชื่อสถานการณ์	อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก
รหัส	P-17
เนื้อหา	การวางแผนและการจัดการทางการเงิน
กระบวนการ	การนำความรู้และความเข้าใจทางการเงินไปใช้
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

14.ความเสี่ยง

พิจารณาข้อความต่อไปนี้

1. การเลือกลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงนั้น ก็มีโอกาที่จะขาดทุนสูงเช่นกัน
2. โดยทั่วไป การลงทุนที่มีความเสี่ยงสูงมักถูกคาดหวังว่าจะให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับการลงทุนที่มีความเสี่ยงต่ำ

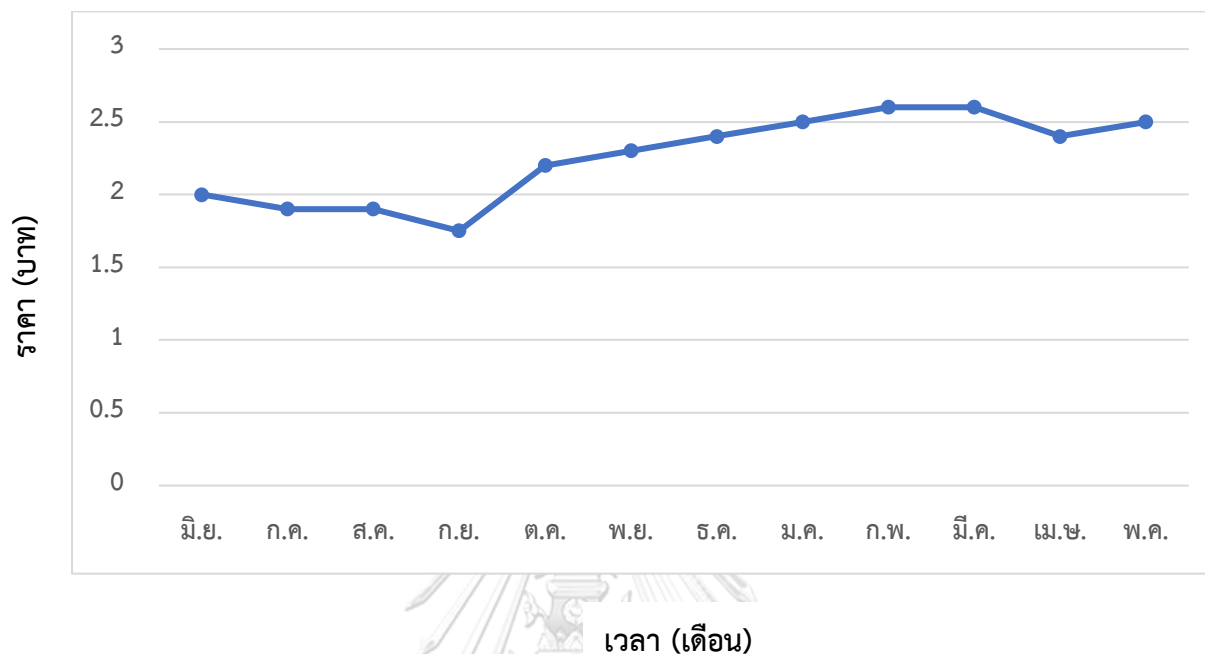
ข้อใดถูกต้อง

- ก. 1 และ 2 ถูก
- ข. 1 และ 2 ผิด
- ค. 1 ถูก และ 2 ผิด
- ง. 1 ผิด และ 2 ถูก

ชื่อหน่วย	ความเสี่ยง
รหัส	R-19
เนื้อหา	ความเสี่ยงและผลตอบแทน
กระบวนการ	การระบุข้อมูลทางการเงิน
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

15.ราคาหุ้น

กราฟแสดงราคาซื้อขายหุ้นชนิดหนึ่งช่วง 12 เดือน ตั้งแต่เดือน มิ.ย ปี 2563 ถึงเดือน พ.ค. ปี 2564

ข้อใดถูกต้อง

- ราคาหุ้นเพิ่มขึ้นในอัตรา 10% ต่อปี
- เดือนที่เหมาะสมสำหรับการซื้อหุ้นคือเดือนกันยายนปี 2563
- ราคาหุ้นเดือนมิถุนายนปี 2564 แนวโน้มราคา 2 บาท
- ราคาหุ้นตลอด 12 เดือน จะมีราคาสูงสุดคือ 2.5 บาท และราคาต่ำสุดคือ 1.5 บาท

ชื่อหน่วย	ราคาหุ้น
รหัส	R-20
เนื้อหา	ความเสี่ยงและผลตอบแทน
กระบวนการ	การวิเคราะห์ข้อมูลตามบริบททางการเงิน
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

16. ประกันรถจักรยานยนต์

นายเอวางแผนต่อประกันรถจักรยานยนต์ของเขากับบริษัทประกันเมืองสยามประกันภัย แต่ในปีที่ผ่านมา มีเหตุการณ์ในชีวิตของเขาที่แตกต่างจากปีก่อน ซึ่งแต่ละเหตุการณ์น่าจะส่งผลต่อค่าใช้จ่ายเบี้ยประกันที่นายเอต้องจ่าย

พิจารณาข้อความต่อไปนี้ เหตุการณ์ใดส่งผลต่อค่าใช้จ่ายเบี้ยประกันเพิ่มขึ้น

1. เปลี่ยนรถจักรยานยนต์คันเก่าเป็นบิ๊กไบค์
2. ทาสีรถจักรยานยนต์ใหม่
3. ปีที่แล้วนายเอ เป็นฝ่ายผิดในกรณีเกิดอุบัติเหตุทางถนนสองครั้ง

ข้อใดถูกต้อง

- ก. 1 และ 2
- ข. 1 และ 3
- ค. 2 และ 3
- ง. 1, 2 และ 3

ชื่อหน่วย	ประกันรถจักรยานยนต์
รหัส	R-21
เนื้อหา	ความเสี่ยงและผลตอบแทน
กระบวนการ	การประเมินประเด็นทางการเงิน
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

17. อัตราผลตอบแทนการลงทุน

นักเรียนเริ่มคิดวางแผนการลงทุนซึ่งจำเป็นต้องตัดสินใจลงทุนประเภทต่าง ๆ ได้แก่ เงินฝากประจำ 12 เดือน (เฉลี่ย 5 ธนาคารขนาดใหญ่) พันธบัตรรัฐบาลอายุ 1 ปี และหุ้น ABC โดยพิจารณาข้อมูลทางสถิติอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยจากตารางที่กำหนดให้ ดังต่อไปนี้

ปี	อัตราผลตอบแทนเฉลี่ย			
	เงินฝากประจำ (%)	หุ้นABC (%)		
		ส่วนต่างราคา	เงินปันผล	ผลตอบแทนรวม
2559	2.99	26.22	3.31	29.53
2560	2.67	-47.56	6.57	-40.99
2561	1.13	63.25	3.65	66.90
2562	1.07	40.60	2.92	43.52
2563	2.55	-0.72	3.72	3.00

ในฐานะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนควรตัดสินใจลงทุนประเภทใดจึงเหมาะสมที่สุด

- หุ้นABC เพราะมีความเสี่ยงต่ำสุด
- หุ้นABC เพราะอัตราผลตอบแทนการลงทุนสูงสุด
- เงินฝากประจำ เพราะอัตราผลตอบแทนการลงทุนสูงสุด
- เงินฝากประจำ เพราะมีความเสี่ยงต่ำสุดเหมาะสมกับวัยนักเรียน

ชื่อหน่วย	อัตราผลตอบแทนการลงทุน
รหัส	R-22
เนื้อหา	ความเสี่ยงและผลตอบแทน
กระบวนการ	การนำความรู้และความเข้าใจทางการเงินไปใช้
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

18.ภาษีมูลค่าเพิ่ม

นายเอ ไปห้างสรรพสินค้าเพื่อซื้อเครื่องดื่มและได้รับใบเสร็จที่มีรายการดังต่อไปนี้

Top Co.,Ltd.	
Tel 0801038080	
Tax ID: *****	
ใบเสร็จรับเงิน/ใบกำกับภาษีอย่างย่อ	
Slip ID ***** 06/03/2021 13.25	
โค้ก 1.5 ลิตร	24.00
โค้ก 1.5 ลิตร	24.00
เป๊ปซี่ 1.5 ลิตร	24.00
เป๊ปซี่ 1.5 ลิตร	24.00
Total	96.00
Vatable	96.00
Vat	6.28
Grand Total	96.00
Vat INCLUDED	

ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. ราคาสินค้าทั้ง 4 รายการรวมเป็นเงิน 96 บาท เป็นราคาที่ยังไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม
- ข. ภาษีมูลค่าเพิ่มจากการซื้อสินค้านี้เท่ากับ $\frac{7}{100} \times 96$ บาท
- ค. ผู้ซื้อต้องจ่ายเงินทั้งหมดเท่ากับ $96.00 + 6.28 = 102.28$ บาท
- ง. ราคาของสินค้าทั้ง 4 รายการที่ยังไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มเท่ากับ 89.72 บาท

ชื่อหน่วย	ภาษีมูลค่าเพิ่ม
รหัส	F-24
เนื้อหา	ภูมิทัศน์ทางการเงิน
กระบวนการ	การวิเคราะห์ข้อมูลตามบริบททางการเงิน
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

19.สวัสดิการรัฐ

นายเอได้รับข้อความทางอีเมลว่าได้รับเงินเยียวยาจากสถานการณ์โควิด-19 โดยมีรายละเอียดข้อความดังนี้

ข่าวล่าสุดเกี่ยวกับโควิด-19

Govmoph.go.thxba5@email.com

เรียนประชาชนที่เคารพรัก

รัฐบาลไทยขอเชิญชวนให้ทุกท่านร่วมแรงร่วมใจกัน "อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ" และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนอยู่บ้านกันมากขึ้น เราจะมอบเงินให้รายละ 5,000 บาท เพื่อตอบแทนในความร่วมมือของท่าน

ในการนี้ท่านสามารถติดต่อขอรับเงินรางวัลโดยกรอกข้อมูลส่วนตัวของท่านได้ [ที่นี่](#) และกรุณายืนยันความถูกต้องของบัญชีธนาคารผ่านทาง www.claim-it-here.moph.go.thg0v ทั้งนี้ หากท่านต้องการสนับสนุนกองทุนบรรเทาทุกข์จากไวรัสโคโรนาของประเทศไทย กรุณาบริจาคตามกำลังศรัทธาของท่านได้ [ที่นี่](#)

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่านเป็นอย่างสูง
รัฐบาลไทย

นายเอควรปฏิบัติอย่างไรหลังจากได้รับอีเมล

- 1.คลิกลิงก์และปฏิบัติตามคำแนะนำ
- 2.ติดต่อธนาคารเพื่อสอบถามเกี่ยวกับข้อความอีเมล
- 3.ตอบกลับข้อความอีเมลและแจ้งรายละเอียดบัญชีธนาคารทางอินเทอร์เน็ต
 - ก. 1 เท่านั้น
 - ข. 2 เท่านั้น
 - ค. 3 เท่านั้น
 - ง. 1 2 และ 3

ชื่อหน่วย	สวัสดิการรัฐ
รหัส	F-25
เนื้อหา	ภูมิทัศน์ทางการเงิน
กระบวนการ	การประเมินประเด็นทางการเงิน
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

20. ซื้อขายออนไลน์

ขณะที่นายเอกกำลังใช้คอมพิวเตอร์ที่ร้านอินเทอร์เน็ตเพื่อเยี่ยมชมเว็บไซต์ซื้อขายออนไลน์ที่ขายอุปกรณ์กีฬาได้ปรากฏหน้าต่างขึ้นมาให้กดดาวน์โหลด Application ที่ไม่รู้จัก หากกดดาวน์โหลด Application ภายใน 3 นาที ซื้อในราคาพิเศษเพียงราคา 1 บาท โดยต้องป้อนรายละเอียดบัตรเครดิตธนาคารเพื่อจ่ายค่าอุปกรณ์กีฬา หากนักเรียนเป็นนายเอกจะดาวน์โหลด Application หรือไม่ เพราะเหตุใด

1. กดดาวน์โหลด เพราะคงเป็นโปรแกรมที่เว็บไซต์นั้นแนะนำ
2. กดดาวน์โหลด เพราะรีบดำเนินการชำระเงินก่อนสินค้าจะหมดสต็อก
3. ไม่กดดาวน์โหลด เพราะหลีกเลี่ยงการติดตั้งที่ Application ไม่รู้แหล่งที่มา
4. ไม่กดดาวน์โหลด เพราะการใช้คอมพิวเตอร์ในที่สาธารณะอาจไม่ปลอดภัย
5. ไม่กดดาวน์โหลด เพราะเมื่อกดคลิกข้อเสนอใดๆ อาจเป็นการหลอกลวงขโมยข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อใดถูกต้อง

- ก. 1 และ 2
- ข. 2 และ 3
- ค. 3 4 และ 5
- ง. 1 3 และ 4

ชื่อหน่วย	ซื้อขายออนไลน์
รหัส	F-28
เนื้อหา	ภูมิทัศน์ทางการเงิน
กระบวนการ	การประเมินประเด็นทางการเงิน
บริบท	บุคคล
รูปแบบข้อคำถาม	ข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

ตอนที่ 2 เจตคติทางการเงิน (Financial Attitude) จำนวน 12 ข้อ

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1.เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว					
1.การเก็บออมในระยะยาวถือเป็นสิ่งที่ฉันสามารถทำได้ดี					
2.ฉันรู้สึกพึงพอใจที่จะใช้จ่ายมากกว่าเก็บออม*					
3.ฉันเชื่อว่าการออมเพียงเล็กน้อยถือเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินในอนาคต					
4.ฉันพอใจที่จะแบ่งรายรับส่วนหนึ่งเพื่อเก็บออมไว้ในอนาคต					
2.เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต					
5.สำหรับฉันการกำหนดเป้าหมายทางการเงินสำหรับอนาคตเป็นสิ่งสำคัญ					
6.ในวัยเรียนของฉันไม่จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายทางการเงิน*					
7.ฉันรู้สึกพึงพอใจเมื่อสามารถใช้จ่ายเงินได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้					
8.ฉันคิดว่าวิธีการบริหารจัดการเงินส่งผลต่อชีวิตในอนาคต					
3.เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ					
9.ฉันให้ความสำคัญกับการจ่ายเงินเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่จำเป็น*					
10.ฉันพอใจกับการใช้เงินที่ได้มาเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองอย่างเต็มที่*					
11.หากฉันมีเงิน ฉันเห็นว่าไม่จำเป็นต้องนำเงินที่มีอยู่ออกมาใช้จ่ายเสมอไป					
12.ฉันคิดว่าการไม่นำเงินออกมาใช้จ่ายถือเป็นเรื่องที่ดี*					

ตอนที่ 2 พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) จำนวน 18 ข้อ

การปฏิบัติตน	ความถี่ในการปฏิบัติ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1.การไตร่ตรองก่อนซื้อ					
1.ฉันตรวจสอบจำนวนเงินที่มีอยู่เสมอก่อนตัดสินใจซื้อ					
2.ฉันตัดสินใจซื้อทันทีเมื่อพบสินค้าที่มีป้ายลดราคา*					
3.ฉันไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนว่ามีเงินพอจ่ายได้ก่อนที่จะซื้อ					
2.การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ					
4.ฉันคำนวณงบประมาณของตนเองเป็นประจำทุกเดือน					
5.ฉันพยายามลดรายจ่ายให้สอดคล้องกับรายรับ					
6.ฉันมักใช้จ่ายเงินล่วงหน้าในขณะที่ยังไม่ทราบจำนวนรายรับ*					
3.การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย					
7.ฉันตั้งเป้าหมายในการเก็บออมเงินทุกเดือน					
8.หากไม่บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ตั้งไว้ ฉันจะคิดทบทวนเพื่อหาข้อบกพร่องในการบริหารจัดการเงินของตนเอง					
9.ฉันมีการวางแผนเป้าหมายทางการเงินในระยะยาว					
4.การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้					
10.ฉันควบคุมการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของตนเอง					
11.ฉันจัดบันทึกรายรับรายจ่ายในสมุดหรือเครื่องมืออื่น ๆ					
12.ฉันจัดเก็บเอกสารทางการเงิน เช่น บันทึกรายรับ - รายจ่าย สมุดบัญชีเงินฝาก ให้สามารถใช้งานได้สะดวก					

ตอนที่ 2 พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) จำนวน 18 ข้อ (ต่อ)

การปฏิบัติตน	ความถี่ในการปฏิบัติ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
5.การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม					
13.ฉันเก็บออมเงินบางส่วนในแต่ละเดือน เพื่อใช้ในยามจำเป็น					
14.ฉันนำเงินไปลงทุนเพื่อสร้างผลตอบแทน เช่น เปิดบัญชี เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากประจำ					
6.การศึกษาข้อมูลก่อนตัดสินใจ					
15.ฉันสอบถามข้อมูลสินค้าจากผู้ใช้จริงก่อนตัดสินใจซื้อ					
16.ฉันหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อ ประกอบการตัดสินใจซื้อ					
7.การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ					
17.ฉันเปรียบเทียบราคาสินค้าในแต่ละยี่ห้อ ที่วางขายก่อนตัดสินใจซื้อ					
18.ฉันวิเคราะห์ความคุ้มค่าระหว่างคุณภาพ และราคาก่อนตัดสินใจซื้อสินค้า					

ภาคผนวก ค

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC)

และการปรับแก้ข้อคำถาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน ด้านความรู้ทางการเงิน
 (หมายเหตุ ✓ หมายถึงเป็นข้อคำถามที่ได้รับการพิจารณาเลือก)

ข้อคำถาม	ดัชนี IOC	ผลการตรวจสอบ	ผลการปรับแก้ไข
1	1.00✓	ผ่านแต่มีการแก้ไข	ใช้คำว่า “ค่าธรรมเนียมในเดือนมกราคมที่ธนาคารเรียกเก็บ”
2	0.86	ผ่านแต่มีการแก้ไข	ใช้คำว่า “การแปลความหมายใบแจ้งหนี้”
3	0.86✓	ผ่าน	
4	0.86✓	ผ่าน	
5	0.86	ผ่าน	
6	1.00✓	ผ่านแต่มีการแก้ไข	ใช้คำว่า “เมื่อคำนวณเงินหลังส่วนลด”
7	0.67	ผ่าน	
8	1.00✓	ผ่าน	
9	1.00✓	ผ่าน	
10	1.00✓	ผ่าน	
11	0.71	ผ่าน	
12	1.00✓	ผ่าน	
13	0.86	ผ่านแต่มีการแก้ไข	ใช้คำว่า “จำนวนเงิน”
14	1.00✓	ผ่าน	
15	0.86✓	ผ่าน	
16	1.00	ผ่านแต่มีการแก้ไข	ตัดข้อความ “โดยปกตินายโควิดจะเก็บเงินหยอดกระปุกจำนวนเงินครึ่งหนึ่งของเงินที่ได้รับในแต่ละสัปดาห์”
17	1.00✓	ผ่าน	
18	0.86✓	ผ่าน	
19	0.86✓	ผ่าน	
20	0.86✓	ผ่าน	
21	1.00✓	ผ่าน	
22	0.67	ผ่าน	
23	0.71	ผ่าน	
24	1.00✓	ผ่าน	
25	0.86	ผ่านแต่มีการแก้ไข	ใช้คำว่า “อีเมลจากธนาคาร”
26	0.86✓	ผ่าน	
27	0.86✓	ผ่าน	
28	0.86✓	ผ่าน	
29	0.71	ผ่าน	
30	0.86✓	ผ่าน	

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน ด้านเจตคติทางการเงิน
(หมายเหตุ ✓ หมายถึง เป็นข้อคำถามที่ได้รับการพิจารณาเลือก)

ข้อคำถาม	ดัชนี IOC	ผลการตรวจสอบ	ผลการปรับแก้ไข
1	0.71	ผ่าน	
2	1.00✓	ผ่าน	
3	0.86✓	ผ่าน	
4	0.86✓	ผ่าน	
5	1.00✓	ผ่าน	
6	1.00✓	ผ่าน	
7	0.86✓	ผ่าน	
8	0.67	ผ่าน	
9	0.86✓	ผ่าน	
10	0.71	ผ่านแต่มีการแก้ไข	ตัดข้อความ “วางแผน”
11	0.71	ผ่านแต่มีการแก้ไข	ใช้คำว่า “การวางแผนการใช้จ่ายเป็นเรื่องสำคัญสำหรับฉัน”
12	1.00✓	ผ่าน	
13	0.67	ผ่านแต่มีการแก้ไข	ใช้คำว่า “ฉันคิดทบทวนทุกครั้งหลังใช้จ่ายว่าใช้เงินอย่างคุ้มค่า”
14	1.00✓	ผ่าน	
15	0.86✓	ผ่าน	
16	0.86✓	ผ่าน	
17	0.67	ผ่าน	
18	0.86✓	ผ่าน	

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน
(หมายเหตุ ✓ หมายถึงเป็นข้อคำถามที่ได้รับการพิจารณาเลือก)

ข้อคำถาม	ดัชนี IOC	ผลการตรวจสอบ	ผลการปรับแก้ไข
1	0.86✓	ผ่าน	
2	1.00✓	ผ่าน	
3	0.86	ผ่าน	
4	1.00✓	ผ่าน	
5	0.71	ผ่าน	
6	0.71	ผ่าน	
7	1.00✓	ผ่าน	
8	1.00✓	ผ่าน	
9	1.00✓	ผ่าน	
10	0.86	ผ่าน	
11	1.00✓	ผ่าน	
12	0.43 (แก้เป็น 1)	ไม่ผ่าน แต่ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะแล้ว ผู้ทรงคุณวุฒิจึงปรับคะแนนให้	ใช้คำว่า “ฉันมักแลกเปลี่ยนเป้าหมายทางการเงินของ ตนเองกับเพื่อน”
13	1.00✓	ผ่าน	
14	1.00✓	ผ่าน	
15	0.71	ผ่าน	
16	1.00✓	ผ่าน	
17	1.00✓	ผ่าน	
18	1.00✓	ผ่าน	
19	1.00✓	ผ่าน	
20	0.67	ผ่าน	
21	1.00✓	ผ่าน	
22	0.86	ผ่าน	
23	1.00✓	ผ่าน	
24	1.00✓	ผ่าน	
25	0.67✓	ผ่าน	
26	0.43 (แก้เป็น 1)	ไม่ผ่าน แต่ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะแล้ว ผู้ทรงคุณวุฒิจึงปรับคะแนนให้	ใช้คำว่า “ฉันมักซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ใช้ประจำใน ราคาขายปลีกแทนการซื้อเป็นโหลในราคาส่ง”
27	1.00✓	ผ่าน	

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวชนากานต์ ชนินิวัฒน์
วัน เดือน ปี เกิด	28 กรกฎาคม 2538
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี สาขาวิชามัธยมศึกษาวิทยาศาสตร์ (เอกเคมี) ภาควิชา หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 379 ซอยสมเด็จพระเจ้าพระยา 5 แขวงสมเด็จพระเจ้าพระยา เขต คลองสาน กรุงเทพมหานคร 10600

